İŞKUR

2012

DENİZLİ

İşgücü Piyasası Analizi Raporu

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DENİZLİ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU
İL MÜDÜRLÜĞÜ

DENİZLİ
İŞ GÜCÜ PİYASASI
ANALİZİ RAPORU

2012

VALİ SUNUŞU

Bilindiği üzere işsizlik, sadece ilimizin ya da ülkemizin değil, bütüm dünya ülkelerinin üzerinde önemle durduğu sosyal ve ekonomik bir sorundur. Bu sorunun çözüme kavuşturlması için rekabet gücü, istihdam yaratma, pazarda varlığını sürdürerek yarattığı istihdamı sürekli kılma ve nitelikli mal üretimiyle ekonomik gelişmeye katkıda bulunma becerisi geliştirilmelidir.

Hızlı bir şekilde gelişmekte olan ilimizin ve ülkemizin kalifiye eleman ihtiyacını tespit etmek; bu konuda önümüzdeki yıllara ışık tutmak amacıyla "İşgücü Piyasası Analiz Çalışması" yapılmıştır. Denizli il merkezi ve ilçelerini kapsayan bu çalışma işgücü piyasası hakkında önemli veriler sağlamıştır. İlimizde mesleki eğitim faaliyetlerini doğrudan yürüten Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüz bu çalışmayla birlikte daha verimli hale gelecektir. Bu çalışma; bundan sonra yapılacak olan mesleki eğitim çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Çağa ayak uydurabilen, mesleğinde başarılı, değişime açık bireyler yetiştirmede mesleki eğitim veren kurumlara rehberlik edecektir.

Kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak için yol gösterici nitelikteki bu çalışmada emeği geçen; başta Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüz personeli olmak üzere katkıda bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, özel sektördeki işyerlerine teşekkür eder, " İşgücü Piyasası Analiz Çalışması"nın ilimizde ve ülkemizde, istihdamın artırılıp işsizliğin azaltılmasına katkı sunmasını temenni ederim.

Abdülkadir DEMİR
Denizli Valisi

İÇİNDEKİLER

VALİ SUNUŞU 3
ÖNSÖZ 5
GİRİŞ 6
YÖNETİCİ ÖZETİ 8
TABLOLAR LİSTESİ 12
ŞEKİLLER LİSTESİ 13
KISALTMALAR 14
1. İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 15
1.1 Ekonomik Veriler 15
1.2 Nüfus Göstergeleri 18
1.3 Eğitim Göstergeleri 19
2. DENİZLİ İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI 22
2.1 İşgücüne Katılım 23
2.2 İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus 24
2.2.1. İşgücü Dışındaki Genç Nüfus 26
2.3 İstihdam 26
2.3.1 Kayıtdışı İstihdam 31
2.3.2. İşgücü Dışındaki Genç Nüfus 34
2.4 İşsizlik 35
2.5 İşkur'da Kayıtlı İşgücü Göstergeleri 37
3. İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 47
3.1 İşyerleri ve Mevcut İstihdam 48
3.2 Mevcut İstihdam Dağılımı 49
3.3 Açık İşler 54
3.4 Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 60
3.5 2012 Yılında İşe Giriş-Çıkışlar 64
3.6 Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi 65
4. SONUÇ 69
KAYNAKÇA 72
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 73
Ek 2. Yöntem 81
Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 81
Ek 2b:Tahmin ve Notasyonlar 81
Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 83
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 84
Ek 4- Ek Tablolar 89
Ek-4.1: Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri..... 90
Ek-4.2: İlleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)..... 92

ÖNSÖZ

İstihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına yönelik olarak uygulanan aktif istihdam politikalarının başarılı sonuçlar verebilmesi için işgücü arz ve talebinin mevcut durumunun daha detaylı incelenmesi gerekmektedir. Bu detaylı inceleme geleceğe yönelik kararlar almada ve işsizliğin önüne geçmede olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Günümüzde işgücü piyasası analizlerinde yerel düzeyde yapılan çalışmaların daha önemli hale geldiği anlaşılmıştır. Yerel analizleri önemli hale getiren faktörler ise; bölgesel, hatta il il farklılıkların belirlenmesi, yerel mekanizmalara işlerlik kazandırılması, kısa, orta ve uzun vadeye yönelik projeksiyonların oluşturulması ve uygulanan politikaların etkisinin incelenmesi biçiminde sıralanabilir. Bu analizler aynı zamanda bölgesel kalkınmanın da önemli bir parçasını oluşturur. Bu bağlamda işgücü piyasası analizleri; işgücü piyasasına yönelik verilerin dışında, bölgenin sosyo-ekonomik görünümünü ve bunların işgücü piyasası ile nasıl ilişkilendirileceği hakkında tahminler yapabilmeyi mümkün kılar.

Yerel işgücü piyasası analizleri bölgesel farklılıkların izlenmesi, İİMEK gibi yerel yönetişim mekanizmalarına işlerlik kazandırılması, yerel düzeyde işveren ve iş arayan eşleştirmelerinin sağlanması, orta vadede işverenler tarafından talep edilen becerilerin işsizlere kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının etkilerinin izlenmesinde son derece önemli çalışmalardır. İşgücü Piyasası Analizi sadece mevcut beceri ihtiyaçlarını değerlendirmekle kalmaz, uzun vadeli bir bakış açısı da oluşturur. Yani gelecekteki ihtiyaçları öngörerek bu ihtiyaçlara aktif olarak yön vermeyi sağlayan istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasında da kilit çalışmalar, İşgücü Piyasası Analizleridir.

İşgücü Piyasası Analiz Çalışması' ile ulaşılmak istenen temel hedefler, Denizli il sınırları içerisinde sektörel bazda işgücü piyasasına ilişkin en gerçekçi ve güncel durumu belirlemek, ilin istihdam yapısını ortaya koymak, ihtiyaç duyulan işgücünü tespit etmek, mevcut istihdamdaki artış ve azalış oranları ile temin etmekte güçlük çekilen meslek ve pozisyonları belirlemektir. Bu istatistiki veriler ışığında İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına rehberlik etmek ve mesleki eğitim faaliyetlerine yön vermek temel gayedir.

Denizli ili 'İşgücü Piyasası Analiz Çalışması'nın ilgili tüm taraflara yararlı olmasını temenni eder, bu çalışmayı yürüten İl Müdürlüğümüz personeline özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ederim.

Ferudun GİRESUN
Denizli Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü

GİRİŞ

Bu araştırma ilimizdeki on ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerini kapsamış olup, işyeri sahibi, işletme müdürü, personel müdürü, insan kaynakları sorumlusu veya muhasebe müdürlerinin bilgi formlarını doldurması ile oluşturulmuştur.

Bölgesel ve il bazında en kullanılabilir sonuçlara ulaşmak için yapılan, işgücü piyasası hakkında yorum yapabilmemizi sağlayan İşgücü Piyasası Anket Analiz Çalışması sekiz bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümde işyeri ile ilgili genel bilgileri ve işyerinin ana iktisadi faaliyet alanı bilgilerini içermektedir. İkinci bölümde işyerinde çalışmakta olan personelin meslek ve cinsiyet bazında değerlendirmesi yapılmıştır.

Üçüncü bölüm, işyerinde mevcut açık işlere ilişkin sorular ve bu işlerde çalışacak olan personelde aranılan nitelikler yer almaktadır. Dördüncü bölüm ise 2012 yılı içerisinde işyerinde işe giriş ve işten çıkışlara yönelik soruları içerir.

Beşinci ve altıncı bölümlerde, işverenin işyerinde geleceğe yönelik eleman artış ve azalışı olacağını öngördüğü mesleklere ilişkin sorular yer almaktadır. Çalışmanın yedinci bölümünde temininde güçlük çekilen mesleklerle ilgili sorular bulunmaktadır.

Sekizinci ve son bölümü ise, işyerini ziyarete giden ve bilgi formunu işverene veya işveren temsilcisine doldurtan İŞKUR çalışanının bilgi formu ve ziyaretin geneline ilişkin görüşlerini içerir.

Özellikle işgücünün talep yönünün ve gelecek kısa dönemde işgücü eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan eğitim ve becerilerin tespit edilerek; işgücü arz ve talebi arasındaki dengesizliğin nasıl ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Kurumsal olarak aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir araştırma yapıldığı göz önünde bulundurulmalıdır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamayabilmektedir. Açık işler, işgücünün yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmaması nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibarıyla yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eş zamanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibarıyla idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşsizlikle mücadele ve istihdamın arttırılması insan kaynaklarının geliştirilmesine bağlıdır. Bu konuda kurumsal birçok çabadan bahsetmek mümkündür. Bu çabaların etkinliğinin arttırılması, işgücü piyasasının dinamiklerinin bilinmesine, bölgesel ve yerel düzeydeki farklılıkların iyi bilinerek politika çözümlerinin bununla uyumlu bir şekilde oluşturulmasına bağlıdır. Bu çalışmada elde edilen bulguların analizi ile Denizli ili işgücü piyasasının politika çerçevesi tanımlanmaya çalışılmıştır.

Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Denizli işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Üçüncü bölüm, Denizli işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen veriler ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu araştırma temel olarak Denizli ili işgücü piyasasının sorunlarını ve ihtiyaçlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak piyasadaki temel dinamiklerin belirlenmesi ve istihdam politikalarına yön verecek değerlendirmelerin yapılması düşüncesiyle arz ve talebe yönelik bir saha çalışması gerçekleştirilmiştir.

Bu raporlama kitabında yer alan değerlendirmeler büyük oranda ankete dayalı verilerden oluşmakla birlikte TÜİK verileri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı ve Çalışma ve İş Kurumu Denizli İl Müdürlüğü kaynaklarından yararlanılmıştır. Araştırmada örneklem tespiti ile Denizli il merkezi ve ilçelerindeki on ve üzeri istihdamlı toplam 1.507 işyeri ziyaret edilmiştir. Anketler işveren ve işveren temsilcisi ile yüz yüze görüşme yöntemi ile yapılmıştır.

Düzenlenen anketlerin uygulanması sonucu ulaşılan sonuçlar değerlendirilmiş olup, rapor kitabında iki başlık altında incelenmiştir. İlk bölümde işgücü piyasasının genel görünümü hakkında bilgiler yer almaktadır. Piyasanın şekillenmesinde etkisi olan ekonomik verilere, nüfus ve eğitim göstergelerine değinilmiştir. Tüm bilgiler tablo ve grafiklerle desteklenerek daha anlaşılır bir hale getirilmiştir.

2008 yılı verilerine göre, TR32 bölgesinde Bölge Gayri Safi Katma Değerinin % 64'ü hizmetler sektöründe, %22'si sanayi sektöründe ve %14'ü de tarım sektöründe toplanmaktadır. Kişi başına düşen gayri safi katma değer ise TR 32 Bölgesinde 2008 yılı itibarıyla 11.626 liradır. Denizli ilinin yatırım teşviklerinden en fazla pay aldığı yıl 2011 yılı olarak dikkat çekmektedir. 2011 yılında alınan yatırım payı 1.568 milyon TL iken, 2012 Kasım ayı itibarıyla alınan yatırım payı 382 milyon TL'dir. Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2012 yılında Denizli ili toplam 142.697.000 TL ile Türkiye genelinde 47. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının %0,32'sine denk gelmektedir.

Denizli ilinde 2012 yılında 264 şirket, 9 kooperatif ve 993 gerçek kişi işletmesi kurulmuş; 124 şirket, 44 kooperatif ve 285 gerçek kişi işletmesi kapanmıştır. Bunların dışında 142 şirket ve 38 kooperatif tasfiye edilmiştir.

Denizli ili nüfusu 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi kayıtlarına göre 942.278'dir. Denizli ilinin nüfusunu %49,9'unu erkekler oluştururken, %50,1'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Toplam nüfusun 286.956'sı kırda yaşarken, 655.322'si şehirde yaşamını sürdürmektedir. Denizli ilinin nüfus yoğunluğu 81 kişidir. Ülkemizin nüfus yoğunluğu ise 97 kişidir.

Denizli ilinin okur-yazarlık oranı %95'tir. Geriye kalan nüfusun %3'ü okuma yazma bilmeyen, %2'lik kısım da herhangi bir yorum yapılmayan gruptur. Okuma yazma bilmeyen nüfus içinde kadın nüfusunun çoğunluğu dikkat çekmektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin %84'ünü kadınlar oluşturmaktadır.

Denizli ilinde dikkati çeken bir diğer önemli husus işgücüne katılım ve istihdam oranının yüksekliğidir. 2010 yılı itibarıyla İşgücüne katılım oranı Türkiye'de %48,8, Denizli'de % 54,6'dır. İstihdam oranı ise %48,5 ile %43 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. İller sıralamasında işgücüne katılım oranında 15'dir. İstihdam oranı en yüksek 20. ildir. İşsizlik oranı 2010 yılı itibarıyla Türkiye'de %11,9 Denizli'de % 11,2'dir. İşsizlik Türkiye ortalamasından düşük olmasına rağmen işsizlik oranı en düşük iller sıralamasında 48. sıradadır.

Bölgedeki 382 bin gencin 150 bini çalışmakta, 33 bini de işsizdir. 199 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %19,9'unu genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin %63,8'ini (127 bin genç) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

2011 itibarıyla Denizli ilinin de içinde yer aldığı TR32 bölgesinin istihdam oranı %49,8'dir. Her 100 erkekten 66'sı (%66,4) her 100 kadından 34'ü (%33,8) çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 1,4 puan yüksek iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (%25,6) 8,3 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranını Türkiye ortalamasının çok üzerine çıkartan kadınlardır.

Kayıt dışı istihdam hem TR32 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıtdışı istihdamda ufak düşüşe rağmen toplam istihdamın %42,1'i kayıtdışı çalışmaktadır. TR32 bölgesinde durumun daha kötü olduğu söylemek mümkündür: TR32 bölgesinde kayıtdışı istihdamın toplam istihdamdaki payı %46'dır. TR32 bölgesinde 2006 yılında %49,6 olan kayıtdışılık oranı, yıllar içerisinde azalarak 2010 yılında %42,5'i görse de 2011 yılında tekrar yükselerek %46 olmuştur.

2010 rakamlarına göre Muğla(%10,2) ve Denizli(%11,2) işsizlik oranları bakımından Türkiye(%11,9) ortalamasının altında kalmaktadır. TR32 bölgesi içerisinde işsizliğin en yüksek olduğu il %13,2'lik oranla Aydın'dır. 2011 istatistiklerine göre TR32 bölgesinde işsizlik oranı %8,5'tir. Bölgedeki işsizlik oranı Türkiye ortalamasının(%9,8) altındadır. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %10,5, erkekler açısından ise %7,4'dür. 2012 yılı itibarıyla Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işsiz istatistiklerine bakıldığında, 2011 yılına göre Denizli'de kuruma kayıtlı işsiz sayısı %17,6'lık artışla 29.651 olmuştur. Kayıtlı işsizlerin %52'si erkek %48'si kadındır. Türkiye genelinde ise kayıtlı işsizlerin %60'ı erkek, %40'ı kadındır. 2012 yılı verilerine göre Denizli'de işsizlerin %51,4'ü bir yıldan az süredir iş aramaktadır. Türkiye'de ise bu oran %52,9'dur.

Denizli'de 2011 yılında 3.096 kişi işe yerleşmişken 2012 yılında %136'lık artışla 7.331 kişi işe yerleştirilmiştir. 2011 yılında Türkiye'de 363.672 kişi işe yerleşmiştir. 2012 yılında %53'lük artışla işe yerleştirme 556.587 kişiye ulaşmıştır. İstatistiklerin bu denli artışında 2012 yılı nisan ayından itibaren göreve başlayan İş ve Meslek Danışmanlarının etkisi büyüktür.

Denizli ilinde 2012 yılında toplam 350 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %1,3'üne tekabül etmektedir. Denizli ilinde açılan kurslara 2.577'si erkek, 3.687'si kadın olmak üzere toplam 6.264 kişi katılmıştır.

[1] Tr32 bölgesinde kayıt dışı istihdam oranı 2007 yılında %47,8, 2008 yılında %45,4, 2009 yılında %43'tür.

Yani kurs katılımcılarının %58,9'u kadın, %41,1'i erkektir. Türkiye'de ise katılımcıların %40,4'ü kadın, %59,6'sı erkektir. Denizli'de kurslara katılan kadın katılımcıların oranı Türkiye ortalamasından yüksektir.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Denizli'de %51'lik payıyla, Türkiye'de %23,8'lik payıyla imalat sektörüdür. Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör Denizli için idari destek ve hizmetler iken Türkiye için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme için diğer hizmet faaliyetleridir. En düşük olan ise Denizli için gayrimenkul faaliyetleri sektörüyken, Türkiye için diğer hizmet faaliyetleridir.

Her iki cinsiyet açısından Türkiye ve Denizli'de en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörüdür. İkinci sırada ise Türkiye için idari destek ve hizmetler sektörü yer alırken, Denizli için toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü gelmektedir. Denizli'de üçüncü sırada yer alan sektör hem erkekler hem kadınlar için idari ve destek hizmetleri faaliyetleridir.

En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 33,8'ini oluşturmaktadır İlk 10 sıradaki meslekler incelendiğinde Denizli ilindeki tekstil sektörüyle orantılı olarak tekstil alanındaki meslekler listede yer almaktadır. İlk sırada makineci (dikiş) bulunurken ilk onda yer alan diğer meslekler sırası ile kompleci-dokumacı (dokuma makineleri operatörü), büro memuru, mermer işçisi, şoför-yük taşıma, konfeksiyon işçisi, satış temsilcisi, güvenlik görevlisi ve pazarlamacıdır.

Denizli İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında Denizli ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 8.218'dir. Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.337 açık iş talebi alınmıştır. Bu işlerin çoğunluğunu sırasıyla imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri oluşturmaktadır. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibarıyla en fazla açık2 iş imalat sektöründedir. Denizli ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibarıyla lokomotif sektör imalat sektörüdür.

Denizli ilindeki işletmelerin açık iş arama kanallarından hangi düzeyde yararlandıklarına bakılacak olursa, %77'si Akraba-Eş-Dost, %46'sı İŞKUR, %24'ü Gazete, %16'sı İnternet Siteleri ve %2 si Özel İstihdam Büroları aracılığıyla açık iş taleplerini karşılamaya çalışmaktadır.

Denizli ilinde 302 farklı meslekte 10.629 temininde güçlük çekilen işgücü tespit edilmiştir. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen ilk on meslek içerisinde ilk sıralarda, beden işçisi (genel), makineci, güvenlik görevlisi, garson(servis elemanı) gelmektedir. Denizli ilinde temininde güçlük çekilen meslekler, makineci, kompleci-dokumacı, mermer işçisi, kaynakçı, madenci, garson, iplikçi, güvenlik görevlisi, haşıl makinesi operatörü ve konfeksiyon işçisi şeklinde sıralanmaktadır. Denizli'de temininde güçlük çekilen ilk on meslek Denizli'deki teminde güçlük çekilen mesleklerin %45,7'sini oluşturmaktadır. Denizli'de temininde güçlük çekilen ilk 10 meslekten 5'i tekstil sektöründe yer alan mesleklerdir.

[2] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinde ilk sırada %54,5 ile gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman olmaması gelmektedir. İkinci sırayı % 50,8 ile ilgili meslekte eleman bulunamaması, üçüncü sırayı ise %45 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması almaktadır. Denizli'de ise ilk sırada temas sağlanan işyerlerinden, temininde güçlük çekilen mesleklerin %59,3'ünde neden olarak kesinlikle "eleman bulamıyorum" cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise %41,3 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Denizli'de çalıştırdıkları iş pozisyonları ile ilgili olarak temininde güçlük çekilme durumu bildiren işyerlerinde, temininde güçlük çekilen mesleklerin sadece %2,8'inde eleman var ama yeterli beceri niteliğe sahip eleman yok cevabı alınmıştır.

Araştırma bulgularına göre 2012 Aralık ayı itibarıyla Denizli ilinde net istihdam değişim oranı %4,65 iken, bu oran 2013 Haziran ayı itibari ile 0,85 puan azalış göstererek kısa vadede (2012 Aralık) 1,9 iken, orta vadede (Haziran 2013) 3,7'ye yükselmiştir.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye ve Denizli Yatırım Teşvikleri, 2008-2012 15

Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Denizli, 2011-2012 15

Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri, Denizli, 2009-2012 16

Tablo 4. Denizli ili Yerleşim Yeri Nüfusu, 2011 17

Tablo 5. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Denizli, 2007-2012 19

Tablo 6. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Denizli, 2010-2012 20

Tablo 7. Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TR32, 2011 22

Tablo 8. Yıllar İtibariyle İstihdam Oranlar, Denizli, TR32 ve Türkiye, %, 2008-2012 25

Tablo 9. Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı, TR32, %, 2011 29

Tablo 10. Başvurular, Alınan Açık İşler, İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı, 2012 39

Tablo 11. Meslek Bazında Kayıtlı İşsiz, Alınan Açık İşler, İşe Yerleştirilenler-- İlk 20 Meslek 40

Tablo 12. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Denizli, 2012 43

Tablo 13. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Denizli, 2012 43

Tablo 14. İşgücü Yetiştirme Kursları En Fazla Kursiyer Katılan İlk 15 Meslek, Denizli, 2012..... 45

Tablo 15. Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Denizli ve Türkiye, 2012 50

Tablo 16. Meslek Gruplarına Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Denizli ve Türkiye, 2012 51

Tablo 17. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı, 2012 52

Tablo 18. Türkiye ve Denizli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, 2012 54

Tablo 19. Meslek Bazında En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Meslek, Denizli ve Türkiye, 2012 56

Tablo 20. Denizli Meslek Bazında En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Mesleğin Karşılanma Yolları 58

Tablo 21. Türkiye ve Denizli Temininde Güçlük Çekilen İlk On Meslek, 2012 61

Tablo 22. Temininde Güçlük Çekilen ilk 10 Mesleğin Temininde Güçlük Çek. Nedenleri, Denizli 62

Tablo 23. Sektörlere Göre Net istihdam değişimi ve NİDO, Denizli ve Türkiye, 2012 63

Tablo 24. 31 Aralık 2012 İtibariyle İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek 64

Tablo 25. 30 Haziran 2013 İtibariyle İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek 65

Tablo 26. Sektörlere Göre Aralık 2012 ve Haziran 2013 İtibariyle NİDO; Türkiye ve Denizli 66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Denizli, Muğla, Aydın (TR32), 2004-2008 (Bin TL) 14
Grafik 2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, Türkiye ve Denizli, 2011 18
Grafik 3. Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Denizli ve Türkiye, 2011 19
Grafik 4. Türkiye ve Denizli İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2010 21
Grafik 5. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı, TR32, 2011 23
Grafik 6. Eğitim Durumu ve Cinsiyetlere Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR32, 2011 24
Grafik 7. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR32, 2011 24
Grafik 8. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TÜRKİYE ve TR32, 2011 26
Grafik 9. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR32, 2011 26
Grafik 10. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı Dağılımı, TR32 ve TÜRKİYE, 2011 27
Grafik 11. İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı, TR32 ve TÜRKİYE, 2011 27
Grafik 12. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TR32, 2011 28
Grafik 13. İşteki Duruma Göre İstihdam, TR32, 2011 29
Grafik 14. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TR32 ve TÜRKİYE, 2011. 30
Grafik 15. İktisadi Faaliyet ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TÜRKİYE ve TR32,2011 31
Grafik 16. Eğitim Seviyesi ve Cinsiyete Göre İstihdamda Kayıtdışılık, TR32, 2011 32
Grafik 17. İşteki Duruma Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı, TR32, 2011 32
Grafik 18. Gençlerin Cinsiyete Göre İstihdam Edildiği Sektörler, TR32, 2011 33
Grafik 19. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı, TR32, 2011 34
Grafik 20. Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı, TR32, 2011 35
Grafik 21. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, Türkiye ve Denizli ,2012 36
Grafik 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Yaş durumuna göre Dağılımı, Denizli ve Türkiye; 2012 37
Grafik 23. İŞKUR Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı, Denizli ve Türkiye, 2012 38
Grafik 24. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, Türkiye ve Denizli, 2011 41
Grafik 25. Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2011 42
Grafik 26. Denizli ve Türkiye'deki İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, 2012 47
Grafik 27. Sektöre Göre Çalışan Oranları, Denizli, 2012 48
Grafik 28. Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Denizli, 2012 49
Grafik 29. Meslek Gruplarına Göre İstihdam, Türkiye ve Denizli, 2012..... 50
Grafik 30. Denizli Meslek Gruplarına göre cinsiyetlerin dağılımı , 2012 52
Grafik 31. 9 Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları , Denizli ve Türkiye, 2012 55
Grafik 32.Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, Türkiye ve Denizli, 2012 56
Grafik 33. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Beceri Düzeyleri, Türkiye ve Denizli, 2012 57
Grafik 34. Türkiye ve Denizli İşletmelerin Açık İş Arama Kanalları Dağılımı, 2012 58
Grafik 35. Türkiye ve Denizli, Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı, 2012 59
Grafik 36. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı, 2012 60
Grafik 37. Türkiye ve Denizli Temininde Güçlük Çekilen Meslek, 2012 61

KISALTMALAR

KISALTMA	AÇIKLAMA
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
NUTS	İstatistiki Bölge Birimi
TR32	Denizi Muğla Aydın
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TMS	Türk Meslekler Sözlüğü
ISCO	International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Standard Meslek Sınıflaması)
NACE	European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyeterin İstatistiki Sınıflaması)
İPA	İşgücü Piyasası Analizi
EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
ILO	International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
İO	İşsizlik Oranı
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TİPA	Türkiye İşgücü Piyasası Analizi
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TİSK	Türk İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

1. İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü piyasası, ekonomik ve demografik faktörlerden çok yakından etkilenir. Örneğin ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus ve nüfus artış hızı, göç ve eğitim istihdamı ve dolayısıyla işsizliği doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, birinci bölümde işgücü piyasasının arka planını oluşturması açısından, Denizli ilinin genel ekonomik durumu, demografik yapısı ve nüfusunun eğitim durumu ele alınacaktır.

1.1 Ekonomik Veriler

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer - Denizli, Muğla, Aydın (TR32), 2004-2008) (Bin TL)

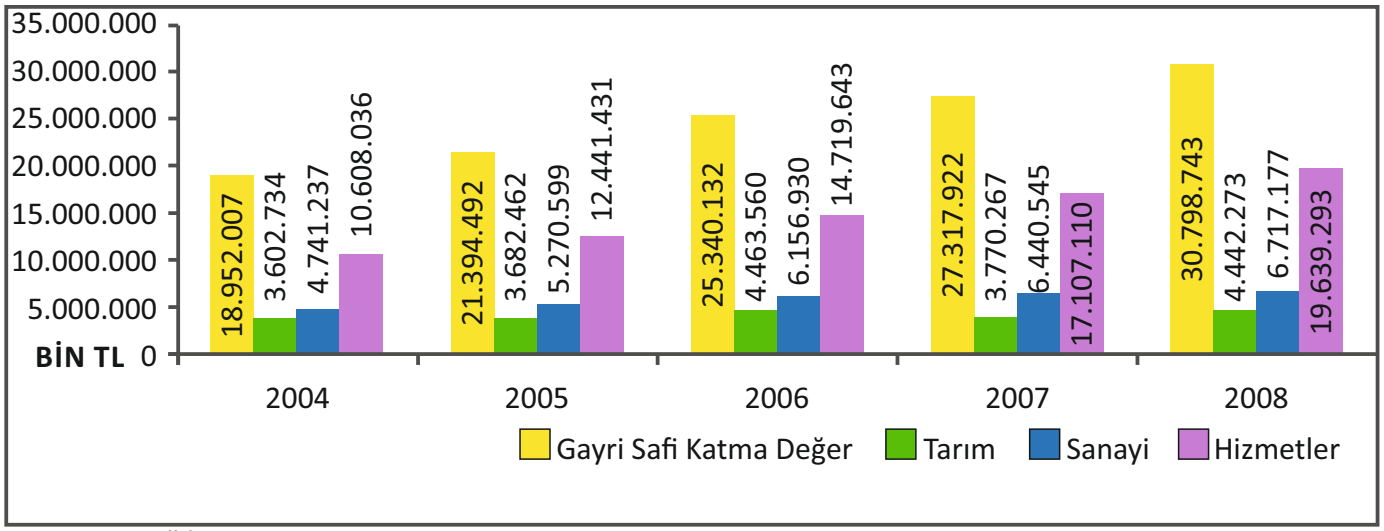

Kaynak : TÜİK

2008 yılı verilerine göre, TR32 bölgesinde bölge gayri safi katma değerinin % 64'ü hizmetler sektöründe, %22'si sanayi sektöründe ve %14'ü de tarım sektöründe toplanmaktadır. Yıllar itibarıyla bakıldığında tarım sektörü değişken bir yapıya sahipken, sanayi ve hizmet sektörleri büyüme eğilimi içerisindedirler. Diğer taraftan yıllar içerisinde hizmet sektörünün gayri safi katma değer içindeki payı artarken sanayi sektörünün payı giderek azalmaktadır.

2008 yılı itibarıyla bölgede ve Türkiye'de en yüksek Gayrisafi Katma Değer (GSKD) %64'lük oranla hizmetler sektöründedir. Tarım sektörü GSKD içinde en düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen % 14 ile Türkiye oranından %6 daha fazladır. Sanayi sektörü açısından bakıldığında ise %22 ile Türkiye'de ki GSKD'den %5 daha düşüktür.

TR32 bölgesinde kişi başı yaratılan katma değer 2008 yılı itibarıyla 11.626 liradır. Bu değer ile bölge, kişi başına Türkiye'de yaratılan katma değerden % 3 daha az katma değer yaratmaktadır.

Tablo 1. Türkiye ve Denizli Yatırım Teşvikleri, 2008-2012

YILLAR	DENİZLİ			TÜRKİYE		
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
2008	49	171	1.352	3.543	33.809	149.381
2009	33	118	781	2.647	35.304	101.143
2010	62	1.568	1.167	4.505	70.293	161.621
2011	74	1.029	1.572	4.618	58.354	133.581
2012**	64	382	1.288	3.945	45.792	133.029

Kaynak : TOBB

Denizli ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Son 11 yılda sabit yatırımın 1.568 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2011'dir. Bu, Denizli ilinin toplam yatırım teşviklerinden oransal olarak da aldığı en yüksek paydır (%2,23). 2012 yılı kasım ayı itibarıyla bu pay 382 milyon TL ile toplam yatırım teşvikleri içerisinde %1'lik bir paya gerilemiştir.

Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri - Türkiye Geneli ve Denizli, 2011-2012

SEKTÖRLER	2011		2012	
	DENİZLİ	TÜRKİYE	DENİZLİ	TÜRKİYE
Tarım	21.371	4.553.857	28.013	5.852.392
Madencilik	2.327	1.645.680	2.911	1.208.400
İmalat	30	400.460	12.300	538.050
Enerji	1.986	3.133.027	124	3.732.935
Ulaştırma - Haberleşme	7.111	10.782.483	5.468	13.877.595
Turizm	2.358	256.357	4.760	294.439
Konut	554	408.376	1.912	479.845
Eğitim	25.153	5.161.277	33.263	6.491.136
Sağlık	28.000	2.162.564	19.150	2.161.600
Diğer Kamu Hizmetleri	35.177	7.896.206	34.796	9.797.895
TOPLAM(Bin TL)	124.067	36.400.287	142.697	44.434.287

Kaynak : Kalkınma Bakanlığı

Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2012 yılında Denizli ili toplam 142.697.000 TL ile Türkiye genelinde 47. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının %0,32'sine denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı "diğer kamu hizmetleri" alanında gerçekleşmiştir, bunu eğitim alanı izlemektedir. 2011 yılına göre 2012 yılında Denizli ilinde kamu yatırımlarında %15'lik bir artış olurken Türkiye genelinde %22'lik bir artış olmuştur.

** 2012 Ocak-Kasım Dönemi Yatırım Teşvikleri

Yatırım teşvikleri altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pek çok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri, Denizli, 2009-2012

YIL	DENİZLİ İŞİ KURULAN/KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	TİC. GER. İŞL. KİŞİ	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	TİC. GER. İŞL. KİŞİ
2009	386	13	844	145	71	107	64	310
2010	411	8	973	159	79	126	67	378
2011	470	15	1.088	199	58	140	53	406
2012**	264	9	993	142	35	124	44	285

Kaynak : TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Denizli ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 11 ayında, 2011 yılının aynı dönemine göre göre şu tür değişimler izlenmektedir:

• Kurulan şirket sayısı %39 azalmıştır.

• Kapanan şirket sayısı %4 artmıştır.

• Kurulan kooperatif sayısı %31 azalırken, kapanan kooperatif sayısı %2 azalmıştır.

• Kurulan gerçek kişi işletme sayısı %1, kapanan gerçek kişi işletme sayısı %26 azalmıştır

.

• Tasfiyeye giren şirket sayısı %26, tasfiyeye giren kooperatif sayısı %33 azalmıştır.

Bu durumda, değişimin en çok gerçek kişi işletmelerinde yaşandığını; şirket kurulma oranlarında azalma olsa da kapanma oranlarında da azalma olduğu; değişimin en az yaşandığı firmaların ise, kapanma oranları ile kurulma oranlarının birbirine yakın olduğu, kooperatifler olduğunu söylemek mümkündür.

** 2012 Ocak-Kasım Dönemi Açılıp Kapanan Şirket İstatistikleri

1.2 Nüfus Göstergeleri

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin; Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi, çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007:30).

2011 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre Denizli ilinin toplam nüfusu 942.278'dir.Bu nüfusu ile Denizli ili Türkiye toplam nüfusunun %1,2'sini oluşturmaktadır. Merkez ilçe şehir nüfusu 511.751, belde/köy nüfusu 29.238'dir. Merkez hariç 18 ilçe, 87 belediye ve 360 köyü vardır. 2010 verilerine göre Denizli ili toplam nüfusu 931.823 kişidir. Bu bağlamda son bir yılda Denizli nüfusu yaklaşık 11 bin kişi artmıştır. Hem 2010 yılında, hem de 2011 yılında kadın nüfusunun erkek nüfusundan fazla olduğu görülmektedir. Denizli ilinin nüfus yoğunluğu 81 kişidir. Ülkemizin nüfus yoğunluğu ise 97 kişidir.

Tablo 4. Denizli İli Yerleşim Yeri Nüfusu, 2011

DENİZLİ	İl/İlçe Merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	511.751	255.241	256.510	29.238	14.814	14.424	540.989	270.055	270.934
Acıpayam	13.297	6.713	6.584	43.876	21.973	21.903	57.173	28.686	28.487
Akköy	2.747	1.410	1.337	2.719	1.355	1.364	5.466	2.765	2.707
Babadağ	3.923	1.945	1.978	3.459	1.782	1.713	7.418	3.727	3.691
Baklan	1.984	968	1.016	4.137	2.019	2.118	6.121	2.987	3.134
Bekilli	3.352	1.576	1.776	4.675	2.214	2.461	8.027	3.790	4.237
Beyağaç	2.545	1.315	1.230	4.538	2.303	2.235	7.083	3.618	3.465
Bozkurt	4.958	2.206	2.752	6.966	3.456	3.510	11.924	5.662	6.262
Buldan	15.309	7.481	7.828	11.826	5.854	5.972	27.135	13.335	13.800
Çal	3.309	1.961	1.945	17.858	8.712	9.146	21.764	10.673	11.091
Çameli	2.789	1.435	1.354	16.941	8.557	8.384	19.730	9.992	9.739
Çardak	4.663	2.459	2.204	4.809	2.389	2.420	9.472	4.848	4.624
Çivril	17.988	8.884	9.104	43.507	21.525	21.982	61.495	30.409	31.086
Güney	5.722	2.797	2.925	5.484	2.707	2.777	11.206	5.504	5.702
Honaz	10.459	5.148	5.311	21.272	11.609	9.663	31.731	16.757	14.974
Kale	8.182	4.070	4.112	13.224	6.628	6.596	21.406	10.698	10.708
Sarayköy	18.612	9.370	9.242	11.230	5.591	5.639	29.842	14.961	14.881
Serinhisar	10.572	5.231	5.341	4.537	2.192	2.345	15.109	7.423	7.686
Tavas	12.563	6.183	6.380	36.624	17.954	18.670	49.187	24.137	25.050
TOPLAM	**655.322**	**326.393**	**328.929**	**286.956**	**143.634**	**143.322**	**942.278**	**470.027**	**472.251**

Kaynak : TÜİK

Denizli ilinin nüfusunun %49,9'unu erkekler oluştururken, %50,1'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye'de ise nüfusun %50,2'si erkek nufüsu, 49,8'ini kadın nufüsu oluşturmaktadır.

2011 ADNKS kayıtlarına göre toplam nüfusun %30,5'i kırda, %69,5'i ise şehirde yaşamaktadır. Toplam nüfusun 286.956'sı kırda yaşarken, 655.322'si şehirde yaşamını sürdürmektedir. Türkiye genelinde ise nüfusun %23,2'si kırda, %77,8'i şehirde yaşamaktadır. Denizli ilinde kırsal kesimde yaşayanların oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Grafik 2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus, Türkiye ve Denizli, 2011

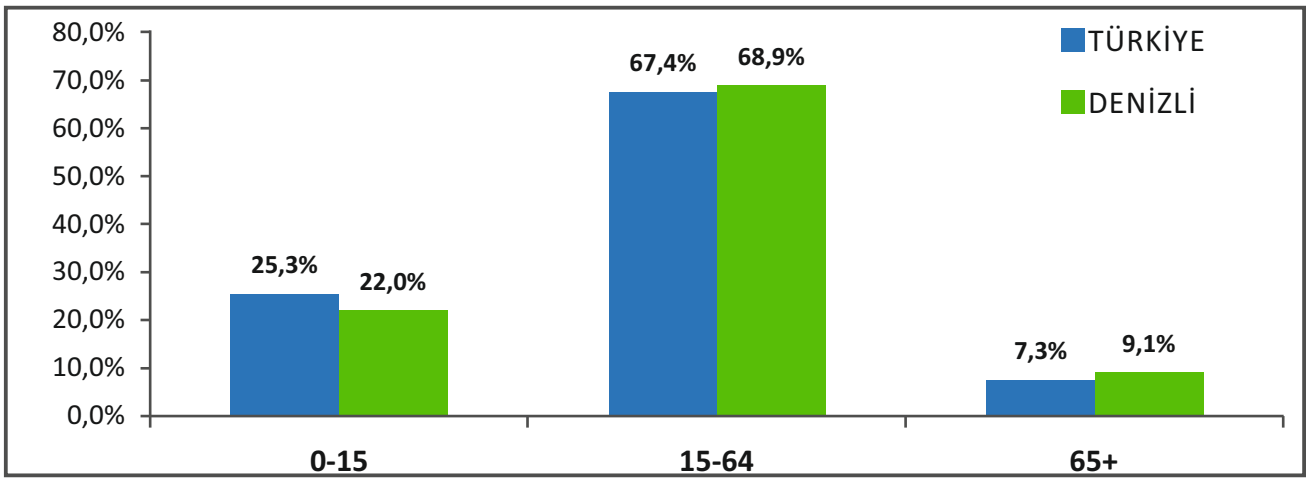

Kaynak : TÜİK

Denizli ilinde çalışma yaşındaki (15-64) nüfus 649.692 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %68,9'dur; bu da %67,4 olan Türkiye ortalamasın üzerindedir. Bu grubun Denizli içinde cinsiyet dağılımı %50,4 erkek, %49,6 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Denizli ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı %22'dir; bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan 3 puan düşüktür. Denizli ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %9,1 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasından yüksektir.

1.3 Eğitim Göstergeleri

Denizli ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (%59,6)3 lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. 15+yaş nüfusun %3,3'ü okuryazar değildir. Nüfusun % 6,1'i sadece okuryazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Okuryazar olmayanlar, okuryazar olup bir okul bitirenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%64,3) daha düşük bir eğitim seviyesine sahiptir.

[3] Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

Grafik 3. Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Denizli ve Türkiye, 2011

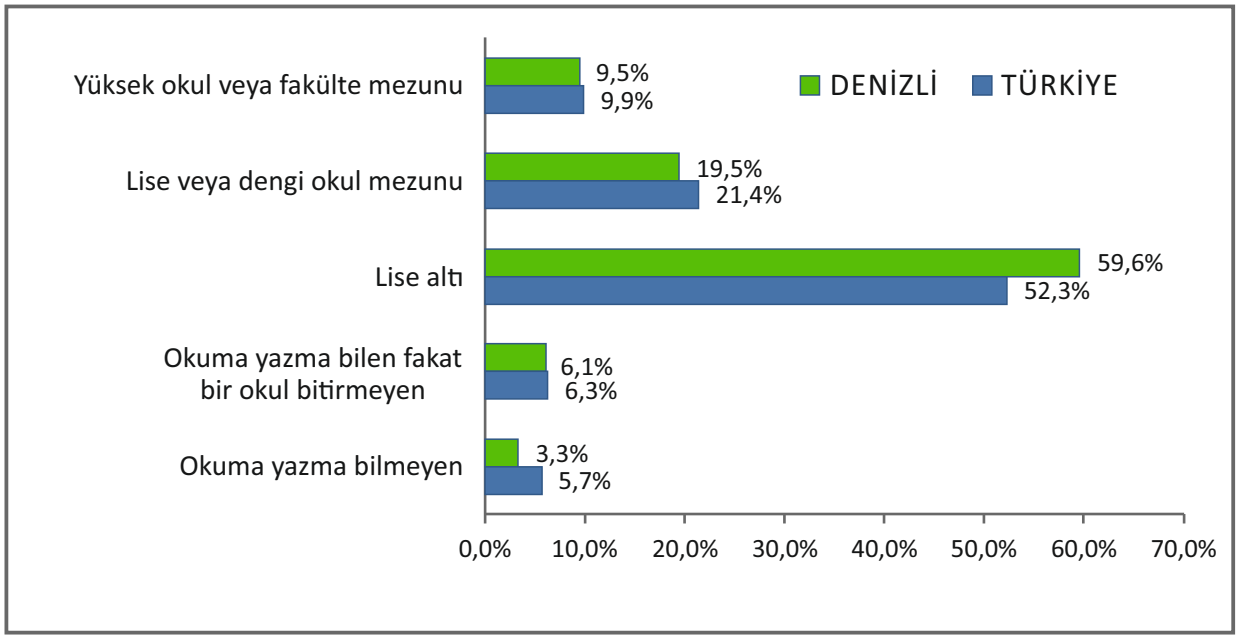

Kaynak : TÜİK

Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okuryazar olmayan nüfusun Denizli'de %84'ü, Türkiye genelinde %83; diploması olmayanların Denizli'de %74'ü, Türkiye genelinde ise %67'si kadın nüfustur. Eğitim seviyesi yükseldikçe mezun olan çalışma yaşındaki kadın sayısı azalmaktadır. Nüfusun sadece %19,5'i lise ve dengi okul mezunu, %9,5'i yüksek eğitimlidir.

Tablo 5. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Denizli, 2007-2012

DÖNEM	DENİZLİ			TÜRKİYE		
	Genel Orta Öğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	TOPLAM	Genel Orta Öğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	TOPLAM
2007-2008	21.047	16.868	37.915	1.980.452	1.264.870	3.245.322
2008-2009	24.461	20.859	45.320	2.271.900	2.565.264	3.837.164
2009-2010	25.600	23.869	49.469	2.420.691	1.819.448	4.240.139
2010-2011	27.140	29.610	56.750	2.676.123	2.072.487	4.748.610
2011-2012	27.993	26.446	54.439	2.666.066	2.051.220	4.717.286

Kaynak : MEB İstatistikleri Örgün Eğitim

Ortaöğretime kayıt olanların sayısı son beş yıl itibarıyla incelendiğinde hem Denizli hem de Türkiye için mesleki ve teknik ortaöğretime kayıtlı olan öğrenci sayısındaki artış ve azalış paralellik göstermektedir. 2010-2011 eğitim yılında mesleki ve teknik liselerdeki kayıtlı öğrenci sayısı yıllar itibarıyla en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Fakat sonraki eğitim döneminde tekrar bir azalma olmuştur. Genel ortaöğretime kayıtlı olan öğrenci sayısı yıllar itibarıyla Türkiye genelinde artışlı, azalışlı bir seyir izlerken, Denizli ilinde genel ortaöğretimde sürekli yükseliş vardır.

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden ortaöğretime ve ortaöğretimden yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 6. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Denizli, 2010-2012

MEZUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI 2010/11 EĞİTİM YILI SONU									
DENİZLİ	İLKÖĞRETİM			GENEL ORTAÖĞRETİM			MEESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM		
	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
ŞEHİR	10.901	5.517	5.384	4.307	1.942	2.365	3.883	2.015	1.868
KÖY	3.577	1.855	1.722	481	257	224	365	191	174
TOPLAM	14.478	7.372	7.106	4.788	2.199	2.589	4.248	2.206	2.042
YENİ KAYIT OLAN ÖĞRENCİ SAYISI 2011/12 EĞİTİM YILI									
DENİZLİ	İLKÖĞRETİM			GENEL ORTAÖĞRETİM			MEESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM		
	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
ŞEHİR	11.829	6.191	5.638	5.028	2.203	2.825	6.367	3.525	2.842
KÖY	3.517	1.806	1.711	589	298	291	484	297	187
TOPLAM	15.346	7.997	7.349	5.617	2.501	3.116	6.581	3.822	3.029

Kaynak : MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011/2011-2012

Denizli ilinde 2010/2011 döneminde ilköğretimden mezun olan 14.478 öğrenciden 12.468'i genel ve mesleki ve teknik ortaöğretim olmak üzere ortaöğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 13,9'una karşılık gelen 2.010 öğrencinin örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranına çok yakındır.

2. DENİZLİ İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI

İşgücü piyasasında, işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleridir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibarıyla ele alındığında, Denizli ilinde dikkati çeken önemli husus işgücüne katılım ve istihdam oranının yüksekliğidir. 2010 yılı itibarıyla işgücüne katılım oranı Türkiye'de %48,8, Denizli'de % 54,6'dır. İstihdam oranı ise % 48,5 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. Denizli ili iller sıralamasında işgücüne katılım oranında 15. sıradadır. İstihdam oranı en yüksek 20. il Denizli'dir. İşsizlik oranı 2010 yılı itibarıyla Türkiye'de %11,9, Denizli'de % 11,2'dir. İşsizlik Türkiye ortalamasından düşük olmasına rağmen işsizlik oranı en düşük iller sıralamasında 48. sıradadır.

Grafik 4. Türkiye ve Denizli İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, 2010

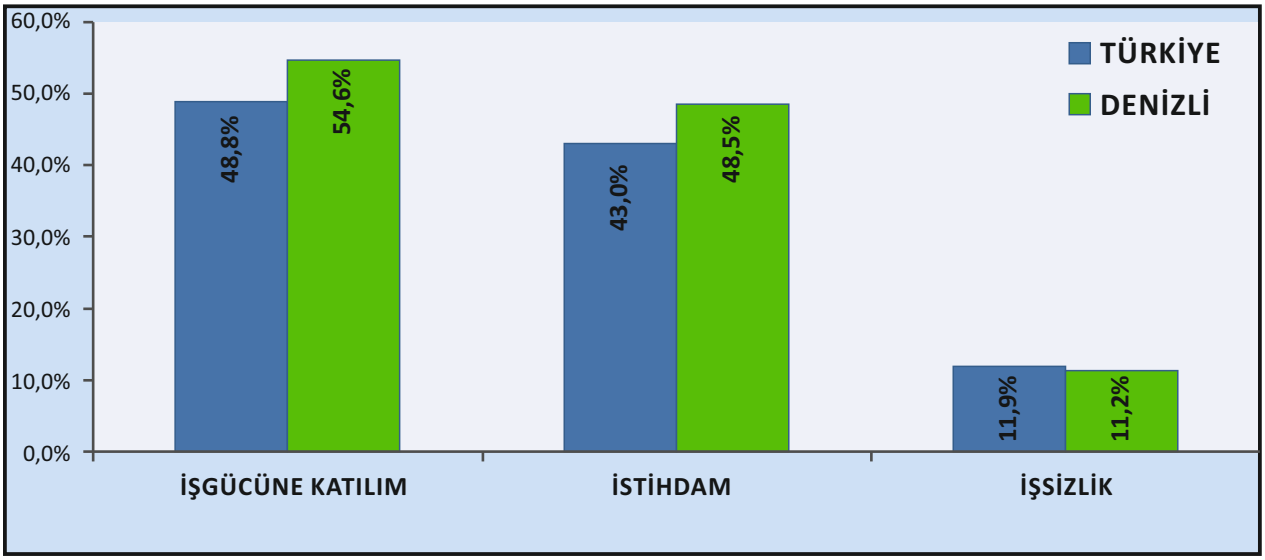

Kaynak : TÜİK

Hanehalkı işgücü istatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Denizli iline ilişkin olmayıp İBBS 2-TR32 bölümlenmesi çerçevesinde Muğla ve Aydın illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Denizli iline ilişkin bilgi vermemesi ve Denizli ile birlikte Muğla ve Aydın illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır.

Bölge 15+yaş kurumsal olmayan nüfus 2.187.000 kişidir4 ve bu nüfusun % 8,9'u okuryazar değildir. % 65,9'u lise altı eğitimlidir. % 14,6'sı lise ve dengi okul , %10,6'sı yüksekokul mezunudur. Çalışan 1.088 bin, işsiz 102 bin, işgücü dışı nüfus 998 bin kişidir.

[4] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastane, hapisane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

2.1 İşgücüne Katılım

Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının en büyük sorunlarından bir tanesi çalışma yaşı nüfusun, işgücüne katılım oranının düşük olmasıdır. Bu sorun her yıl Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan İlerleme Raporları'nda da dile getirilmektedir. Özellikle de kadınların işgücüne katılma oranlarındaki düşüklük, her ne kadar son bir kaç yılda az miktarda artmış ve 2011'de %28,8'e ulaşmış olsa da hala Avrupa Birliği ortalamalarının çok altındadır.

Geniş yaş grubuna (15+ yaş) göre sivil nüfusa bakıldığında TR32 bölgesi için sivil nüfusun %54,4'ü işgücüne katılmaktadır. Bu oranla bölge, 2011 yılı için %49,9 olan Türkiye ortalamasından yüksektir.

Tablo 7. Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TR32, 2011

	Toplam Sivil Nüfus	Toplam İşgücü	İşgücü Katılım Oranı(%)
Türkiye			
Okuma yazma bilmeyen	5.863	1.203	20,5
Lise altı	32.801	15.682	51,5
Lise ve dengi meslek okulu	12.726	7.585	63,9
Yükseköğretim	5.643	4.476	79,3
Toplam	**53.593**	**26.725**	**56,9**
TR32: Denizli, Muğla, Aydın			
Okuma yazma bilmeyen	185	41	21,0
Lise altı	1.441	781	54,2
Lise ve dengi meslek okulu	320	191	59,7
Yükseköğretim	231	175	75,8
Toplam	**2.187**	**1.190**	**54,4**

Kaynak : TÜİK

TR32 bölgesinde işgücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, kadınların işgücüne katılım oranı %37,9 iken, bu oran erkekler için %71,8'dir. Bu bölgede kadınların işgücüne katılımı, 2011 yılında Türkiye'de %28,8 olan kadınların işgücüne katılım oranından yüksek seviyede bulunmasına rağmen, yine de erkeklerle kadınlar arasında işgücüne katılım anlamında ciddi bir eşitsizliğe işaret etmektedir. Aradaki farkın bir sebebinin de bölgede tarım sektörünün ağırlığı ve bu sektörde ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınlar olduğu düşünülebilir.

Bölgede işgücüne katılıma yaş açısından bakıldığında ise işgücüne katılımın 25-34 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. İşgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı kadınlarda %76,5 ile 20-24, erkeklerde %93,4 ile 25-34'tür.

Grafik 5. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı TR32, 2011

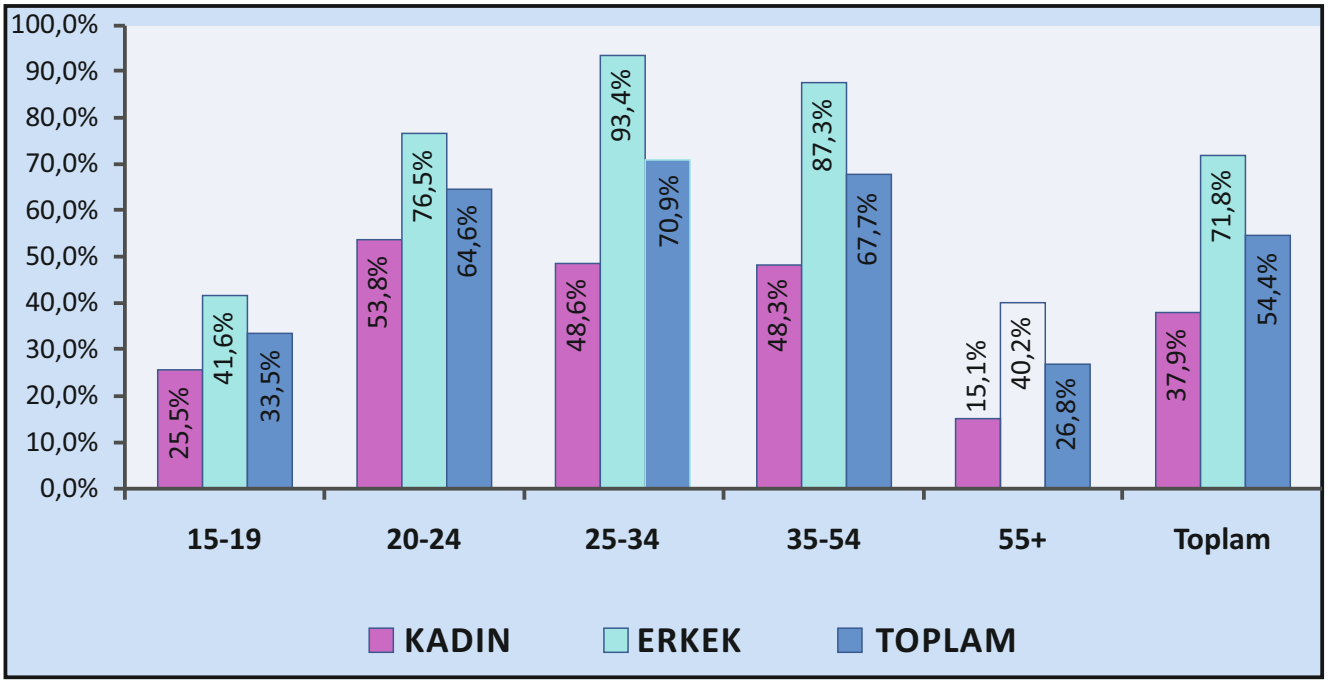

Kaynak : TÜİK

Geniş yaş grubu ve eğitim durumuna göre işgücünün niteliğine bakıldığında, Türkiye'deki genel durumu da yansıtan bir şekilde, işgücünün ağırlıklı bölümünü %65,9'luk bir oranla lise altı derecede eğitimliler oluşturmakta, bunu %25,5'lik bir oranla lise ve dengi meslek okulu derecesinde eğitimliler takip etmektedir. TR32 bölgesine ait işgücü içerisinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %8,9 iken yükseköğretim derecesinde eğitimlerinin bölgenin toplam işgücü içerisindeki oranı %10,6'dır.

2.2 İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus

2011 yılı verilerine göre Denizli ilinin de içerisinde yer aldığı TR32 bölgesinde işgücü dışında kalan nüfus 997.000 kişidir. Bu nüfusun %45,6'sının işgücü piyasası dışında kalması demektir. Bölgede işgücü dışında kalan kadınların oranı % 62,1 ile erkeklerinkinin (%28,2) iki katından daha fazladır. Denizli ili özelinde işgücü piyasası dışında kalanlar, geniş yaş grubu nüfusunun %49,2'sini oluşturmaktadır. Çeşitli nedenlerden ötürü işgücü dışında kalan nüfusun % 30,2'si erkeklerden, % 69,8'i ise kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 6. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR32, 2011

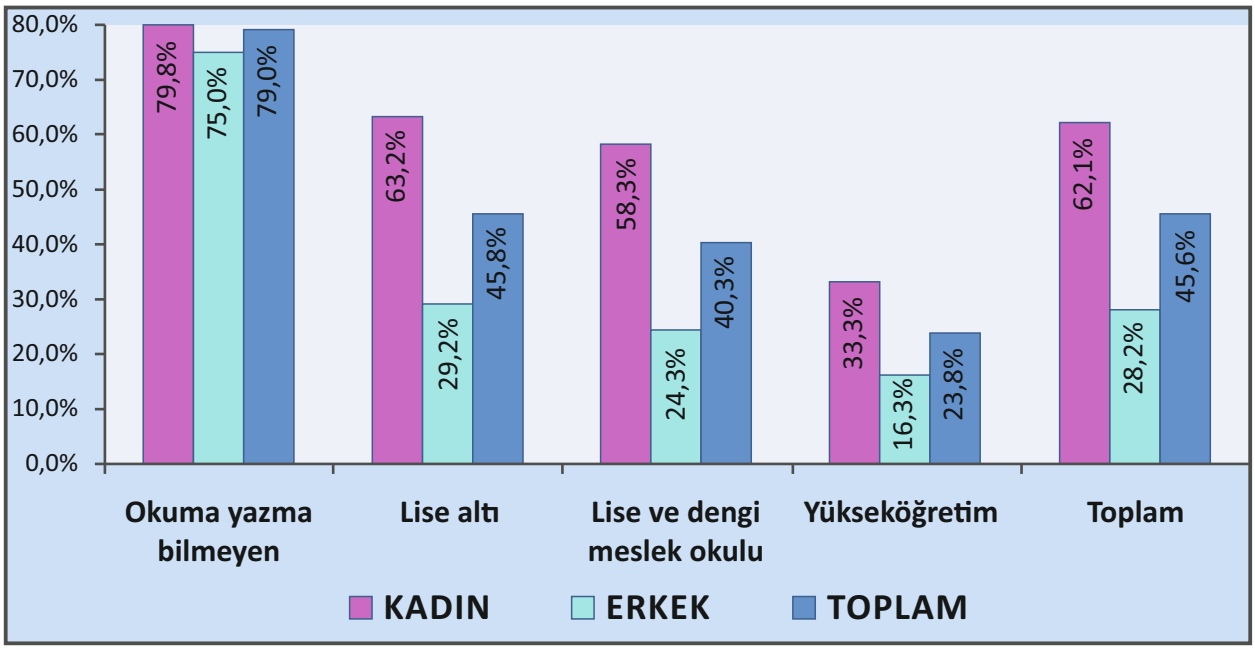

Kaynak : TÜİK

Eğitim düzeyi arttıkça her iki cinsiyette de işgücü dışında kalma oranı azalmaktadır. Bu durum özellikle yüksek eğitimde çok belirgindir. Durum yine kadınların aleyhine olmakla birlikte, yüksek eğitimli kadınların %33,3'ü, erkeklerin %16,3'ü işgücü dışındadır. İşgücü dışında bulunma oranlarına cinsiyetler açısından bakılınca, arada kadınlar aleyhine 17 puanlık bir fark vardır. Cinsiyetler arası işgücü dışında bulunma farkının en yüksek olduğu iki eğitim seviyesi lise altı eğitimliler ve lise mezunlarıdır. Her iki grupta da cinsiyetler arası fark kadınlar aleyhine 34 puana kadar ulaşmaktadır.

Grafik 7. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR32, 2011

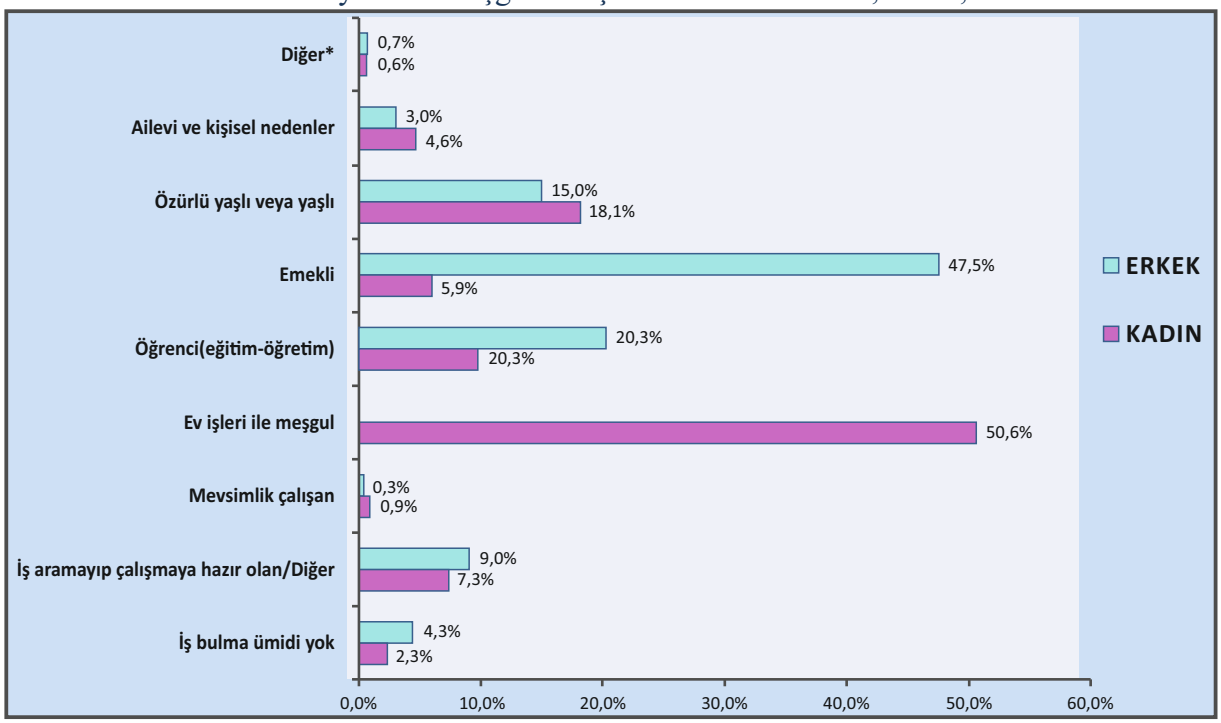

Kaynak : TÜİK

2011 yılı itibarıyla nedene ve yaşa göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında TR32 bölgesinde ilk sırada gelen nedenin ev işleri ile meşgul olmak (%35,3) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada emekli olmak (%18,5), üçüncü sırada ise engelli, yaşlı veya hasta olmak (%17,2) gelmektedir. İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada %50,6 ile ev işleri ile meşgul olma yer alırken, erkeklerde %47,5 ile emeklilik yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece %5,9'u emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada %20,3 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer alırken, kadınlarda bu oran %9,8'dir. Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi olmadığı veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların işgücü dışındaki erkeklerin % 13,3'ünü oluşturmalarıdır.

Yine 2011 yılı itibarıyla nedene ve eğitime göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında, TR32 bölgesinde ev işleri ile meşgul oldukları için işgücüne katılmayan kadınların büyük çoğunluğunun (%72,7) lise altı eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, düşük düzeyde eğitime sahip olmaktan kaynaklanan bir şekilde ancak düşük ücretli işlerde çalışabilecek olması ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersiz ve yüksek ücretli olması nedeniyle kadınların birçoğunun çalışmak yerine ev kadını olarak kaldığını ve ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımıyla ilgilendiğini söylemek mümkündür.

2.2.1. İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgedeki 382 bin gencin 150 bini çalışmakta, 33 bini de işsizdir. 199 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %19,9'unu genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin %63,8'ini (127 bin genç) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Her iki cinsiyette de işgücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin %77,2'si, genç kadınların da %63,8'i eğitim ve öğretimlerine devam etmektedir. Genç erkeklerin %7,6'sı çalışmak istediği halde iş aramaktan vazgeçmişlerdir. Genç kadınların %24,2'si de ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadırlar.

2.3 İstihdam

Denizli ili istihdam oranı 2010 yılı itibarıyla %48,5'dir. Denizli'nin yıllar itibarıyla istihdam oranı istikrarını korurken hem Türkiye hem de içinde yer aldığı TR32 bölgesinin üzerinde seyretmektedir. 2010 yılı itibarıyla Denizli ili Türkiye'de istihdam oranı il sıralamasında 20. sırada bulunmaktadır.[5]

Tablo 8. Yıllar İtibariyle İstihdam Oranlar, Denizli, TR32 ve Türkiye, %, 2008-2011

	Denizli	TR32	Türkiye
2008	48,2	44,6	41,7
2009	48,1	46,3	41,2
2010	48,5	48,3	43,0
2011	-	49,8	45,0

Kaynak : TÜİK

[5] TÜİK il düzeyinde temel işgücü göstergelerini 2008 yılından itibaren yayınlamaktadır. En son haber bülteni 24/06/2011 tarihinde yayınlanmıştır ve 2010 sonuçlarını içermektedir. 2011 yılı için henüz yayınlanmamıştır.

Grafik 8. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TÜRKİYE ve TR32, 2011

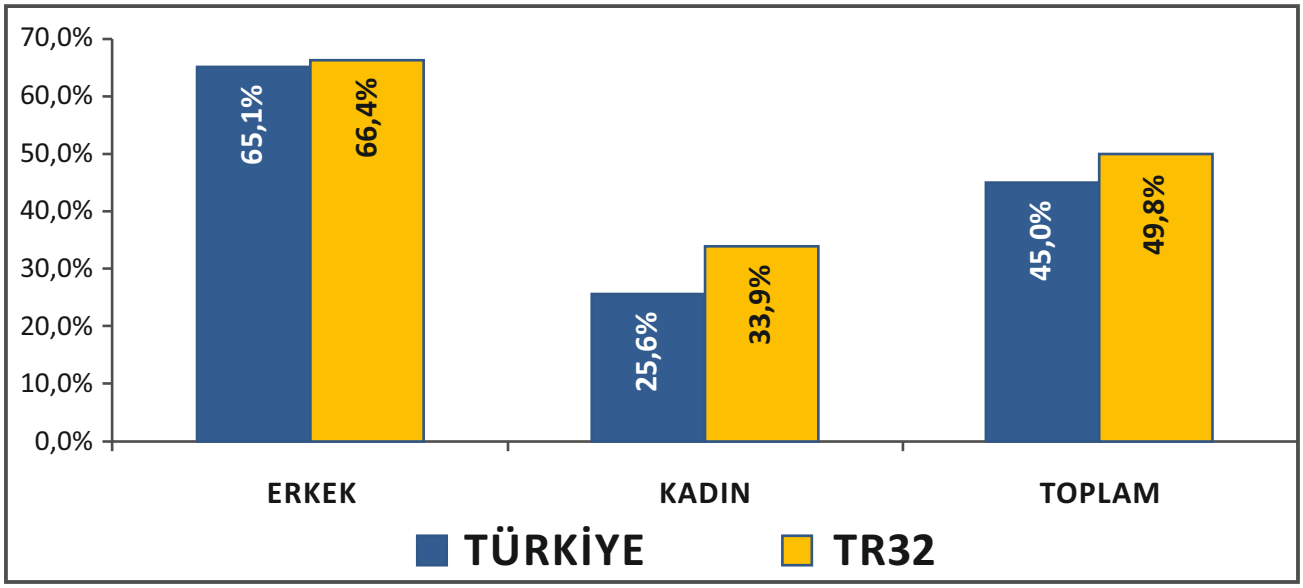

Kaynak : TÜİK

2011 yılı itibarıyla Denizli ilinin de içinde yer aldığı TR32 bölgesinin istihdam oranı %49,8'dir. Her 100 erkekten 66'sı (%66,4) her 100 kadından 34'ü (%33,8) çalışmaktadır. Erkek istihdam oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 1,3 puan yüksek iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (%25,6) 8,3 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranını Türkiye ortalamasının çok üzerine çıkartan kadınlardır. Bunun nedenine Denizli açısından bakılırsa tekstil sektörünün imalat sektöründe öncü olması ve kadınların bu sektörde yoğun olarak işgücüne katılmasından kaynaklanmaktadır.

Grafik 9. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR32, 2011

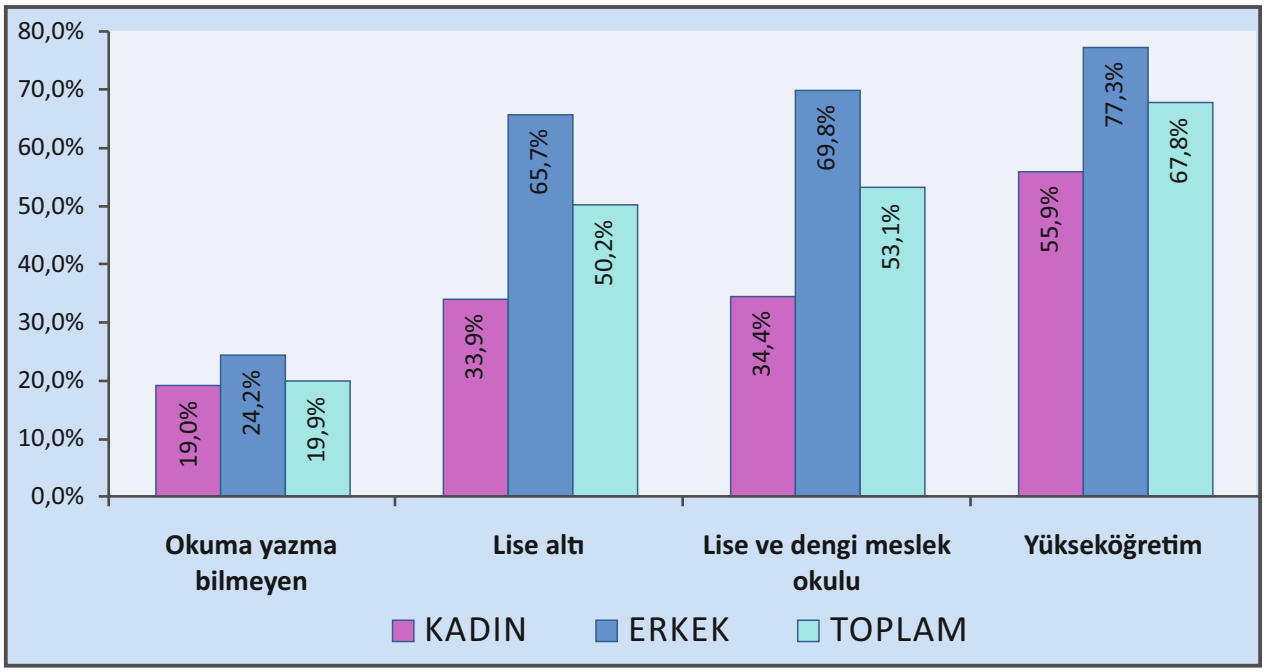

Kaynak : TÜİK

Eğitim seviyesi ile istihdam arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe istihdam oranları bölgede de yükselmektedir. Eğitim düzeyi ve istihdam arasındaki pozitif ilişki özellikle kadınlarda daha belirgindir.

Okuryazar olmayanlarda %19,9 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde %50,2'ye, lise ve dengi okul mezunlarında %53,1'e yüksek okul mezunlarında %67,8'e yükselmektedir.Kadınlarda lise altı eğitimlilerde %33,9 olan istihdam oranı 22 puan artarak yüksek eğitimlilerde %55,9'a, erkeklerde 11,6 puan artarak %65,7'den %77,3'e yükselmektedir.

Grafik 10. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım ve Tarım Dışı Dağılımı, TR32 ve TÜRKİYE, 2011

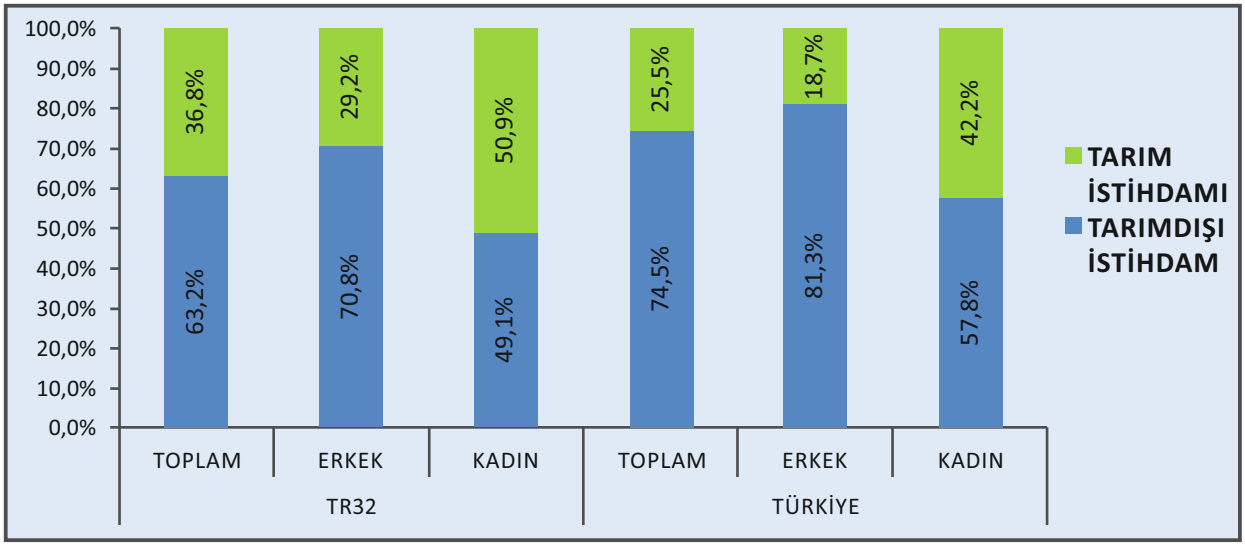

Kaynak : TÜİK

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken (kadın istihdamının %57,8'i) , bölgede durum bunun tam tersidir. Kadınların %50,9'u tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında hakim sektör tarım dışı sektördür. Çalışanların %36,8'i tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %25'in üzerindedir. Erkeklerin çoğunluğu (%70,8) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan %81,3'ün çok altındadır.

Grafik 11. İstihdamın Sektörlere Göre Dağılımı, TR32 ve Türkiye, 2011

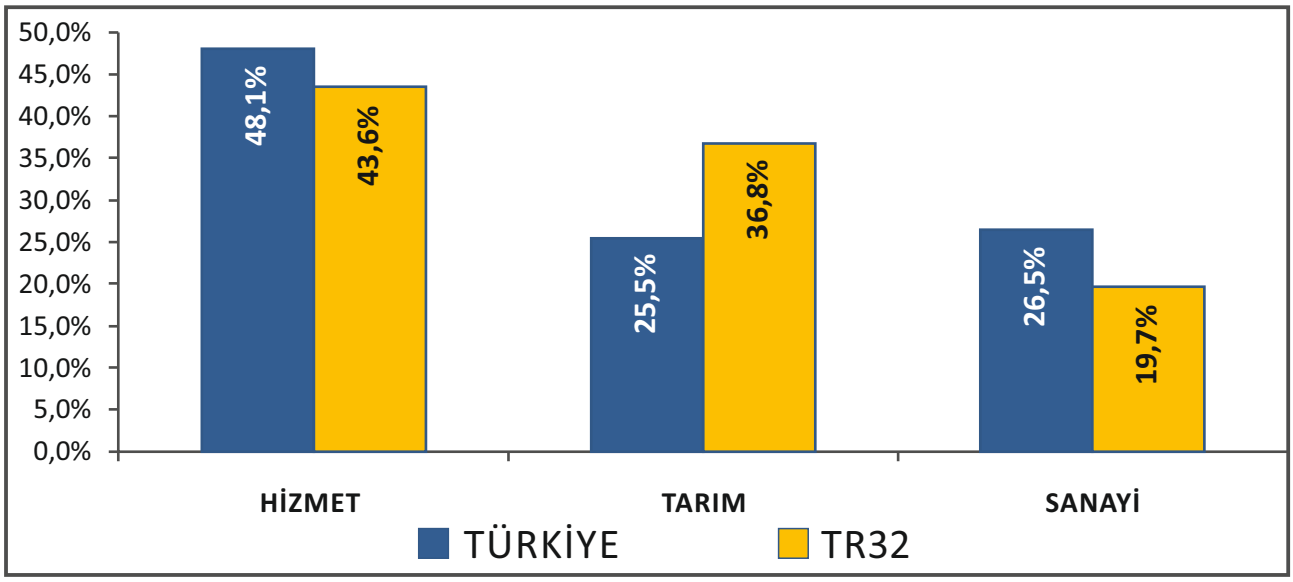

Kaynak : TÜİK

Türkiye'de ve TR32 bölgesinde en fazla çalışanı olan sektör hizmet sektörüdür. Türkiye'de çalışanların yarısına yakını hizmet sektöründe istihdam edilirken, TR 32 bölgesinde çalışanların %43,6'lık bölümü hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. TR 32 bölgesinde sektörlere göre istihdamda oluşan farklılık tarım ve sanayi sektöründe kendini göstermektedir. Türkiye'de tarım sektöründe istihdam edilenler %25,5'lik bir paya sahipken bölgede bu pay %36,8'dir. Sanayi Türkiye'de %26,5'lik bir payla ikinci sırada bulunurken TR32 bölgesinde sanayideki istihdam %19,7 ile Türkiye'deki istihdam oranından düşük ve bölgedeki sektörel istihdam da son sırada bulunmaktadır.

Erkek istihdamında hakim sektör hizmetler sektörüdür. Çalışan her 100 erkekten 47'si hizmetler sektöründedir. İkinci sırada %29,2 ile tarım sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında hakim sektör yukarda bahsettiğimiz gibi tarımdır. Çalışan her 100 kadından 51'i tarım sektöründe çalışmaktadır. İkinci sırada % 37,5 ile hizmet sektörü yer almaktadır.

Bölgede istihdamının % 3,6'sını okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 66,5'ini de lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 15,6, yüksek eğitimlilerin oranı da % 14,3'tür.

Bölge hizmet ve sanayi sektöründe nitelikli elemana ihtiyaç duyulmamaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %66,5 iken, sanayi sektöründe çalışanların %73,4'ünü, hizmet sektöründe çalışanların %66,5'ini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %17,8'i lise ve dengi okul mezunu, %7,9'u da yüksekokul mezunudur. Hizmet sektöründe çalışanların %15,6'sı lise ve dengi okul mezunu, %14,3'ü de yüksekokul mezunudur.

Grafik 12. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TR32, 2011

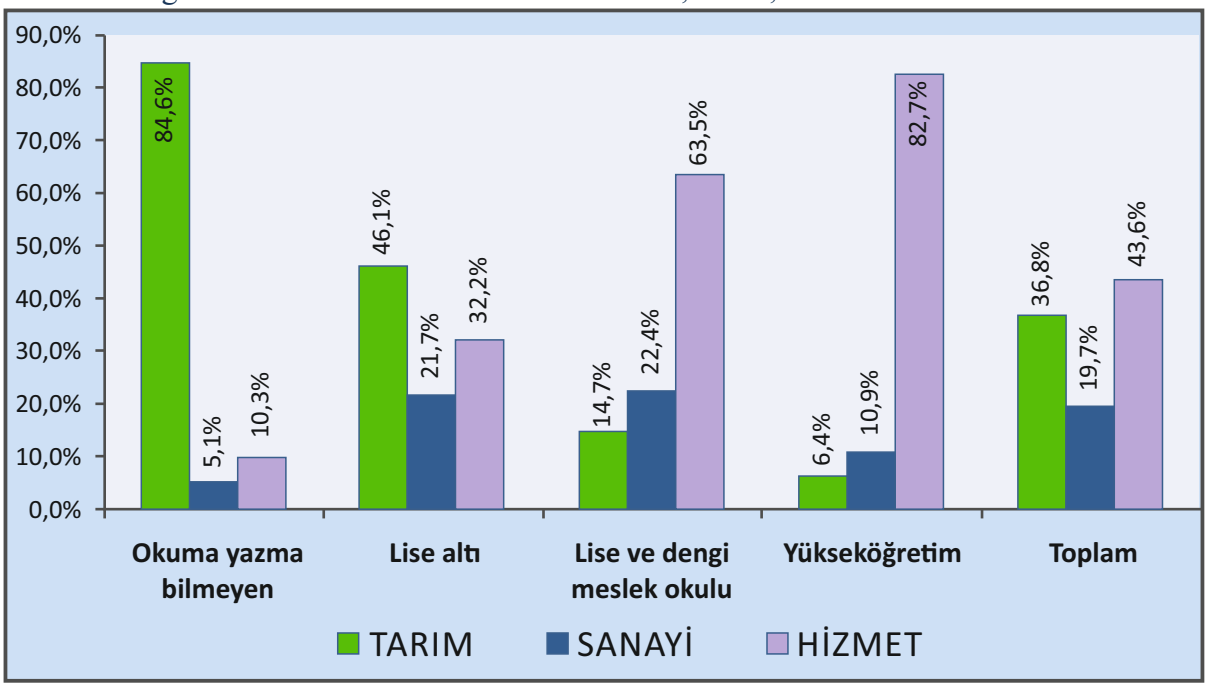

Kaynak : TÜİK

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin neredeyse tamamı (% 84,6) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de %46,1'i

tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmet sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 63,5'i, yüksek eğitimlilerin de % 82,7'si hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Tablo 9. Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı, TR32, %, 2011

CİNSİYET	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Erkek	36,6	63,5	85,5	82,4	38,7	66,4
Kadın	20,6	39,8	42,5	45,2	14,8	33,8
TOPLAM	28,6	51,1	64,1	63,7	25,9	49,8

Kaynak : TÜİK

En yüksek istihdam oranı erkeklerde 25-34, kadınlarda 35-54 yaş gruplarındadır. Bu grupları erkeklerde 35-54, kadınlarda 25-34 yaş grubu izlemektedir. Cinsiyetler arası istihdam farkı çok fazladır. Bu yaş gruplarında erkek istihdam oranı kadın istihdam oranının yaklaşık iki katıdır.

Grafik 13. İşteki Duruma Göre İstihdam, TR32, 2011

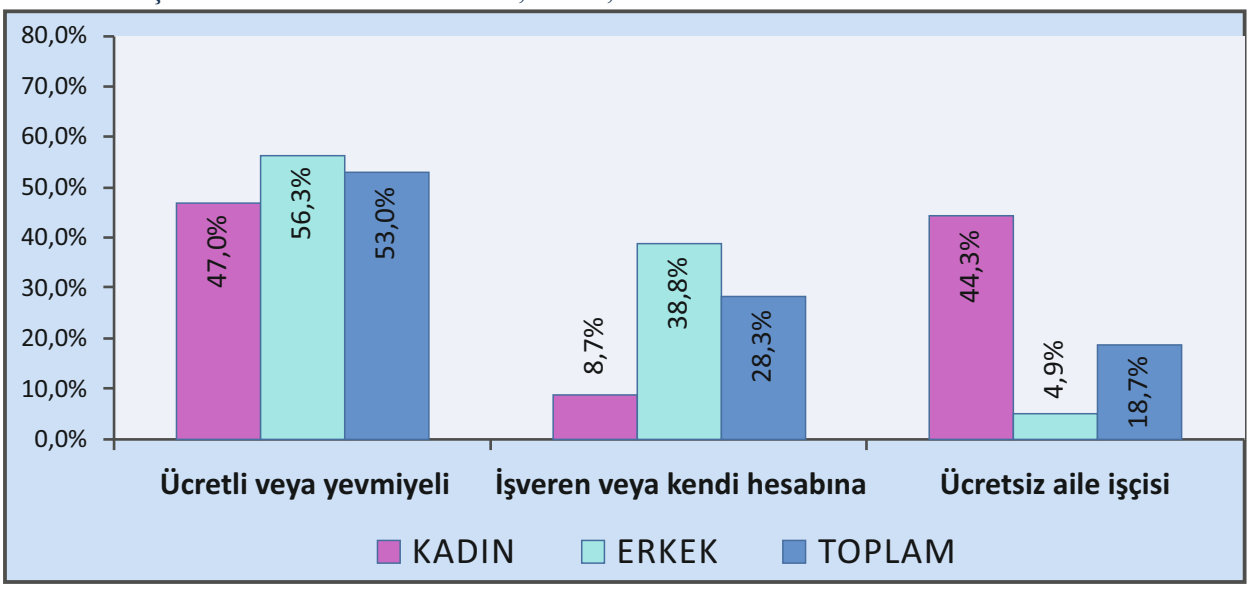

Kaynak : TÜİK

TR32 bölgesinde çalışanların %53'ü ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, %62 olan Türkiye ortalamasının altındadır. İstihdamın %28,3'ü kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğini de beraberinde getirmektedir. Bölgede çalışanların %18,7'si ücretsiz aile işçisi iken, bu oran Türkiye'de %14'tür. Erkeklerin yarısı ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken, bu oran kadınlarda %47'ye gerilemektedir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı %4,9 iken, bu oran kadınlarda %44,3'e çıkmaktadır.

TR32 bölgesinde tarım dahil istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%68,4) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığı, bunu %16,5'lik bir oranla 50 kişi üstü kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise %15,1 ile 10-49 arası kişi çalıştıran işyerleridir.

Grafik 14. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TR32 ve TÜRKİYE, 2011

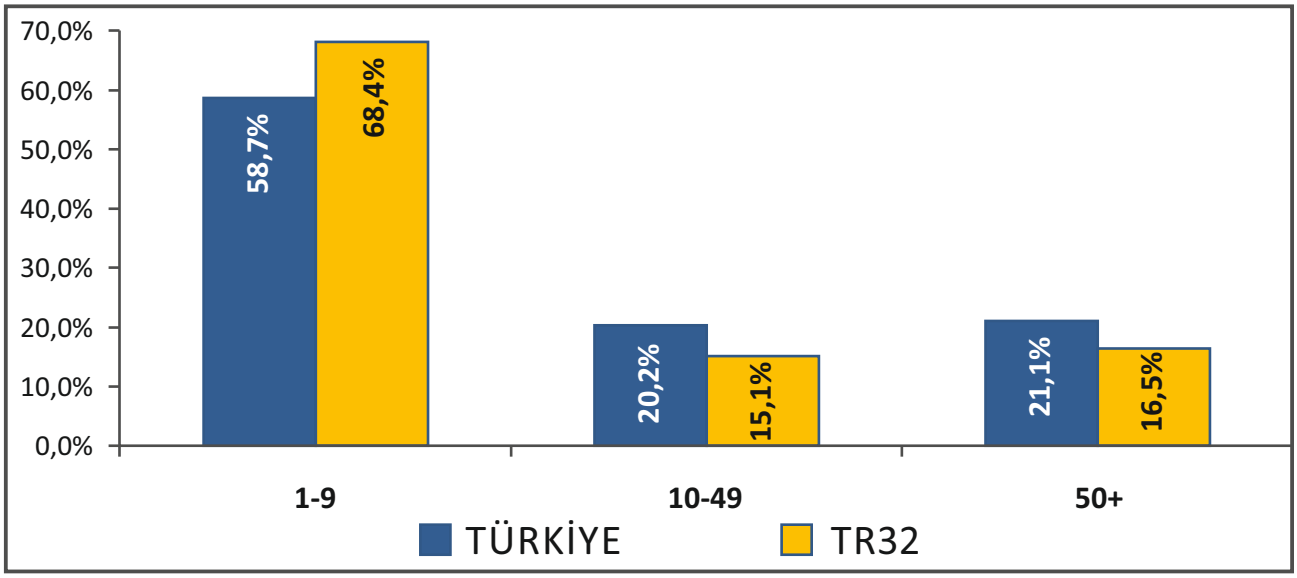

Kaynak : TÜİK

2.3.1 Kayıtdışı İstihdam

Kayıt dışı istihdam hem TR32 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıt dışı istihdamda ufak düşüşe rağmen toplam istihdamın %42,1'i kayıt dışı çalışmaktadır. TR32 bölgesinde durumun daha kötü olduğu söylemek mümkündür: TR32 bölgesinde kayıt dışı istihdamın toplam istihdamdaki payı %46'dır. TR32 bölgesinde 2006 yılında %49,6 olan kayıt dışılık oranı, yıllar içeresinde azalarak 2010 yılında %42,5'i görse de 2011 yılında tekrar yükselerek %46 olmuştur.[6]

2011 yılı verilerine göre tarım sektöründeki istihdam TR32 bölgesindeki toplam istihdam içinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu durum toplam kayıt dışı istihdam oranını artırıcı etkenlerden biri olarak düşünülmektedir.

İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında hem Türkiye, hem de bölgede kayıt dışı istihdam oranının en fazla olduğu sektörün tarım olduğu görülmektedir. Türkiye geneline kıyasla bölgede tarımın istihdamdaki payı daha yüksektir. Ancak TR32 bölgesinde bu sektörde çalışanların %77,5'i kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede tarımdan sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sanayi ve hizmet sektörüdür. Bölgede kayıt dışılığın en fazla olduğu tarım dışı sektör sanayi sektörüdür. Sanayi sektöründe %29,4 olan kayıt dışı çalışma oranı hizmetler sektöründe %22,6'ya gerilemektedir. Sanayi sektöründe kayıt dışı çalışma oranı Türkiye ortalamasından düşüktür. Buna karşılık hizmet sektöründe çalışanların kayıt dışılık oranı Türkiye ortalamasından yüksektir.

[6] TR32 bölgesinde kayıtdışı istihdam oranı 2007 yılında %47,8, 2008 yılında %45,4, 2009 yılında %43'tür.

Grafik 15. İktisadi Faliyet ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TÜRKİYE ve TR32, 2011

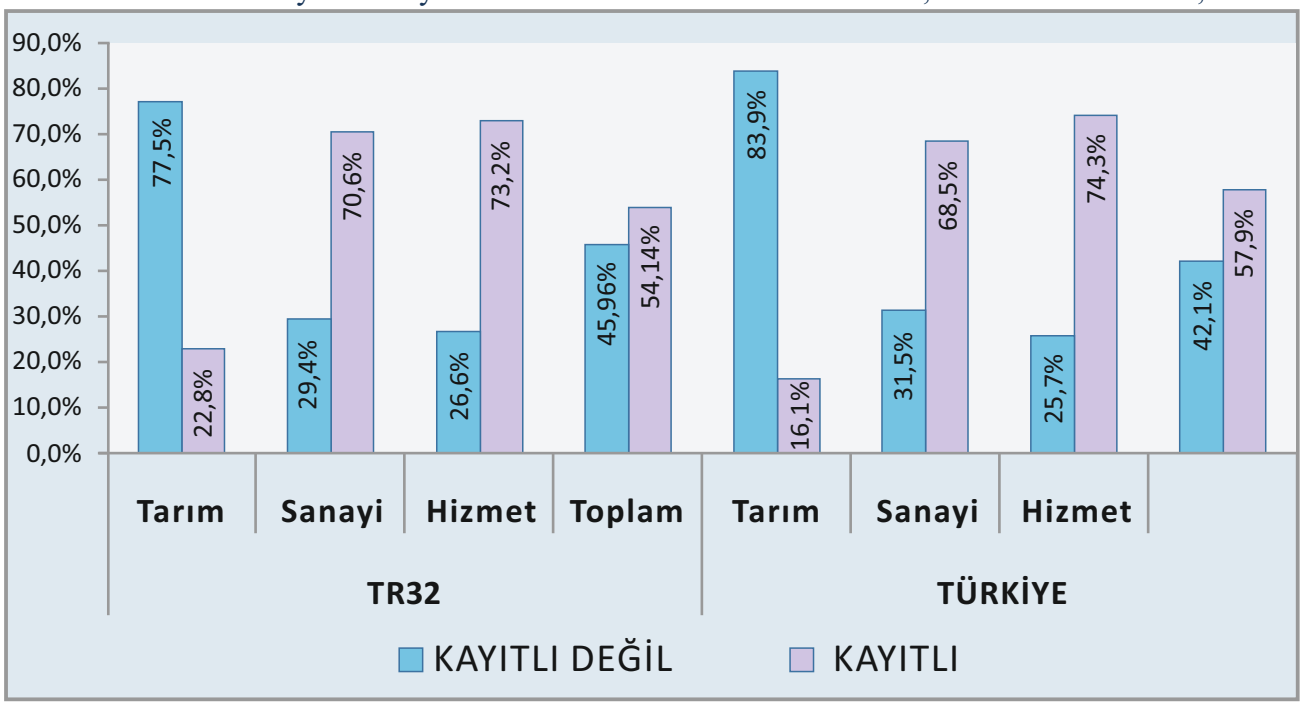

Kaynak : TÜİK

Kayıt dışı istihdamda kadınlarla erkekler arasında büyük farklar vardır. TR32 bölgesindeki kadınların %63,9'u, erkeklerin ise %36,4'ü kayıt dışı çalışmaktadır.

Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Grafik 16'da görüldüğü gibi eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında Türkiye genelinde (%91,9) olduğu gibi toplam okuma yazma bilmeyenlerin %90'ından fazlası kayıt dışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%54,4), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%31,2) ve yükseköğretim mezunları (%10,9) izlemektedir.

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı %96,8 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesindeki erkeklerde kayıt dışı çalışma oranı %75'tir. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı erkeklerin 2 katına yakındır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %10,9 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark çok azdır.

Grafik 16. Eğitim Seviyesi ve Cinsiyete Göre İstihdamda Kayıtdışılık, TR32, 2011

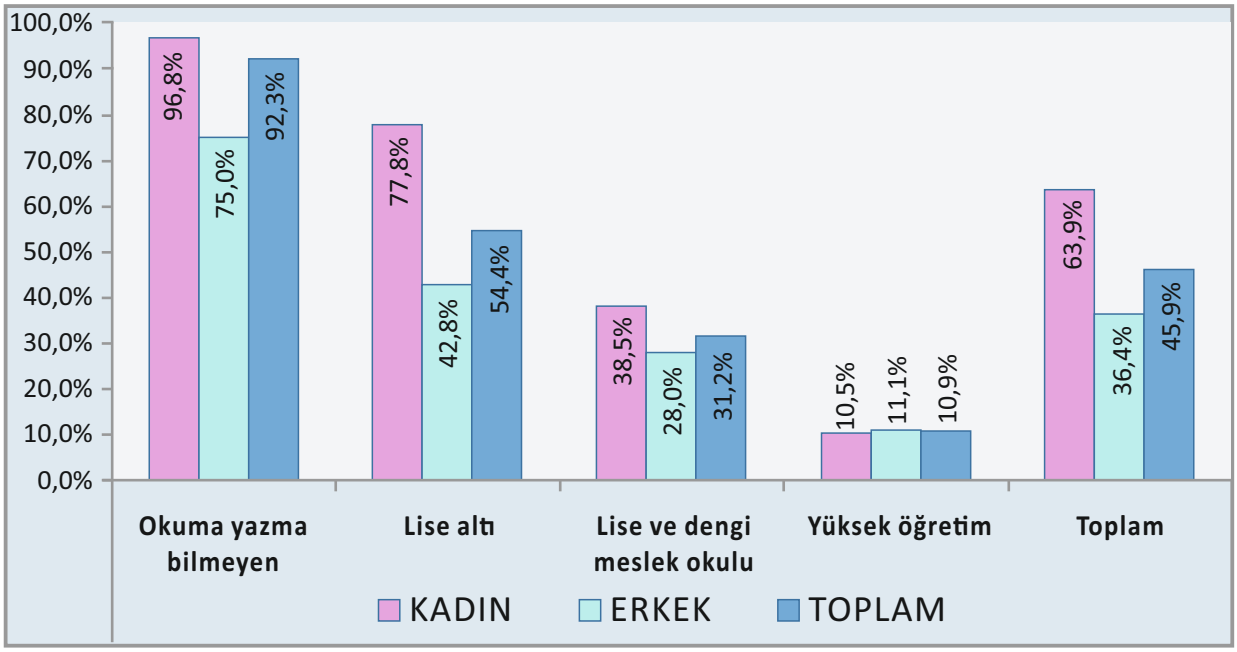

Kaynak : TÜİK

En düşük kayıt dışı istihdam oranı kadın ve erkeklerde ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların %28,1'i kayıt dışı istihdam edilmektedir. Kadınların %35,4'ü, erkeklerin %24,8'i kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı %50'dir. En yüksek kayıt dışı istihdam oranı kadın ve erkeklerde ücretsiz aile işçisidir. Ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların %90,2'si kayıt dışı istihdam edilmektedir. Kadınların %91,7'si erkeklerin, %82,9'u kayıt dışı istihdam edilmektedir.

Grafik 17. İşteki Duruma Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı, TR32, 2011

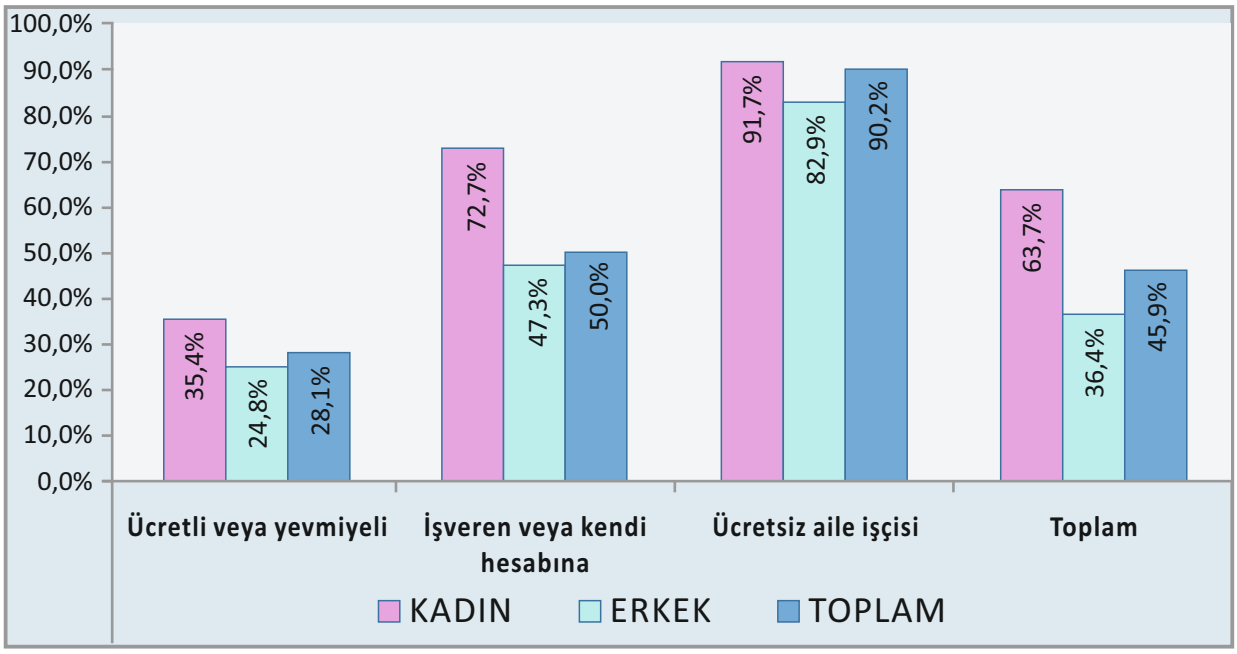

Kaynak : TÜİK

2.3.2. İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgede 196 bini kadın, 186 bini erkek olmak üzere 382 bin genç bulunmaktadır. Gençlerin 150 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 39,3'tür. Genç erkeklerin istihdam oranı genç kadınların istihdam oranından yüksek olup; genç erkeklerin istihdam oranı %48, genç kadınların %15,4'tür.

Grafik 18. Gençlerin Cinsiyete Göre İstihdam Edildiği Sektörler, TR32, 2011

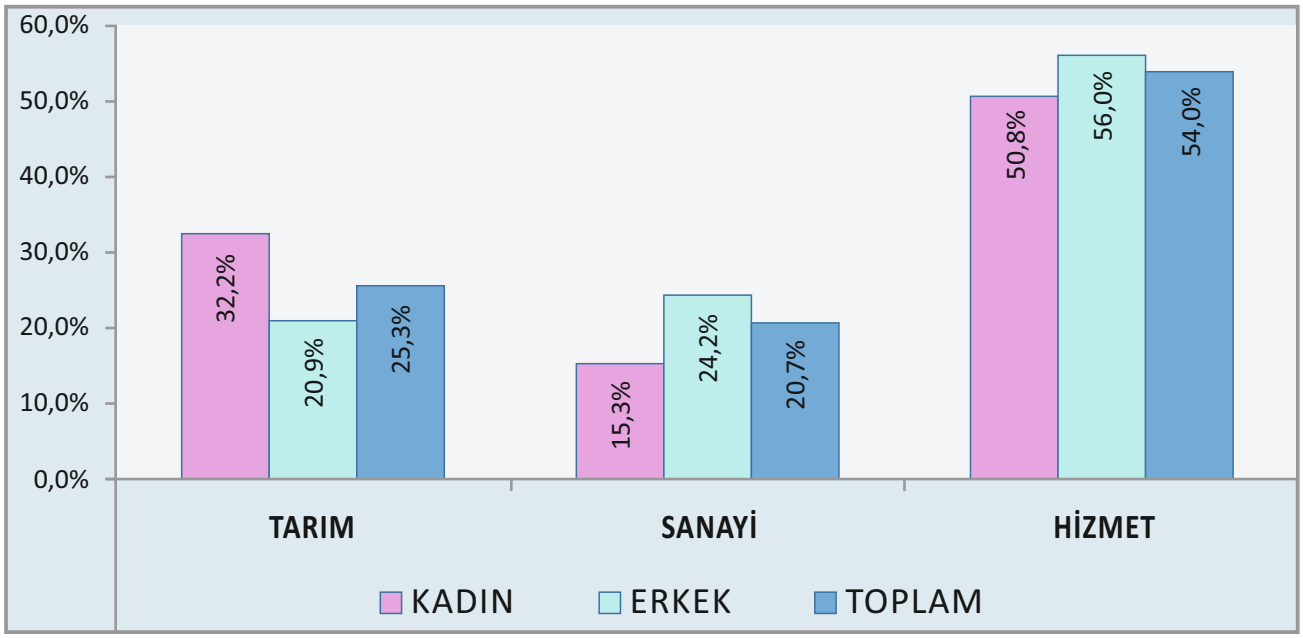

Kaynak : TÜİK

Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör hizmet sektörüdür. Çalışan gençlerin %54'ü hizmet sektöründedir. İkinci sırada %25,3 ile tarım ve %20,7 ile sanayi sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetlere göre çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların %50,8'i, genç erkeklerin %56'sı hizmet sektöründe çalışmaktadır. Genç erkeklerin %24,2'si sanayi, %20,9'u tarım sektöründe çalışmakta iken; genç kadınların %15,3'ü sanayi %32,2'si tarım sektöründe çalışmaktadır.

İşgücüne dâhil olmama nedenlerine 15-24 yaş arası grup özelinde bakıldığında, erkeklerin %77,2'sinin eğitim-öğrenim nedeni ile; kadınların ise %55'inin eğitim-öğrenim ikinci olarak da %24,2'sinin ev işleri ile meşguliyet nedeniyle işgücüne dahil olmadıkları görülmektedir. 15-24 yaş arası grupta eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmama oranı %63,8'dir.

Genç erkeklerin %72,5'i ücretli ve yevmiyeli olarak çalışırken genç kadınların da %66,1'i ücretsiz aile işçisidir. Çalışan gençlerin %86,8'i lise altı eğitimlidir. Düşük eğitim seviyesi ve tarım sektörü kayıt dışılığı da beraberinde getirmektedir. Gençlerin %57,3'ü kayıt dışı çalışırken, lise altı eğitimlilerde kayıt dışılık %66,3'e ulaşmaktadır. Kayıt dışılık %29,4 ile en düşük yüksekokul mezunlarındadır. Cinsiyetler arası kayıt dışı istihdamda farklılık ortaya çıkmamakta ve genç erkeklerin %57,1'i, genç kadınların %57,6'sı kayıt dışı çalışmaktadır.

[7] Genç nüfus: 15-24 yaş grubu, TÜİK

2.4 İşsizlik

2010 rakamlarına göre Muğla(%10,2) ve Denizli(%11,2) işsizlik oranları bakımından Türkiye(%11,9) ortalamasının altında kalmaktadır. TR32 bölgesi içerisinde işsizliğin en yüksek olduğu il %13,2'lik oranla Aydın'dır.

2011 istatistiklerine göre TR32 bölgesinde işsizlik oranı %8,5'tir. Bölgedeki işsizlik oranı Türkiye ortalamasının(%9,8) altındadır. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %10,5, erkekler açısındansa %7,4'dür.

Grafik 19. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı, TR32, 2011

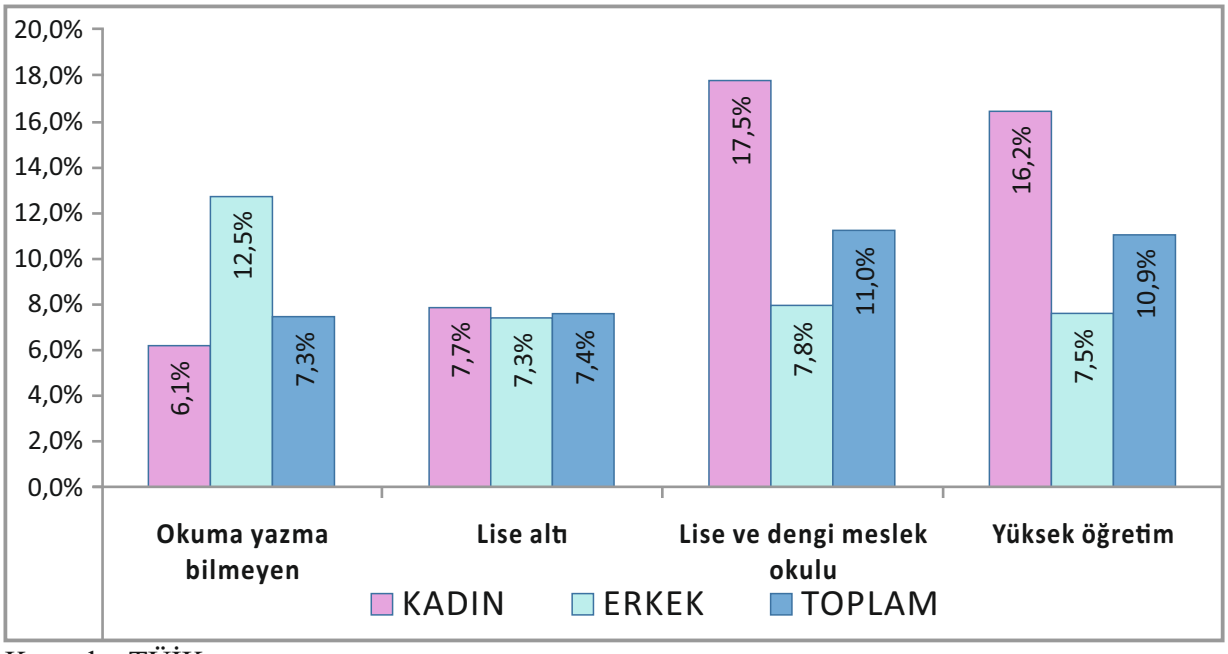

Kaynak : TÜİK

TR32 bölgesinde eğitim seviyesine göre en düşük işsizlik oranı % 7,3 ile okuryazar olmayanlarda iken, bunu % 7,4 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında % 11 olan işsizlik oranı yüksekokul mezunlarında % 10,9'dur. Lise altı eğitimlilerde işsizlik oranları daha düşükken, lise dengi ve yükseköğretim mezunlarında bu oran daha yüksektir. Bu durumda şöyle bir yorum yapılabilir: Eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranı da artmaktadır. Lise ve dengi meslek okulu mezunlarında işsizlik oranı erkeklerde % 7,8, kadınlarda % 17,5; yüksek eğitimli erkeklerde % 7,5, kadınlarda % 16,2'dir. Cinsiyetler açısından ve eğitim seviyesine göre en yüksek işsizlik oranı, lise ve dengi meslek okulu mezunu kadınlardadır.

Yaş gruplarına göre TR32 bölgesinde en yüksek işsizlik oranı %24,5 ile 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda işsizlik oranı, cinsiyetler açısından da incelendiğinde erkekler(%19,3) ve kadınlarda(%32,4) da en yüksek işsizlik oranıdır. Kadınlarda 20-24 yaş grubunu %18,5 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı %10,4 ile %18,5 olan kadın işsizlik oranından daha düşüktür. Hem kadınlar (%1,7)

hem de erkekler (%3,2) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı %2,7'dir.

Grafik 20. Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı, TR32, 2011

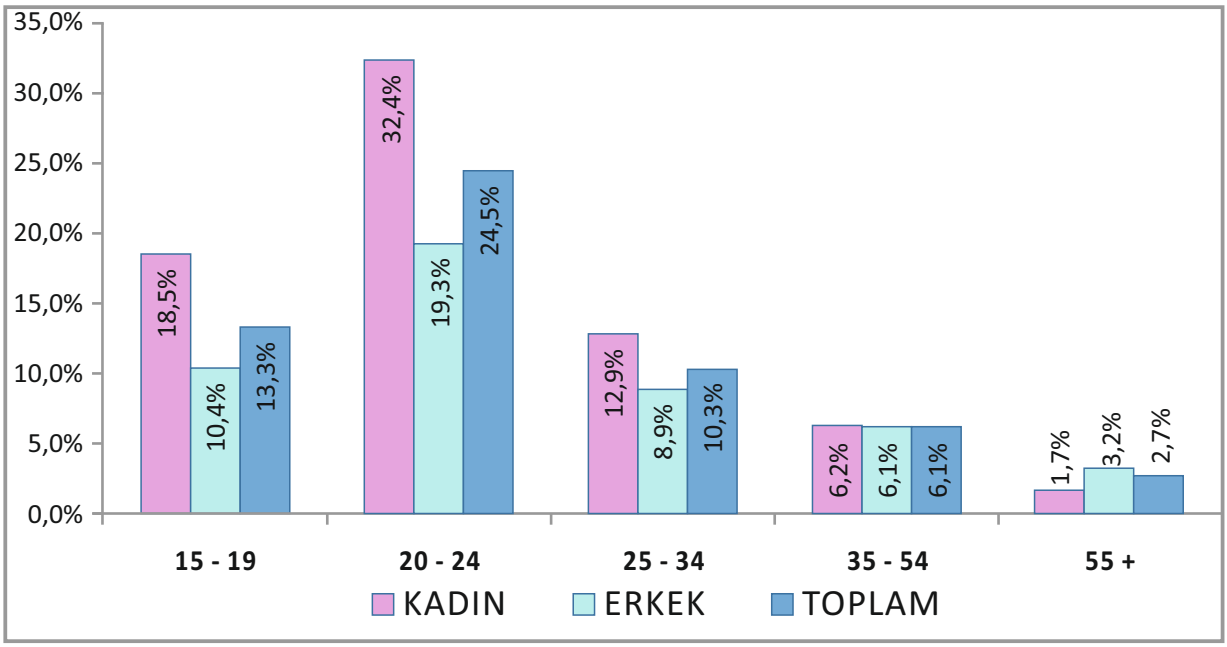

Kaynak : TÜİK

2011 yılında TR32 bölgesinde işsizlerin %91,2 'si daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Kadın işsizlerin %86,7'si daha önce iş sahibiyken erkek işsizlerin %94,7'si daha önce çalışıp işsiz kalmıştır. TR32 bölgesinde çalışıp işsiz kalanların %56,2'sini hizmet sektöründe, %32,6'sını sanayi sektöründe ve % 11'2'sini tarım sektöründe çalışıp işsiz kalanlar oluşturmaktadır. Bölgede hizmet sektörünün istihdamda ilk sırada yer alması sebebiyle bu sektörden ayrılıp işsiz kalanların çok olması şaşırtıcı değildir. Bölgedeki işsizlerin %8,8'i ilk kez iş aramaktadır. Kadın işsizlerin % 13,3'ü ilk kez iş aramaktayken bu oran erkeklerde %5,3'tür.

Eğitim açısından işsizlere bakacak olursak TR32 bölgesindeki eğitim düzeyine paralel olarak işsizlerin büyük çoğunluğu (%56,9) lise altı eğitimlidir. Lise altı eğitimlilerin neredeyse tamamı (%93,1) daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Yüksekokul mezun olup işsiz olanlar işsizlerin %18,8'ini oluştururken yüksekokul mezunlarının %84,2'si çalışırken işsiz kalmıştır.

Bekleme sürelerine göre işsizliğe bakıldığında, Türkiye genelinden farklı olarak, TR32 bölgesinde bir yıldan az süredir iş arayanların işsizler içindeki payı %72,3, bir yıl ve daha uzun zamandır iş arayanların payı ise %27,7'dir. Uzun süreli işsizlik cinsiyet bazında incelendiğinde, kadınların %31,8'i bir yıl ve daha çok süredir iş aramayı sürdürürken, iş arayan erkeklerin ise %24,6'sı bu pozisyondadır. Kadınlarda uzun süreli işsizlik, erkeklerden yüksektir. İlk kez iş arayan kadınlar ve erkeklerde ise uzun süreli işsizlik süreleri eşittir. İşgücü piyasasına ilk kez girmek isteyen kadınlarda da, erkeklerde de bir yıl ve daha çok iş arayanların oranı % 50'dir.

Bölge işsizlerinin %32,4'ünü gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %19,5'tir. 25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise % 6,7'dir.

Genç işsizlik oranı cinsiyetler açısından baktığımızda kadınlarda erkeklere göre çok yüksektir. Erkeklerde genç işsizlik oranı %15,2, kadınlarda % 26,6'dır. İşgücü piyasasına ilk kez girecek olan genç nüfus, işsiz gençlerin % 21,2'sini oluşturmaktadır. Genç işsizlerin büyük çoğunluğu (%78,8) daha önce bir işte çalışmış olup da işini kaybeden gençlerden oluşmaktadır. Gençlerin büyük çoğunluğu çalıştıkları sektörlere bağlı olarak hizmet sektöründe(%51,5) çalışırken işsiz kalmıştır, daha önce sanayi sektöründe(%21,2) çalışmış olanlar ikinci sıradadır.

2.5 İşkur'da Kayıtlı İşgücü Göstergeleri

Bu bölümde Türkiye İş Kurumu 2011 İstatistik Yıllığı verileri ile 2012 yılı Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Denizli ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme kursları özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

2011 yılında Denizli Çalışma ve İş Kurumu'na kayıtlı işgücü sayısı 29.686'dır. Kayıtlı işgücünün %53'ünü erkekler, % 47'sini kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye'de ise bu oran %64 erkekler, %36 kadınlar şeklindedir. Denizli'de kadınların işgücüne katılımının Türkiye'den yüksek olduğunu bu veriler ışığında söyleyebiliriz. 2011 yılında kayıtlı işgücünün eğitim durumuna göre baktığımızda Denizli %51,4, Türkiye'de %46,9 ile lise altı eğitimliler ilk sırada bulunmaktadır. İkinci sırada Denizli'de %27,7, Türkiye'de %32 ile lise mezunları yer almaktadır. Çalışma ve İş Kurumu'na kayıtlı işgücündeki yükseköğrenim mezunlarının payı Denizli'de %16,3, Türkiye'de 15,7'dir.

2011 yılında Denizli'deki kayıtlı işsiz sayısı ise 25.220 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 51'i erkek, % 49'u kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından farklıdır. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 62'si erkek, % 38'i kadındır.

2012 yılı itibarıyla Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işsiz istatistiklerine bakıldığında, 2011 yılına göre Denizli'de kuruma kayıtlı işsiz sayısı %17,6'lık artışla 29.651 olmuştur. Kayıtlı işsizlerin %52'si erkek, %48'si kadındır. Türkiye genelinde ise kayıtlı işsizlerin %60'ı erkek, %40'ı kadındır. 2012 yılı verilerine göre Denizli'de işsizlerin %51,4'ü bir yıldan az süredir iş aramaktadır. Türkiye'de ise bu oran %52,9'dur.

Grafik 21. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, Türkiye ve Denizli, 2012

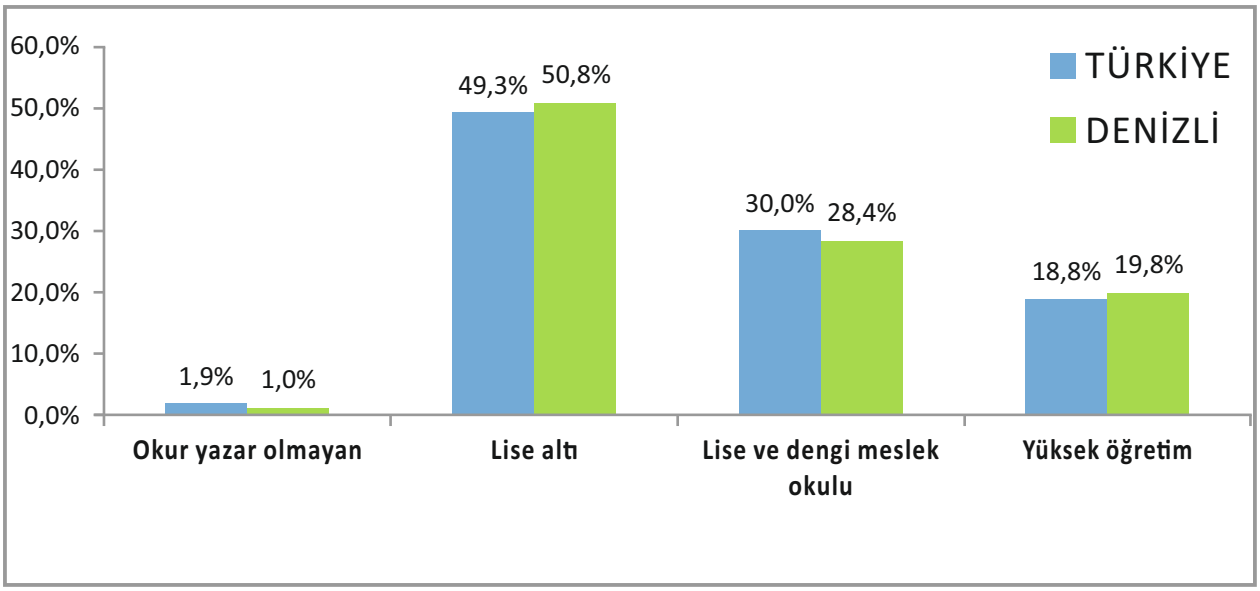

Kaynak : İŞKUR

2012 yılına göre kuruma kayıtlı olan işsizlerin eğitim durumlarına göre incelediğimizde kayıtlı işgücünde olduğu gibi Türkiye ile Denizli benzerlik göstermektedir. Denizli'de en fazla iş arayan grup %50,8, Türkiye'de %49,3 ile ortaöğretim mezunu altındaki gruptur. Bu oranı Denizli'de %28,4, Türkiye'de %30 ile ortaöğretim mezunları izlemektedir. Yükseköğrenim mezunları Denizli'de iş arayanların %19,8'ini, Türkiye'de %18,8'ini oluşturmaktadır.

Grafik 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Yaş Durumuna Göre Dağılımı, Denizli ve Türkiye, 2012

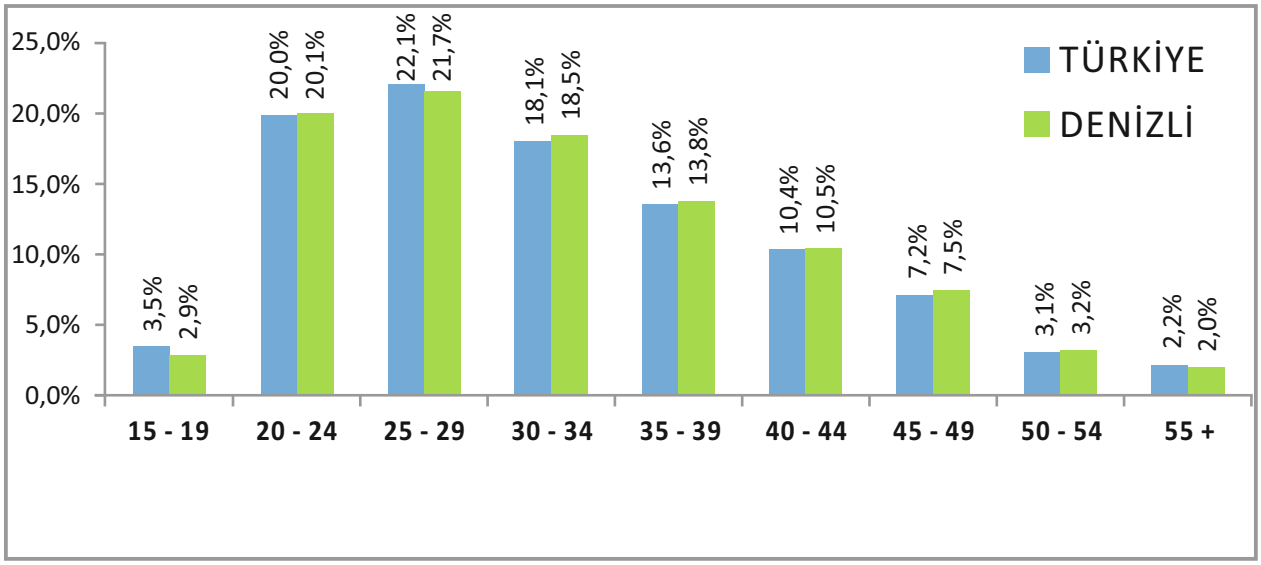

Kaynak : İŞKUR

2012 İŞKUR istatistiklerine göre Türkiye ve Denizli'de en yüksek kayıtlı işsiz 25-29 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin Denizli'de % 21,7'si, Türkiye'de %22,1'i bu yaş grubundadır. 25-29 yaş grubunu Denizli'de %20,1, Türkiye'de %20 ile 20-24 yaş grubu takip etmektedir. Yaş artıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. 20-34 yaş grubundaki kayıtlı işsizler, Türkiye toplamında olduğu gibi, ildeki toplam işsizlerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. 15-19 yaş grubundaki işsizlerin toplam işsizler içindeki payı ise Türkiye ortalamasına yakındır. İlde % 2,9 olan 15-19 yaş grubunun payı, Türkiye toplamında % 3,5'tir.

2012 yılında 29.651 kayıtlı işsize karşın ilde 11.770 açık iş mevcuttur. 2011 yılına göre kamudaki açık iş sayısı %118 artmasına karşın ilde kamunun istihdam yaratma gücü çok az ve Türkiye ortalamasından da düşüktür. Türkiye'de açık işlerin %14,2'si, Denizli'de ise sadece %8'i kamu sektörüne aittir. Denizli'de 2012 yılında özel sektörde açık iş sayısı bir önceki yıla göre %75 artış göstererek %93,5'lik bir pay oluşturmuştur.

2012 yılına göre Denizli'de açık işlerin sosyal duruma göre dağılımı %93,2'si normal %6,7'si özürlü; Türkiye genelinde ise %87,6'sı normal ve %12,4'ü özürlü şeklindedir.

2012 yılına göre Denizli ve Türkiye'de en fazla açık iş bulunan sektör imalat sektörüdür. Denizli'de imalat sektöründeki açık iş oranı(%63) Türkiye'deki açık iş oranının(%33,9) iki katına yakındır. İkinci sırada Denizli'de %7,1, Türkiye'de %9,5 ile toptan perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü gelmektedir. Bu sektörü Denizli'de %3,7 ile inşaat sektörü; Türkiye'de diğer hizmet faaliyetleri izlemektedir.

Grafik 23. İŞKUR Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı, Denizli ve Türkiye, 2012

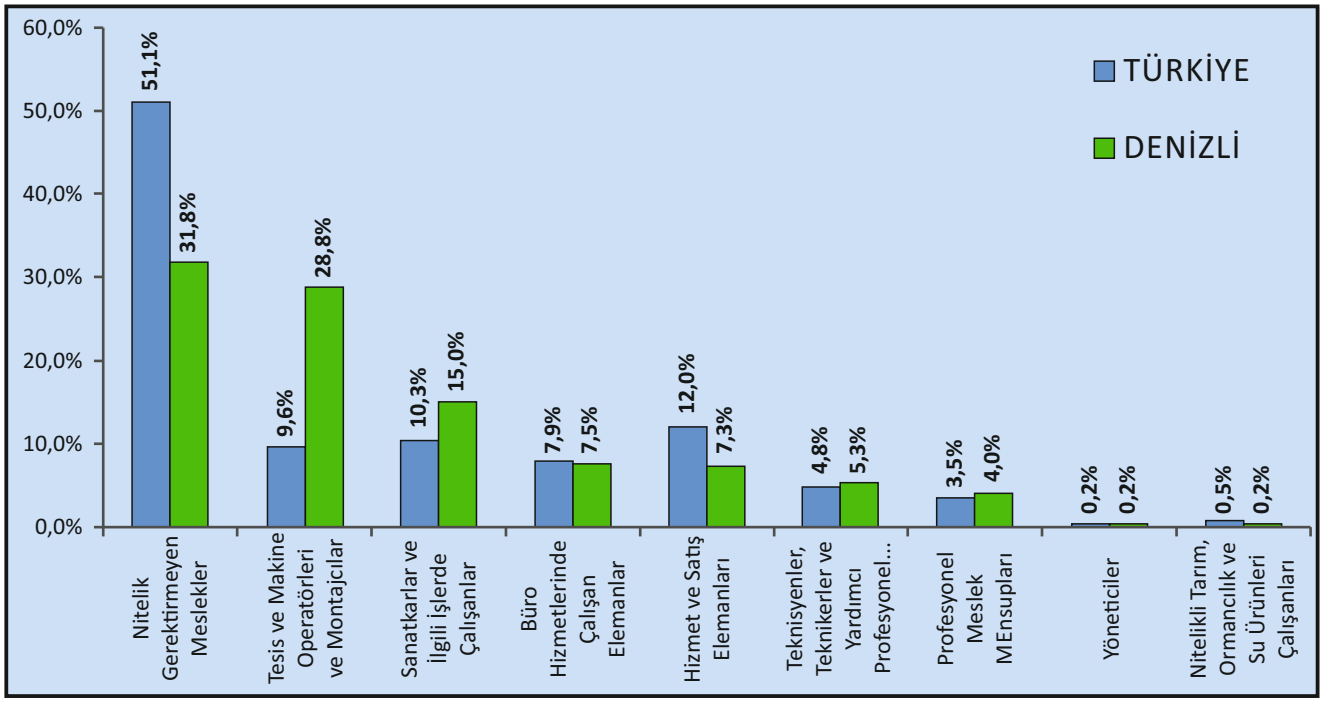

Kaynak : İŞKUR

2012 yılına göre meslek gruplarına göre açık iş oranı Denizli'de %31,8 ve Türkiye'de %51,1 ile nitelik gerektirmeyen meslekler ilk sırada yer almaktadır.

Denizli'de %28,8'le ikinci sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer alırken Türkiye'de %12 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada ise Denizli'de %15 Türkiye'de %10,3'lük oranla sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar bulunmaktadır.

Açık işlere başvuru sayısına bakılacak olursa 2012 yılında açık işlerin artışına paralel olarak hem Türkiye'de hem Denizli'de Çalışma ve İş Kurumuna başvuru sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. Denizli İŞKUR'da 2012 yılında bir önceki yıla göre başvuru sayısı %70,4 artarak 30.380 olurken Türkiye'de %64,2'lik artış oranı ile 2.296.325 başvuru sayısına ulaşmıştır. Başvuru sayılarına cinsiyet açısından bakacak olursak Denizli İŞKUR'a başvuranların %44'ünü kadınlar, %56'sını erkekler oluşturmaktadır. Türkiye Genelinde ise kuruma başvuru yapanları %64 erkekler, %36 kadınlar oluşturmaktadır. Bu oranlarla Denizli'de işsiz kadınların Türkiye'ye deki işsiz kadınlara göre aktif iş arama sürecinde daha fazla bulunduğunu çıkarabiliriz.

Tablo 10. Başvurular, Alınan Açık İşler, İşe Yerleştirilenler ve İşe Yerleştirme Oranı[8], 2012

	Başvuru	Açık İş	İşe Yerleştirme	İşe Yerleştirme Oranı
DENİZLİ	30.380	11.770	7.331	**62,3%**
TÜRKİYE	2.296.325	991.804	556.587	**56,1%**

Kaynak : İşkur

Denizli'de 2011 yılında 3.096 kişi işe yerleşmişken 2012 yılında %136'lık artışla 7.331 kişi işe yerleştirilmiştir. 2011 yılında Türkiye'de 363.672 kişi işe yerleşmiştir. 2012 yılında %53'lük artışla işe yerleştirme 556.587 kişiye ulaşmıştır.

2012 yılında Denizli'de işe yerleştirmede kadınlar %43 payı ile Türkiye'deki kadın istihdam payı olan %29,8'den 13 puan fazladır. Denizli'de bir önceki yıla göre kadınların İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmesi %214 artarken erkeklerin ise %99,6 oranında artmıştır. İlde işe yerleştirme oranı %62,3'tür ve %56,1 olan Türkiye işe yerleştirme oranından fazladır.

Sektörlere göre işe yerleştirme durumuna bakıldığında imalat sektöründeki açık iş sayısına paralel olarak hem Türkiye hem Denizli'de imalat sektörü ilk sırada bulunmaktadır. Denizli'de imalat sektöründe işe yerleşenlerin işe yerleştirme içindeki payı (%64,8) Türkiye'nin imalat sektöründeki işe yerleştirme payından (%28) iki katından fazladır. İkinci sırada açık iş sayısında olduğu gibi Denizli'de %6,4 toptan perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü gelmektedir. Türkiye'de ise %10,7 ile idari ve destek hizmetleri faaliyeti sektörü yer almaktadır. Üçüncü sırada Denizli'de %5,1 ile bilgi iletişim sektörü Türkiye'de %9,8 ile diğer hizmet faaliyetleri sektörü bulunmaktadır.

Sosyal açıdan işe yerleştirmeler incelendiğinde 2012 yılında Türkiye ve Denizli neredeyse aynıdır. İşe yerleşenlerin Denizli'de %93,3'ünü, Türkiye'de %93,6'sını normal kişiler oluştururken; Denizli'de %6,6'sını Türkiye'de 6,4'ünü özürlüler oluşturmaktadır.

[8] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

2012 yılında işe yerleştirmelerin eğitim durumuna göre dağılımında Türkiye ile Denizli arasında fazla bir fark yoktur. Denizli'de en fazla işe yerleştirilenlerin %64,6'sı Türkiye'de ise %61,5'i ortaöğretim mezunları altındaki eğitim seviyesindeki kişilerden oluşmaktadır. Bu oranı Denizli'de %25,2 Türkiye'de %28,7 ile ortaöğretim mezunları izlemektedir. Yükseköğrenim seviyesindeki kişilerin işe yerleştirme oranları Denizli'de %10,2 Türkiye'de %9,8'dir.

Mesleklere göre kayıtlı işsizlere ilişkin istatistiklere bakıldığında beden işçisi (genel), büro memuru(genel), temizlik görevlisi, sekreter ve ön muhasebeci sırasıyla ilk beşte yer almaktadır. Kayıtlı işsizlerin yarısı (%51,9) ilk 20 meslekteki kayıtlı işsizlerden oluşmaktadır.

Alınan açık iş talepleri incelendiğinde ise, beden işçisi (genel), makineci, kompleci-dokumacı(dokuma makineleri operatörü), kumaş paketleme işçisi ve temizlik görevlisi yer almaktadır. Bu meslekler toplam talebin %44,5'ine karşılık gelirken, talep edilen ilk 20 meslek de toplam talebin %64'ünü oluşturmaktadır.

İşe yerleştirme verilerine göre ise beden işçisi (genel), makineci, kompleci-dokumacı (dokuma makineleri operatörü), kumaş paketleme işçisi ve boyahane tesis takip işçisi meslekleri toplam işe yerleştirmelerin % 55,6'sını oluşturmaktadır. Alınan talepler ve işe yerleştirmelere bakıldığında genel anlamda en çok talep edilen mesleklerde mevcut işsizler arasından karşılanmasında sorun yaşanmadığı görülmektedir. İlk 20 meslekte işe yerleştirmelerin Denizli İşkur'da işe yerleştirmelerin yarısına yakınını (%47,3) oluşturmaktadır.

Tablo 11. Meslek Bazında Kayıtlı İşsiz, Alınan Açık İşler, İşe Yerleştirilenler -- İlk 20 Meslek, 2012

KAYITLI İŞSİZ		AÇIK İŞ		İŞE YERLEŞTİRME	
MESLEK	ORAN	MESLEK	ORAN	MESLEK	ORAN
Beden İşçisi (Genel)	15,4%	Beden İşçisi (Genel)	23,0%	Beden İşçisi (Genel)	16,7%
Büro Memuru (Genel)	4,4%	Makineci (Dikiş)	10,3%	Makineci (Dikiş)	8,4%
Temizlik Görevlisi	4,0%	Dokumacı	6,4%	Dokumacı	4,8%
Sekreter	2,9%	Kumaş Paketleme İşçisi	2,7%	Kumaş Paketleme İşçisi	2,3%
Ön Muhasebeci	2,9%	Temizlik Görevlisi	2,2%	Boyahane Tesis Takip İşçisi	1,8%
Makineci (Dikiş)	2,6%	Kalite Kontrolcü - Tekstil	2,2%	Kalite Kontrolcü -Tekstil	1,6%
Satış Elemanı (Tanıtım)	2,3%	Boyahane Tesis Takip İşçisi	1,9%	Hasta Kayıt Görevlisi	1,4%
Çaycı	2,3%	Kalite Kontrolcü	1,7%	Kalite Kontrolcü	1,3%
Şoför-Yük Taşıma	2,1%	Ön Muhasebeci	1,6%	Konfeksiyon İşçisi	1,2%
Pazarlamacı	1,6%	Konfeksiyon İşçisi	1,6%	Temizlik Görevlisi	1,1%
Dokumacı	1,5%	Şoför - Yük Taşıma	1,5%	Güvenlik Görevlisi	0,8%
Depo Hamalı	1,5%	Hasta Kayıt Görevlisi	1,4%	Şoför - Yük Taşıma	0,8%
Muhasebeci	1,3%	Mermer İşçisi	1,4%	Tıbbi Dok.Ve Sekreter	0,8%
Şoför-itfaiye Aracı	1,2%	Güvenlik Görevlisi	1,3%	Veri Giriş Kontrol İşletmeni	0,8%
Garson (Servis Elemanı)	1,2%	Satış Elemanı (Tanıtım)	1,1%	İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	0,7%
Kumaş Paketleme İşçisi	1,1%	Pazarlamacı	1,0%	Satış Elemanı (Tanıtım)	0,6%
Kasiyer	0,9%	Kasiyer	0,9%	Kasiyer	0,6%
Aşçı Yardımcısı	0,9%	Sevkiyat Görevlisi	0,8%	Mermer İşçisi	0,6%
Bilgisayar İşletmeni	0,9%	Gaz Altı Kaynakçısı	0,8%	Reyon Görevlisi	0,6%
Beden İşçisi (Temizlik)	0,9%	Reyon Görevlisi	0,8%	Perakende Sat. El.(Gıda)	0,5%
TOPLAM	51,9%	TOPLAM	64,5%	TOPLAM	47,3%

Kaynak: İŞKUR

Kayıtlı işsiz açısından işe yerleştirme oranlarına bakılacak olursa büro memuru, sekreter, pazarlamacı, muhasebeci, ön muhasebeci, kaynakçı (gaz altı-oksijen ve elektrik), insan kaynakları meslek elemanı, bulaşıkçı, elektrik teknisyenine olan talebin yeterince karşılanmadığı görülmektedir. Özellikle büro memuru için 258 olan açık iş talebinden 131'i işe yerleşmişken hâlihazırda 1176 kayıtlı işsiz bulunmaktadır ve bu meslek için işveren ya da iş arayanların birtakım isteklerinin karşılanabileceği ortamın oluşmadığının göstergesidir. Kaynakçıya (gaz altı -oksijen ve elektrik) olan 177 talebe karşılık 133 kayıtlı işsiz var iken bunlardan da 34'ü işe yerleştirilmiştir. Bu durumda mevcut talebin karşılanmasında sorunlar olabileceğini işaret etmektedir. Elektrik teknisyenine olan 171 açık iş talebine karşın 244 kayıtlı işsiz var iken bunların arasından 61'i işe yerleşebilmiştir. Diğer üç meslekte olduğu gibi, elektrik teknisyenine olan talep ve arzın eşleşmesinde işe başvuracak nitelikte eleman bulunamaması ya da işverence önerilen şartların olumsuz değerlendirilmesi olabilir.

2011 yılı itibarıyla yaş gruplarına göre İşkur işsizlik ödeneği başvurularına bakıldığında, Denizli ilinde yapılan toplam 8.082 başvurunun Türkiye genelinde yapılan başvuruların %1,8'ini oluşturduğu söylenebilir.

2012 yılında başvuru sayısı %12'lik bir artış göstererek 9.012'ye ulaşmıştır. Bu başvurular sonucunda hak sahiplerine 12.565.707 TL ödeme yapılmıştır.

Grafik 24. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, Türkiye ve Denizli, 2011

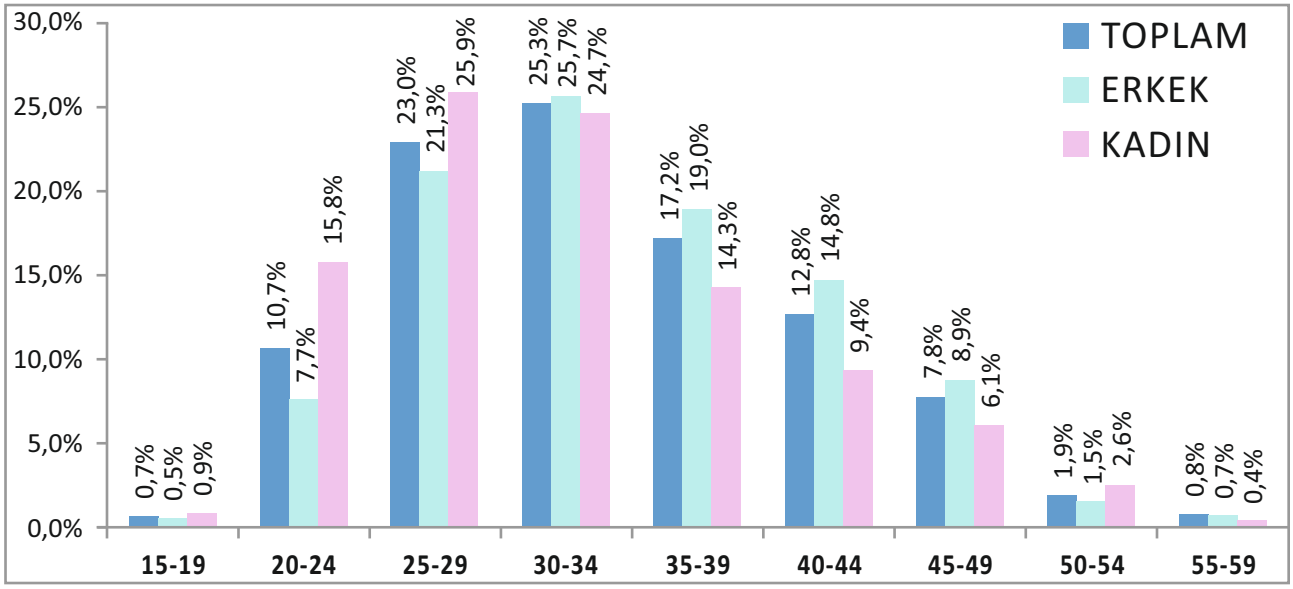

Kaynak: İŞKUR

İl özelinde en çok başvuru 30-34 yaş grubu işsizler tarafından yapılmaktadır. Bunu 25-29 yaş grubuyla 35-39 yaş grubu izlemektedir.2011 yılında Cinsiyetler açısından başvurulara bakacak olursak en çok başvuru genelde olduğu gibi erkeklerde de 30-34 yaş grubudur. Kadın işsizler arasında ise işsizlik ödeneğine en çok başvuru yapan yaş grubu 25-29 yaş aralığındaki kadınlardır. Bunu 30-34 ve 35-39 yaş grupları izlemektedir.

Grafik 25. Öğrenim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, 2011

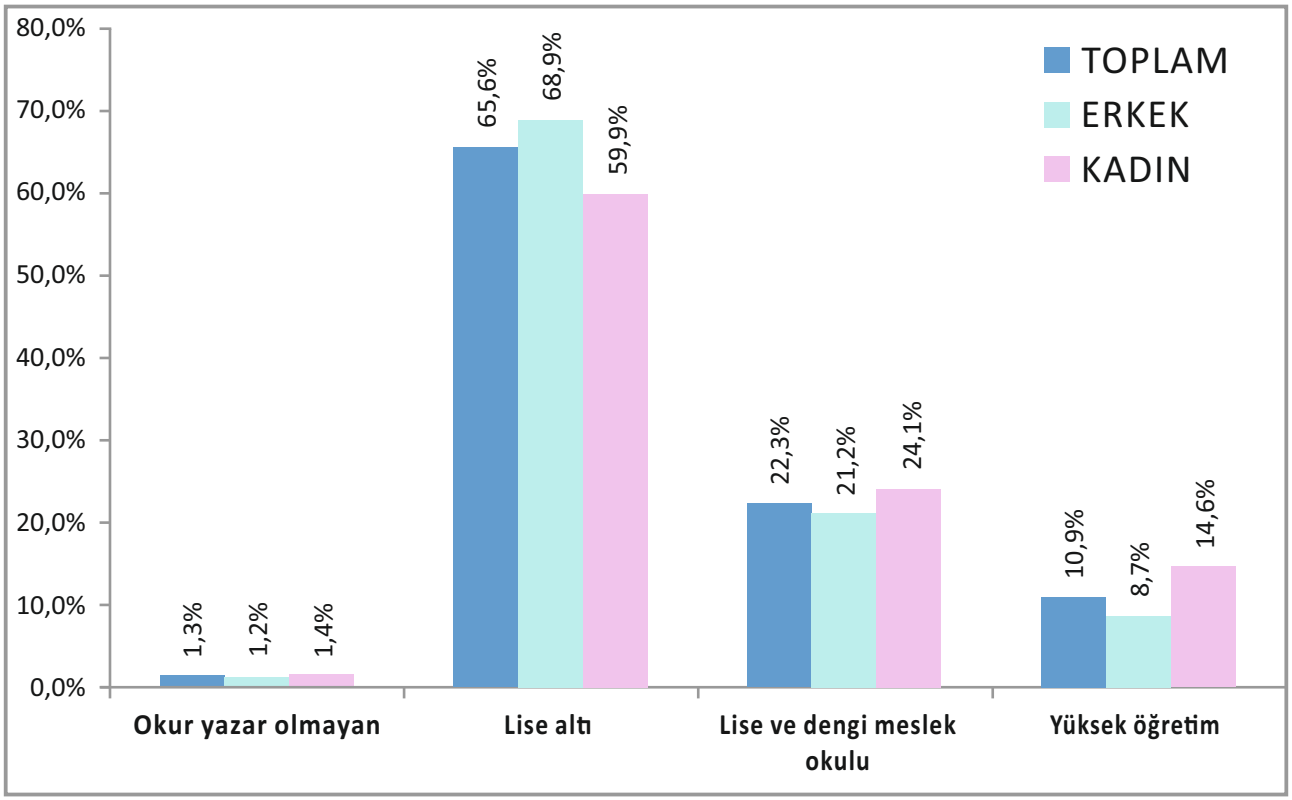

Kaynak : İŞKUR

Denizli ili 2012 yılı verilerine göre işsizlik ödeneği başvuruları sayılarına öğrenim durumuna göre bakıldığında, en fazla başvurunun lise altı eğitim seviyesinde eğitimli işsizler tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu ortaöğretim mezunu işsizler takip etmektedir. Cinsiyetler açısından da bakıldığında kadın ve erkekler içinde en fazla başvuruyu lise altı eğitim seviyesindekiler oluşturmaktadır.

Türkiye İş Kurumu istihdamın korunması, artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla işgücü yetiştirme ve uyum hizmetleri yürütmektedir. Bu etkinlikler, "Kuruma kayıtlı işsizlerin iş piyasası ihtiyaçları doğrultusunda istihdam edilebilirliklerinin arttırılarak; iş bulmalarının kolaylaştırılmasına, işe yerleştirilmesine ve kendi işlerini kurmalarının sağlanmasına yönelik girişimcilik, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimlerini, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini, toplum yararına çalışma programları ile çalışan işgücüne ilişkin eğitim seminerlerini" kapsamaktadır.[9]

[9] Türkiye İş Kurumu İşgücü Uyum Hizmetleri Yönetmeliği, Sayı: 27097 (6. Mükerrer), 31 Aralık 2008 Tarihli Resmi Gazete

Denizli ilinde 2011 yılında toplam 279 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %1,7'sine tekabül etmektedir. Denizli ilinde açılan kurslara 1.683'ü erkek, 1.915'i kadın olmak üzere toplam 3.598 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %46,7'si erkek, %52,3'ü kadındır.

Tablo 12. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Denizli, 2012

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)				
		Türkiye	Denizli	Oran
Kurs Sayısı		27.351	350	1,3%
Katılan Sayısı	Erkek	261.519	2.577	1,0%
	Kadın	203.126	3.687	1,8%
	Toplam	464.645	6.264	1,3%

Kaynak: Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

Denizli ilinde bir önceki yıla göre %25,4 artışla 2012 yılında toplam 350 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %1.3'üne tekabül etmektedir. Bir önceki yıla göre Denizli'de kurslara katılan kursiyer sayısı %71,4 oranında artmıştır. Denizli ilinde açılan kurslara 2.577'si erkek, 3.687'si kadın olmak üzere toplam 6.264 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %58,9'u kadın, %41,1'i erkektir. Türkiye'de ise katılımcıların %40,4'ü kadın %59,6'sı erkektir. Denizli'de kurslara katılan kadın katılımcıların oranı Türkiye ortalamasından yüksektir.

Tablo 13. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Denizli, 2012

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)			
KURSLAR		TÜRKİYE	DENİZLİ
UMEM Projesi/İEP	Kurs Sayısı	3.333	5
	Katılan Sayısı	12.503	46
Staj/İEP	Kurs Sayısı	8.018	88
	Katılan Sayısı	18.570	242
İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili	Kurs Sayısı	4.564	99
	Katılan Sayısı	116.451	2.417
İşgücü Yetiştirme Kursları /TYÇP	Kurs Sayısı	4.936	40
	Katılan Sayısı	186.599	1.002
UMEM Projesi	Kurs Sayısı	2.359	54
	Katılan Sayısı	41.054	1.140
İşgücü Yetiştirme Kursları /Genel	Kurs Sayısı	1.576	28
	Katılan Sayısı	34.019	664
Girişimcilik	Kurs Sayısı	900	22
	Katılan Sayısı	24.953	609
Özürlü Kursları	Kurs Sayısı	574	4
	Katılan Sayısı	6.272	33
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	Kurs Sayısı	334	10
	Katılan Sayısı	4.483	111
TOPLAM KURS SAYISI		27.351	350
TOPLAM KATILAN SAYISI		464.645	6.264

Kaynak : İŞKUR

Denizli ilinde 2012 yılında en fazla katılımcının faydalandığı kursun İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursu kategorisinde olduğu görülmektedir. Bu grup kursa il genelinde toplam 2.417 kişi katılmıştır. Bu tür kursları 1.140 katılımcı ile UMEM Projeleri kategorisi takip etmiştir. Üçüncü sırada ise 1.002 katılımcı ile İşgücü Yetiştirme Kursları/TYÇP kurslarda da gelmektedir.

Katılımcı sayısında olduğu gibi açılan kurslarda da ilk sırada %28,3 ile İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursu bulunmaktadır. İkinci sırada ise %25,1 ile Staj Programları bulunurken bu kursu %15,4 ile UMEM Projesi izlemektedir.

Tablo 14. İşgücü Yetiştirme Kursları En Fazla Kursiyer Katılan İlk 15 Meslek, Denizli, 2012

Kurs Meslek Adı	Kurs / Program	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Girişimcilik(İşletmeci)	22	321	288	609
Makineci (Dikiş)	25	144	411	555
Kumaş Paketleme İşçisi	10	54	187	241
Süt ve Süt Ürünleri İşlemecisi	8	49	160	209
Dokumacı (Dokuma Mak. Operatörü)	17	70	124	194
Aşçı Yardımcısı	7	50	140	190
İnsan Kaynakları Meslek Elemanı	10	26	132	158
Grafik Tasarımcısı	9	61	87	148
Hasta ve Yaşlı Refakatçisi	4	4	90	94
Üzüm Bağı İşçisi	3	12	67	79
Hasta Kayıt Görevlisi	7	8	68	76
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	3	70	0	70
Oto Elektromekanikeri	2	50	6	56
CNC Freze Tezgahı Operatörü	3	50	2	52
Tekstil Terbiye İşçisi	2	49	2	51

Kaynak : Denizli Çalışma ve İş Kurumu

Yukarıdaki tabloda Denizli ilinde açılan kursların mesleklere göre dağılımı verilmiştir. En fazla kurs programı makineci(dikiş) mesleğinde açılmışken, en fazla katılım girişimcilik kursuna olmuştur. Genel itibarıyla kurslar İPA sonuçlarında ulaşılan temininde güçlük çekilen mesleklerle uygunluk göstermektedir. Örneğin makineci, dokumacı, kaynakçı meslekleri en fazla kurs açılan meslekler tablosunda bulunurken, aynı zamanda temininde güçlük de çekilmektedir. Buradan çıkarılacak sonuç, yapılan kursların işletmecilerin talebi doğrultusunda açıldığıdır.

3. İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Denizli ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile[10] 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulama ilk kez 2012 Eylül ve Ekim aylarında yapılan bu araştırma ile Denizli ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı işyeri sayısının fazla olması nedeniyle 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri örneklem yöntemi seçilerek uygulanmıştır.

10 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısının çok fazla olması zaman ve maliyet açısından bakıldığında kayıp yaratacağından dolayı tam sayımın yerine örneklem tercih edilmiştir. Araştırmanın çerçevesi Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemidir. İşyeri listeleri her yılın nisan ayı itibarıyla güncelleştirmesine, mikro ölçekli işyerleri kapsam dışında tutulmasına ve alana çıkılmadan önce işyerleri listesi, SGK ve İŞKUR İl Müdürlükleri gibi diğer adres kaynakları ile de kontrol edilmesine rağmen, alanda bazı adreslerin bulunmasında problem ile karşılaşılmıştır. Alan uygulaması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun da işyeri faaliyetleri ve işyeri büyüklüklerinde görülen değişikliklerdir. Özellikle 10-49 büyüklüğündeki işyerlerinden bir kısmı 1-9 büyüklükteki işyerlerine kayma göstermiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[11]" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni ,)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibarıyla artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[12] kapsama dahil edilmiştir.

---

10 Araştırma yöntemi için Ek 4'e bakınız
11 Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.
12 Madencilik ve taş ocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

3.1 İşyerleri ve Mevcut İstihdam

Denizli İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 4.055 işyerine ilişkin veriler derlenmiştir. Bu işyerlerinden 823 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 3.232'i ise 10 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 823 işyerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir. Bu durum önceden 10 ve üstü çalışana sahip işyerlerinin sayılarında zaman içerisinde %20,3 oranında bir azalma olduğunu göstermektedir.

Grafik 26. Denizli ve Türkiye'deki İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, 2012

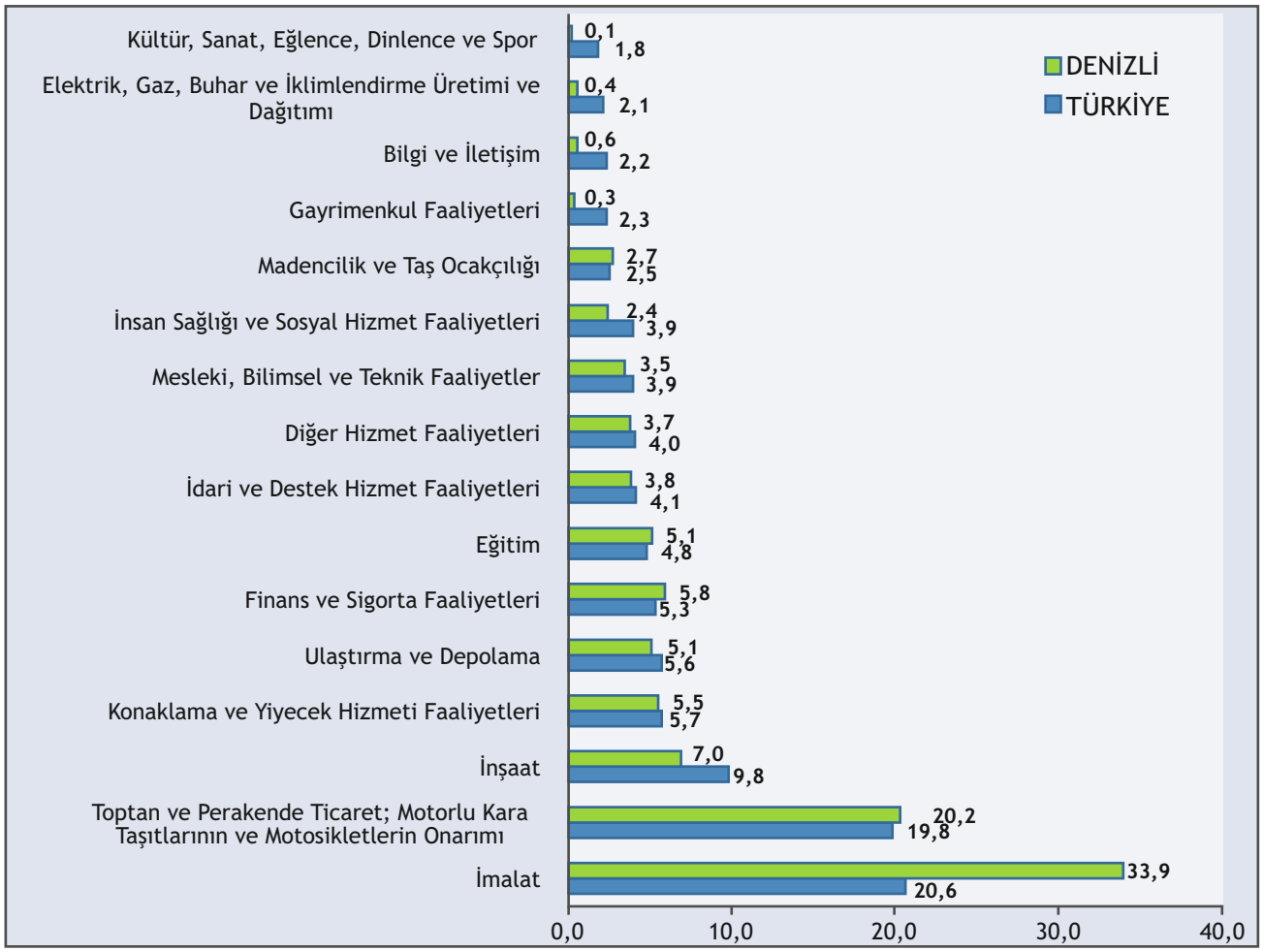

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Bütün işyerleri açısından bakıldığında, 2012 yılı itibarıyla Denizli ve Türkiye genelinde en fazla işyeri bulunan sektörler paralellik göstermektedir. Denizli'de %33,9'luk; Türkiye'de % 20,6'lık oranla en fazla işyeri imalat sektöründedir. İkinci sırada ise Denizli'de %20,2, Türkiye'de % 19,8'lik oran ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı gelmektedir. Üçüncü sırayı Denizli'de %7, Türkiye genelinde % 9,8 ile inşaat sektörü almaktadır. İlk üç sektör Denizli'deki toplam işyerlerindeki payın yaklaşık %61,1'ini oluştururken, Türkiye için bu oran %50,2'dir.

3.2 Mevcut İstihdam Dağılımı

Denizli ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'ndan elde edilen verilerden bir grubu da görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir. Denizli iline özel işgücü piyasası verilerinin azlığı göz önüne alındığında, çalışanların dağılımı hakkındaki bu veriler aslında işgücü piyasasını arz yönünden değerlendirmek açısından da önemlidir[13].

Araştırma kapsamında Denizli'de 4055 işyerinde toplam 151.940 çalışan istihdam edilmektedir. Çalışanların %69,7'si erkek iken, kadınların oranı ise %30,3'tür. İşyeri başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 37,4'tür. Türkiye genelinde ise 127.687 işyerinde 6.240.294 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye'deki işyerlerinde çalışan kadınların oranı %25.3 ile Denizli'deki kadın çalışan oranından düşük iken, işletme başına düşen ortalama çalışan sayısı ise 48,9 ile Denizli istatistiklerinin üzerindedir.

Grafik 27. Sektöre Göre Çalışan Oranları, Denizli, 2012

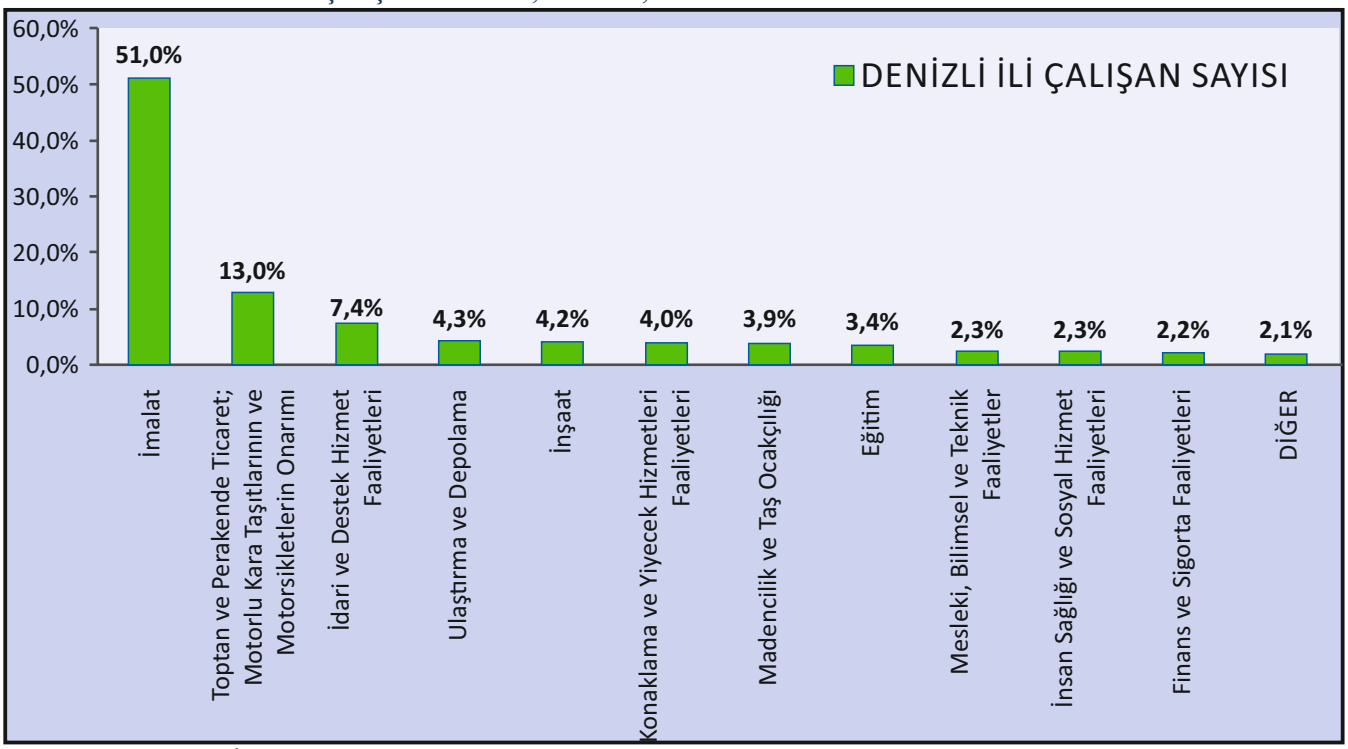

Kaynak : Denizli İPA 2012

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Denizli'de %51'lik pay ile, Türkiye genelinde de %23,8'lik paya sahip olan imalat sektörüdür. Bu sektörü Denizli'de %13 ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı izlerken, Türkiye için %12,7 oranla idari ve destek hizmet faaliyetleri izlemektedir. Üçüncü sırada ise, Denizli'de %7,4 ile idari destek hizmet faaliyetleri sektörü, Türkiye genelinde de %10,1 ile toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı yer almaktadır.

Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör; Denizli için idari destek ve hizmetler iken, Türkiye için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme için diğer hizmet faaliyetleridir. En düşük olan ise Denizli için gayrimenkul faaliyetleri sektörüyken, Türkiye için diğer hizmet faaliyetleridir.

13 Tüm sonuçlar değerlendirilirken Tarım ve Kamu işyerlerinin ve 1-9 arası tüm sektörlerde işyerlerinin araştırma kapsamında olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Her iki cinsiyet açısından Türkiye ve Denizli'de en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörüdür. İkinci sırada ise Türkiye için idari destek ve hizmetler sektörü yer alırken, Denizli için toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü gelmektedir. Denizli'de üçüncü sırada yer alan sektör hem erkek hem kadınlar için idari ve destek hizmetleri faaliyetleridir. Türkiye'de ise toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü erkeklerin en fazla istihdam edildiği üçüncü sektör olurken, kadınlar için üçüncü sırada eğitim sektörü gelmektedir.

Grafik 28. Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Denizli, 2012

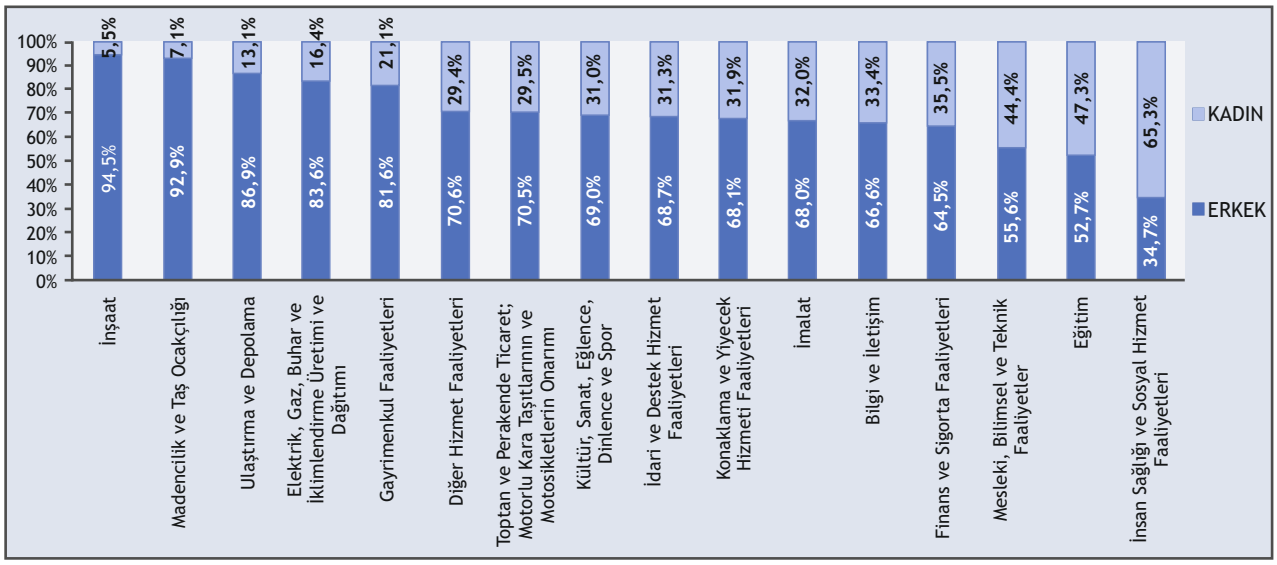

Kaynak : Denizli İPA 2012

Denizli'de erkeklerin kadınlara göre daha fazla ağırlıkta çalıştığı üç sektör; inşaat, madencilik ve taş ocakçılığı, ulaştırma ve depolama olarak belirlenmiştir. Kadınların ağırlıklı olarak çalıştığı işyerleri ise; insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim ve mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler gibi sektörlerin içerisinde yer almaktadır.

Türkiye'de bu sıralama erkekler için; su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörüdür. Kadınlar için Türkiye genelinde bu sıralama; insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; eğitim ve finans ve sigorta faaliyetleri sektörleri içerisinde yer almaktadır.

Tablo 15. Sektörlere Göre Erkek - Kadın Çalışan Oranları, Denizli ve Türkiye , 2012

SEKTÖRLER	TÜRKİYE		DENİZLİ	
	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN
İmalat	79,5%	20,5%	68,0%	32,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	70,4%	29,6%	68,7%	31,3%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosiklerin Onarımı	76,5%	23,5%	70,5%	29,5%
İnşaat	90,0%	10,0%	94,5%	5,5%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	94,5%	5,5%	0,0%	0,0%
Elekrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	85,5%	14,5%	83,6%	16,4%
Ulaştırma ve dDepolama	86,3%	13,7%	86,9%	13,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	74,7%	25,3%	68,1%	31,9%
Eğitim	45,0%	55,0%	52,7%	47,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	57,2%	42,8%	64,5%	35,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	94,1%	5,9%	92,9%	7,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	38,9%	61,1%	34,7%	65,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	70,1%	29,9%	55,6%	44,4%
Kültür Sanat Eğlence dinlence ve Spor	75,4%	24,6%	69,0%	31,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	68,6%	31,4%	70,6%	29,4%
Bilgi ve İletişim	63,6%	36,4%	66,6%	33,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	71,6%	28,4%	81,6%	21,1%

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, sırasıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektörler; insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim sektörü ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetlerdir. Kadın istihdamına bakıldığında Türkiye ortalaması %25,2'dir.Denizli'de ise bu oran %30,3 ile Türkiye ortalamasının üstündedir. Bu oranın yüksek olması imalat sektörünün Denizli'de önemli bir yere sahip olmasıyla yakından ilgilidir.

Grafik 29. Meslek Gruplarına Göre İstihdam, Türkiye ve Denizli, 2012

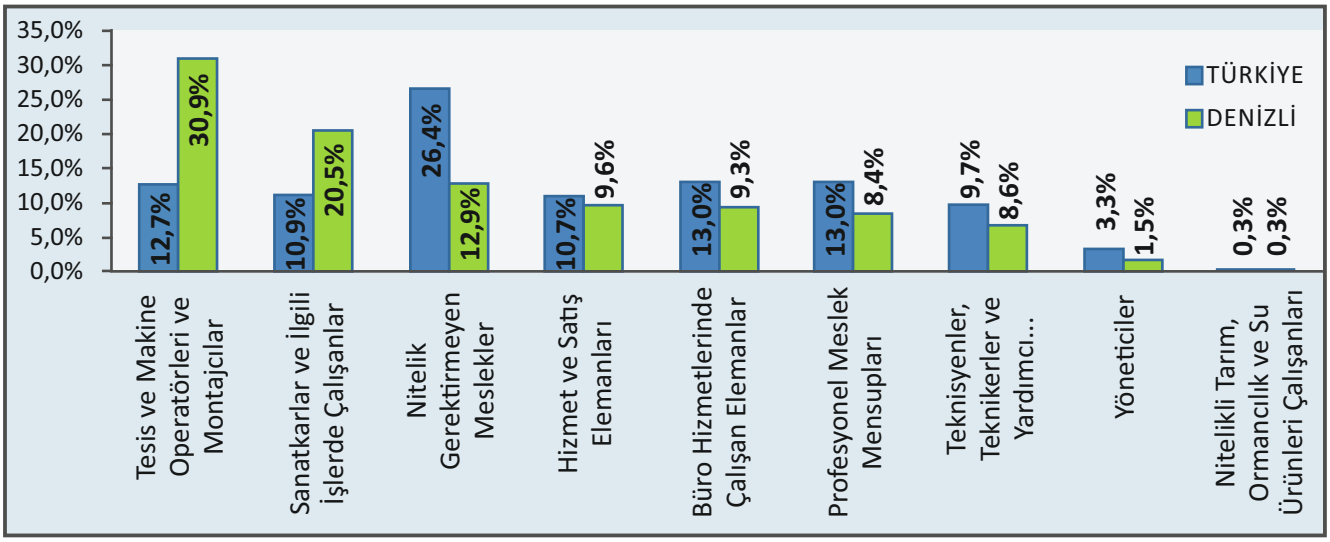

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında Türkiye için toplamda en fazla istihdamın nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Denizli'de ise en fazla istihdamın tesis ve makine operatörleri ve montajcılar olduğu yani nitelik gerektiren meslek grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Toplamda ikinci olarak en fazla istihdam edilen meslek grubu; Türkiye için büro hizmetlerinde çalışanlar Denizli'de ise sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubu oluşturmaktadır. Üçüncü meslek grubu Türkiye için tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, Denizli'de ise nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır. En az istihdam edilen meslek grubu; Türkiye ve Denizli için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır.

İşyeri büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde, bütün çalışanların %60,2'sinin 50 ve üstü kişi çalıştıran, %37,0'ının 10-49 kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği görülmektedir. Türkiye için bu değerler; 10-49 aralığı için % 27.3, 50 ve üstü için %70.3 olarak görülmektedir.

Tablo 16. Meslek Gruplarına Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Denizli ve Türkiye, 2012

MESLEK GRUPLARI	Erkek (%)		Kadın (%)		Toplam	
	Türkiye	Denizli	Türkiye	Denizli	Türkiye	Denizli
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9,8%	7,7%	22,2%	13,0%	13%	9%
Hizmet ve Satış Elemanları	11,3%	9,9%	8,9%	8,9%	11%	10%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	27,1%	11,7%	24,5%	15,8%	26%	13%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,3%	0,4%	0,1%	0,1%	0%	0%
Profesyonel Meslek Mensupları	9,8%	6,6%	22,6%	12,3%	13%	8%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13,0%	22,4%	4,6%	16,2%	11%	21%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0%	0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımı Profesyonel Meslek Mensupları	10,5%	7,6%	7,3%	4,3%	10%	7%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	14,8%	31,9%	6,4%	28,5%	13%	31%
Yöneticiler	3,3%	1,8%	3,2%	0,9%	3%	2%
TOPLAM	74,8%	69,7%	25,2%	30,3%	100	100

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Denizli'de istihdam edilen kadınları meslek grupları açısından incelediğimizde ilk sırada %28,5 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu bulunurken, ikinci sırada %16,2 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar bulunmaktadır. Türkiye'de ise %24,7 ile nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışan kadınlar ve %22,6'yla profesyonel meslek mensupları yer almaktadır.

Denizli'de erkek çalışanlar arasında istihdamın en fazla kadınlarda olduğu gibi tesis ve makine operatörleri ve montajcıları meslek grubunda toplandığı görülmektedir. Bu meslek gurubunda çalışan erkeklerin toplam erkek çalışanlar içindeki oranı %31,9'dur. Kadın istihdamında olduğu gibi ikinci sırada da erkek çalışanlarda %22,4 ile sanatkâr ve ilgili işlerde çalışanlar bulunmaktadır. Türkiye de ise %27,1 nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar ve %14,8 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları erkek çalışanların en fazla bulunduğu meslek gruplarıdır.

Grafik 30. Denizli Meslek Gruplarına Göre Cinsiyetlerin Dağılımı, 2012

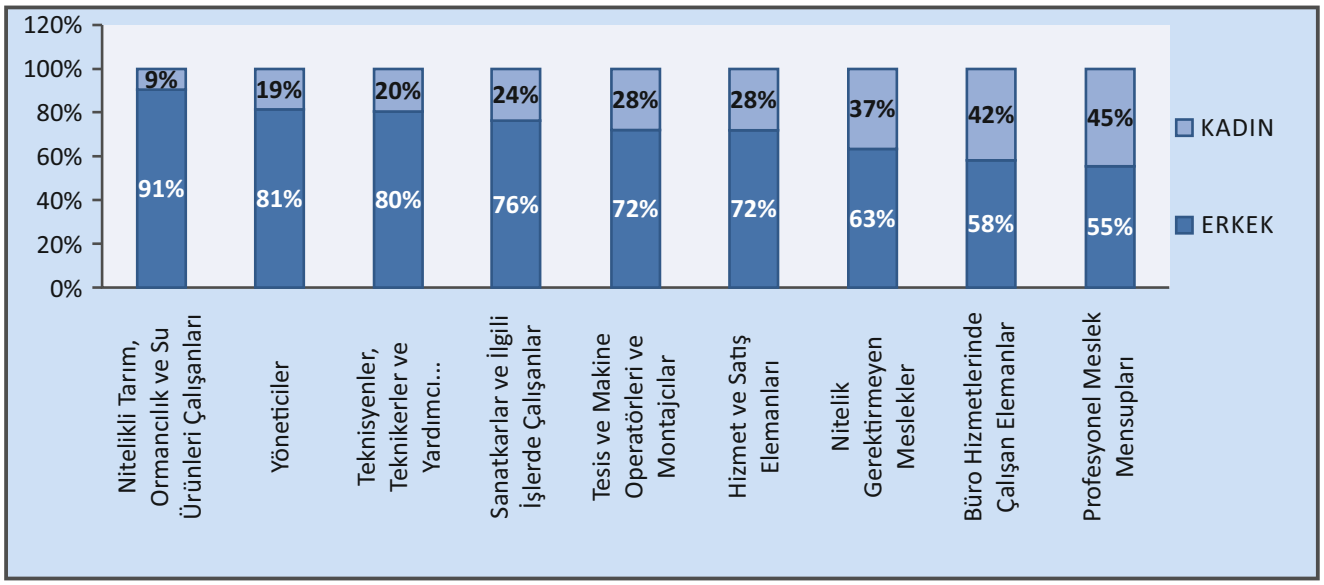

Kaynak : Denizli İPA 2012

Denizli'de ana meslek gruplarında çalışanların cinsiyetlere göre dağılımına baktığımızda istihdam edilen kadınların en fazla ağırlığının bulunduğu meslek grupları sırasıyla; profesyonel meslek mensupları, büro hizmetinde çalışan elemanlar ve nitelik gerektirmeyen mesleklerdir. Erkek çalışanların en fazla ağırlığının bulunduğu meslek gruplarıysa; nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar, yöneticiler ve teknisyenler, teknikler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarıdır.

Grafik 30'da görüldüğü gibi, her meslek grubunda bulunan erkek çalışanlar kadın çalışanlardan fazladır. Bu durum Türkiye'de de farklılık göstermemektedir.

Tablo 17. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı, 2012

İlk On Meslek (TOPLAM)	%	İlk On Meslek (ERKEK)	%	İlk On Meslek (KADIN)	%
Makineci (Dikiş)	5,0%	Dokumacı	5,0%	Makineci (Dikiş)	14,0%
Dokumacı	5,0%	Mermer İşçisi	4,8%	Konfeksiyon İşçisi	6,3%
Büro Memuru	4,4%	Şoför - Yük Taşıma	4,3%	Büro Memuru	6,2%
Temizlik Görevlisi	4,2%	Büro Memuru	3,6%	Temizlik Görevlisi	5,9%
Mermer İşçisi	4,1%	Temizlik Görevlisi	3,5%	Dokumacı	4,8%
Şoför-Yük Taşıma	3,0%	Güvenlik Görevlisi	2,4%	Kumaş Paketleme İşçisi	3,5%
Konfeksiyon İşçisi	2,5%	Pazarlamacı	2,2%	Muhasebeci	2,6%
Satış Temsilcisi	2,0%	İmal İşçisi	1,9%	Mermer İşçisi	2,5%
Güvenlik Görevlisi	1,8%	Satış Temsilcisi	1,8%	Makine Nakışçısı	2,3%
Pazarlamacı	1,8%	Beden İşçisi (İnşaat)	1,5%	Satış Temsilcisi	2,2%
TOPLAM	33,8%	TOPLAM	31,2%	TOPLAM	50,2%

Kaynak : Denizli İPA 2012

En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 33,8'ini oluşturmaktadır. İlk 10 sıradaki meslekler incelendiğinde Denizli ilindeki tekstil sektörüyle orantılı olarak tekstil alanındaki meslekler listede yer almaktadır. İlk sırada makineci (dikiş) bulunurken ilk onda yer alan meslekler sırası ile komplecidokumacı (dokuma makineleri operatörü), büro memuru, mermer işçisi, şoför-yük taşıma, konfeksiyon işçisi, satış temsilcisi, güvenlik görevlisi ve pazarlamacıdır.

3.3 Açık İşler

Denizli İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş, araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin "fiilen" ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Denizli İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında ise Denizli ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 8.217'dir. Bu kapsamda işverenler İŞKUR'a değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır. Araştırma kapsamında en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla; imalat, madencilik ve taş ocakçılığı ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleridir. İşyeri büyüklüğüne göre bakıldığında, 3559 açık iş sayısıyla en fazla açık iş olan işyerleri 50'den fazla çalışanı olan işyerleridir.

Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.243 açık iş talebi alınmıştır. Bu açık işlerin çoğunluğunu sırasıyla; imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörlerinden gelen açık işler oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde, en fazla açık iş talebi 50'den fazla çalışana sahip işletmelerde alınmıştır.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibarıyla en fazla açık iş[14] imalat sanayindedir. Denizli ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibarıyla lokomotif sektör imalat sektörüdür. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat olmakta ve imalatı, madencilik ve taş ocakçılığı ve toptan perakende ticaret sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin % 58'i imalat , %12,5'i madencilik ve taş ocakçılığı, %9,4'ü toptan perakende ticaret sektöründedir. Oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler Türkiye genelinde de imalat (%36,2), inşaat (%12,2) ve toptan perakende ticaret (%11,6) olarak sıralanmaktadır.

14 Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Tablo 18. Türkiye ve Denizli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, 2012

SEKTÖRLER	AÇIK İŞ SAYISI		AÇIK İŞ ORANI	
	TÜRKİYE	DENİZLİ	TÜRKİYE	DENİZLİ
Bilgi ve İletişim	3.578	4	1,7%	0,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4.903	65	2,3%	3,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2.787	4	1,3%	0,5%
Eğitim	3.535	135	1,6%	2,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.147	13	1,5%	0,4%
Gayrimenkul Faaliyetleri	5.384	44	2,5%	53,7%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	12.242	450	5,7%	6,9%
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3.292	6	1,5%	9,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6.972	1025	3,2%	14,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.450	100	2,5%	2,8%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.126	0	0,5%	0,0%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motorsikletlerin Onarımı	24.908	775	11,6%	3,8%
Ulaştırma ve Depolama	12.373	292	5,7%	4,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.944	127	5,5%	1,1%
İmalat	77.919	4767	36,2%	5,8%
İnsan Sağlıüı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9.369	97	4,4%	2,7%
İnşaat	26.313	313	12,2%	4,7%
TOPLAM	215.242	8.217	3,3%	5,1%

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Araştırma kapsamında açık iş oranı; mevcut açık iş sayısının mevcut istihdam ve açık sayısının toplamına oranıdır[15]. Araştırma sonuçlarına göre, Denizli ilindeki açık iş oranı %5,1 iken; en fazla açık iş oranı bulunan sektörler sırasıyla gayrimenkul faaliyetleri (%53,7) madencilik ve taş ocakçılığı (%14,9), kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor (%9,4), konaklama ve hizmet faaliyetleri (%6,9) sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş oranı hesaplandığında %3,3 olduğu görülmektedir. Açık oranı en fazla olan sektörler Türkiye genelinde inşaat (%6,1), gayrimenkul faaliyetleri (%5,7) ve imalat (%5,0) olarak sıralanmaktadır. Ancak bu oranlar değerlendirilirken ilgili sektörlerdeki işyeri ve çalışan sayılarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir[16].

15 Açık İş Oranı = (Açık İş Sayısı * 100) / (Mevcut istihdam + Açık İş Sayısı)

16 Örneğin Denizli İlinde Gayrimenkul sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı %0'5'tir. Ayrıca Gayrimenkul sektöründeki çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki payı %0,03'tür. Diğer taraftan, imalat sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı %58 ve imalat sektöründeki çalışanların Denizli genelindeki çalışanlar içerisindeki payı %51'dir.

Ana meslek grupları itibarıyla Denizli'de en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %45,4 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Denizli'de Türkiye'deki dağılıma göre(%24,7) bu meslek grubunda çalışanlardan iki katından daha fazladır. Bunun sebebi olarak Denizli ilindeki tekstil firmalarının yoğunluğuyla bağdaştırılabilir. Bu ana meslek grubunu %29,3 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve %8,25 ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar takip etmektedir.

Grafik 31. 9 Ana Meslek Grubunda Açık İş Oranları, Denizli ve Türkiye, 2012

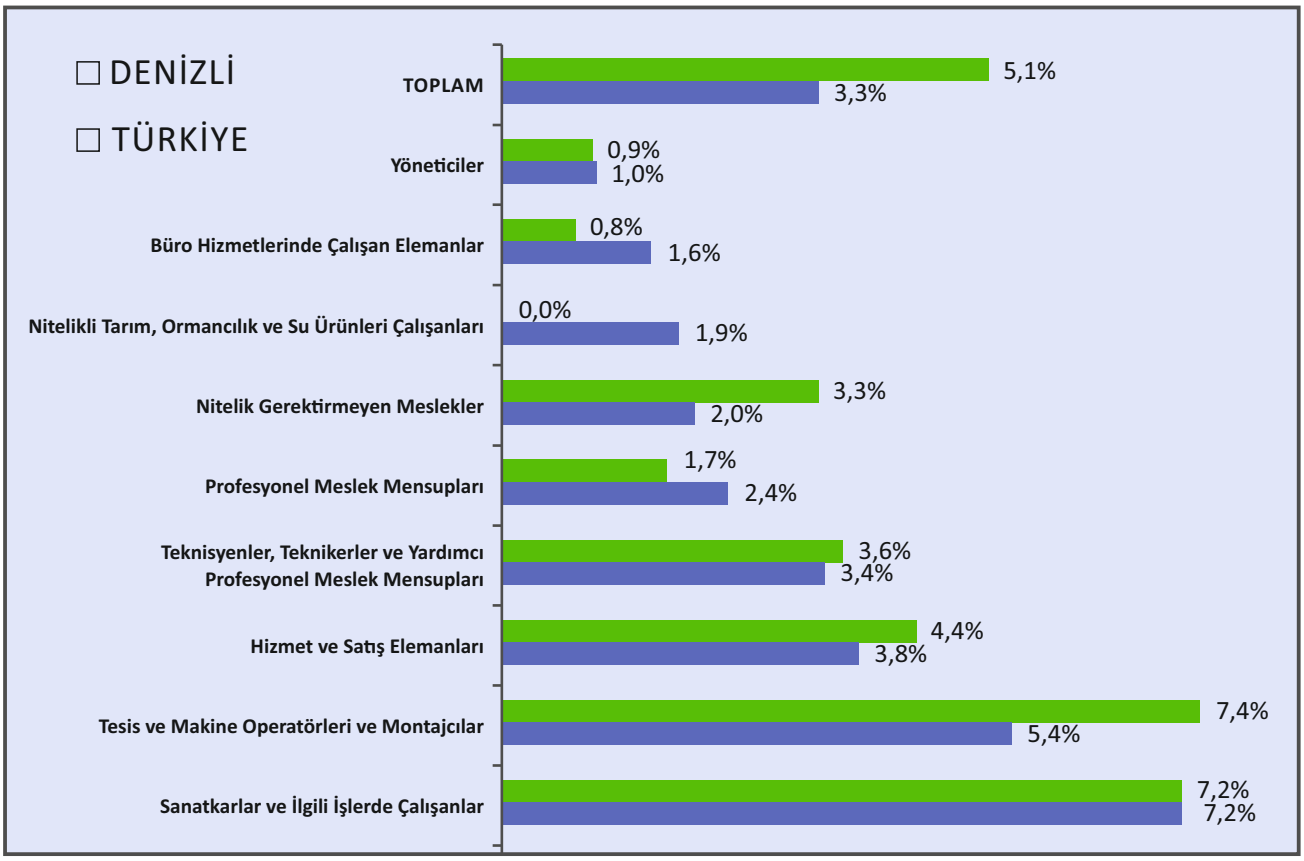

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Ana meslek grupları itibarıyla Türkiye'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %7,2 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar iken Denizli'de %7,4 tesis ve makine operatörleri ve montajcılar grubudur. İlde ikinci sırada %7,2 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer alırken, üçüncü sırada yer alan hizmet ve satış elemanlarının açık iş oranı %4,4'tür.

Meslekler itibarıyla de açık işin en fazla olduğu meslek makineci'(dikiş)dir. Açık işlerin %14,8'ini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %9,6 ile madenci(genel), %7,5 ile mermer işçisi, %6,4 ile kompleci-dokumacı (dokuma makineleri operatörü) ve %4,5 ile kaynakçı (gaz altı-argon-oksijen) takip etmektedir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek; Denizli'de toplam açık işlerin %52,5'ini oluştururken, Türkiye'de 33,5'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde mesleklere göre açık iş sıralaması beden işçisi(%9,0), makineci(%5,4), inşaat elemanları kalıpçısı(%5,4), güvenlik görevlisi(%2,9) ve soğuk demirci(%2,5) şeklindedir.

Tablo 19. Meslek Bazında En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Meslek, Denizli ve Türkiye, 2012

DENİZLİ		TÜRKİYE	
MESLEKLER	ORAN	MESLEKLER	ORAN
Makineci (Dikiş)	14,8%	Beden İşçisi (Genel)	9,0%
Madenci (Genel)	9,6%	Makineci (Dikiş)	5,4%
Mermer İşçisi	7,5%	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	5,3%
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	6,4%	Güvenlik Görevlisi	2,9%
Kaynakçı (Gaz Altı - Argon - Oksijen)	4,5%	Soğuk Demirci	2,5%
Kumaş Paketleme İşçisi	2,3%	Garson (Servis Elemanı)	2,0%
Satış Elemanı (Tanıtım)	2,0%	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	1,9%
Garson (Servis Elemanı)	1,9%	Temizlik Görevlisi	1,7%
Kalite Kontrolcü - Tekstil	1,8%	Madenci (Genel)	1,5%
Konfeksiyon İşçisi	1,7%	Mermer İşçisi	1,2%
TOPLAM	52,5%	TOPLAM	33,5%

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin belirttikleri açık işlerin %43'ü için herhangi bir eğitim düzeyi belirtmemişlerdir. Bu Türkiye içinde aynı şekilde olup, fark etmez seçeneği %35,8 ile karşımıza çıkmaktadır. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin en fazla tercih ettiği bir diğer seçenek ise Denizli'de %36,8 ile Türkiye de %27,5 ile lise altı seçeneğidir. En fazla açık iş verilen meslekler incelendiğinde eğitim düzeyi tercihinin gerekçesi anlaşılmaktadır. En fazla açık iş verilen meslekler incelendiğinde hem Türkiye hem de Denizli'de; makineci(dikiş), mermer işçisi, madenci, beden işçisi ve dokumacı gibi meslekler spesifik bir eğitim düzeyini gerektirmediklerinden açık işlerde çoğunlukla fark etmez veya lise altı eğitim düzeyini tercih edilmesi son derece doğaldır.

Grafik 32. Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, Türkiye ve Denizli, 2012

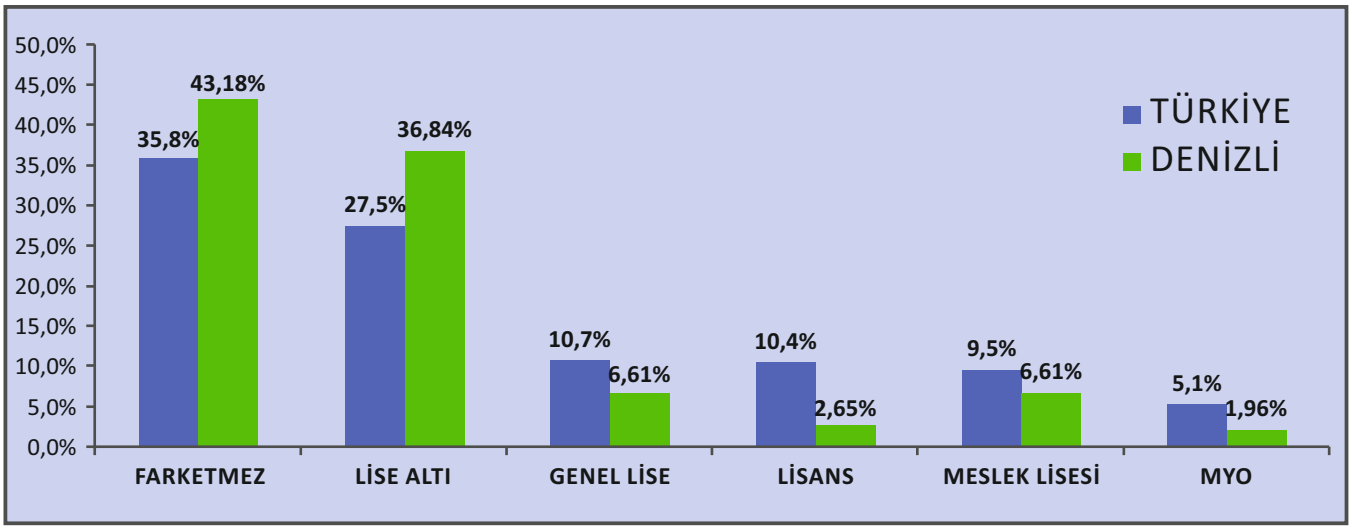

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Araştırma kapsamında dikkat çeken bir diğer husus, açık işlerde aranan eğitim düzeyinde yüksekokul mezunlarının[17] tercih edilme oranının Denizli'de %4,6 olup, Türkiye'deki %15,8'lik orandan çok daha düşük olmasıdır.

Grafik 33. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Beceri Düzeyleri, Türkiye ve Denizli, 2012

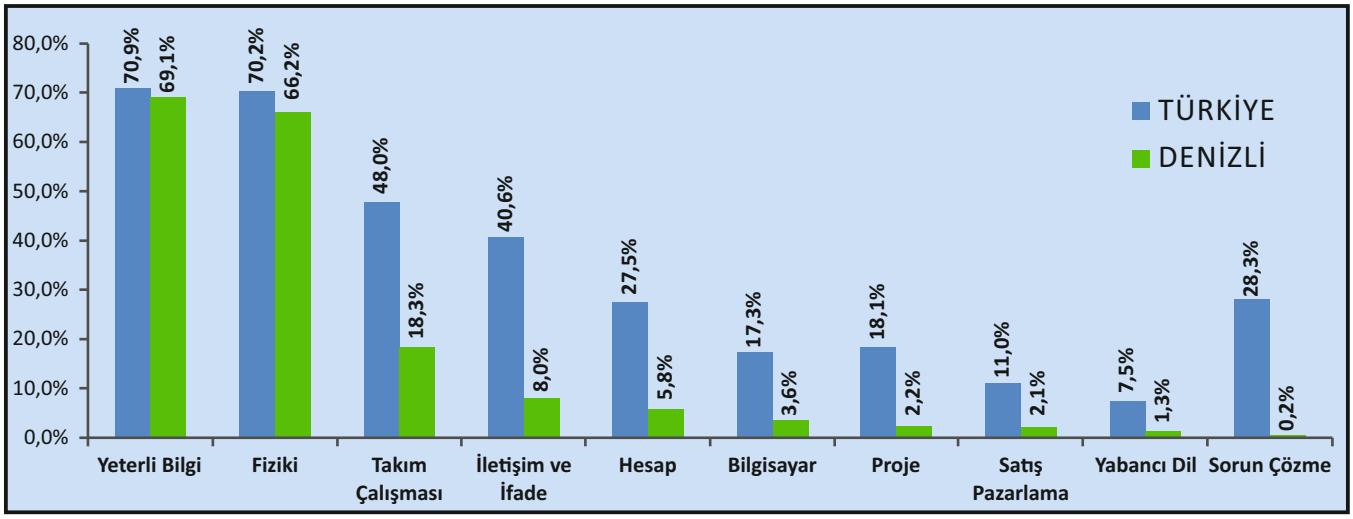

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

İşverenlerin Denizli ve Türkiye'de Grafik-33'de görüldüğü gibi en çok talep ettikleri beceri düzeyi, meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki güç ve takım çalışmasına uygunluk takip etmektedir. Grafik 33'de istenilen beceri düzeylerine bakıldığında açık iş bulunan meslekler için birden fazla beceri düzeyi talep edilebildiğinden yüzdesel beceri düzeylerinin toplamı yüzde yüzün üzerindedir.

En çok talep edilen ilk on meslekte istenen becerilerde makineci, dokumacı, kaynakçı, kumaş paketleme işçisi, garson ve kalite kontrolcü-tekstil mesleklerinde; meslekte yeterli bilgi; madenci(genel), mermer işçisi, kumaş paketleme işçisi ve konfeksiyon işçisi gibi mesleklerde ise fiziki güç aranmaktadır.

Denizli ilindeki işletmelerin açık iş arama kanallarından hangi düzeyde yararlandıklarına bakılacak olursa, aşağıdaki Grafik 34'te görüldüğü gibi %77'si akraba-eş-dost , %46'sı İŞKUR, %24'ü gazete, %16'sı internet siteleri ve %2 si özel istihdam büroları aracılığıyla açık iş taleplerini karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye genelindeki sonuçlara bakıldığında açık işlerin karşılanma yollarında Denizli'de olduğu gibi ilk sırada %56 ile akraba-eş dost aracılığıyla eleman temin etme yöntemi tercih edilmektedir. Bu sonuç açık işlerin karşılanmasında geleneksel yöntemlerin devam ettiğinin göstergesidir. Türkiye genelinde de işletmeler tarafından tercih edilen ikinci arama kanalı %42 ile İŞKUR olmaktadır. Denizli'de işletmelerin Türkiye'deki işletmelere kıyasla İŞKUR'dan daha fazla yararlandıkları görülmektedir. Denizli'de geleneksel yöntemlerin kullanım yaygınlığı da Türkiye'den oldukça fazladır.

[17] Lisans-Meslek Yüksek Okulu(MYO)-Lisansüstü eğitimleri kapsamaktadır.

Grafik 34. Türkiye ve Denizli İşletmelerin Açık İş Arama Kanalları Dağılımı, 2012

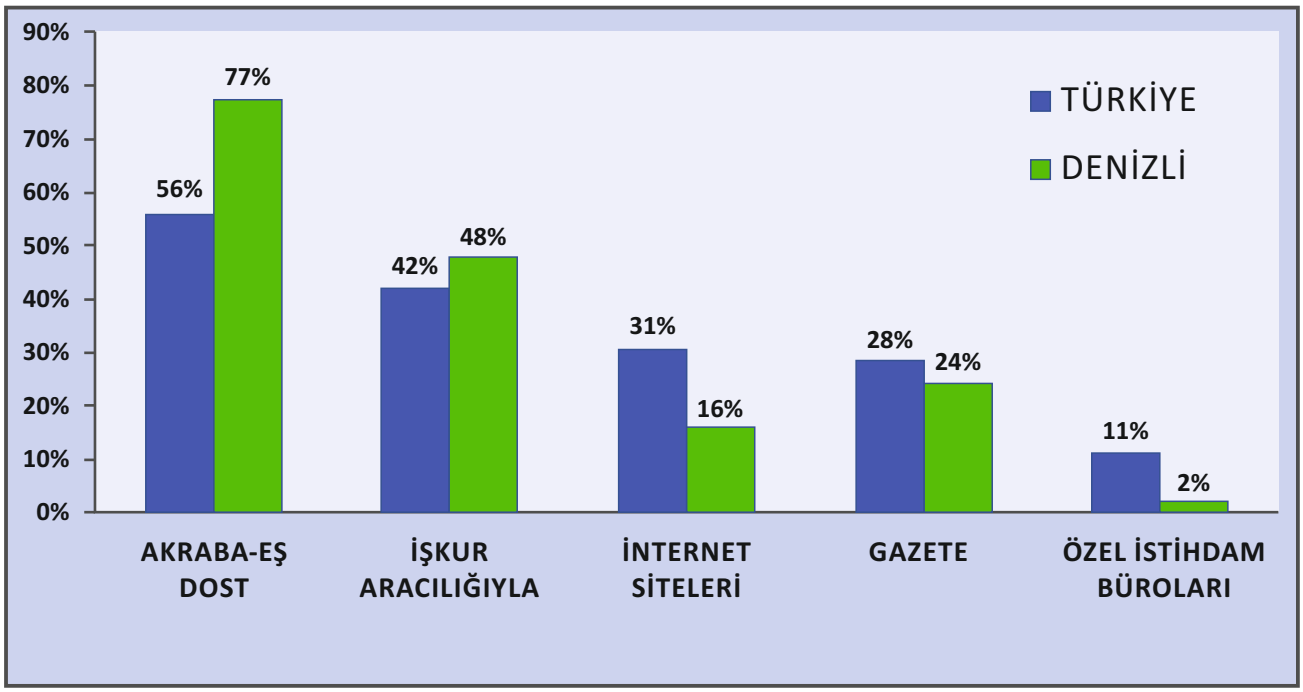

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Aşağıdaki tabloda eleman ihtiyacı olan işletmelerin bu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla en fazla açık işin bulunduğu 10 meslekte hangi açık iş arama kanallarından yararlandıklarının bilgisi yer almaktadır.

Tablo 20. Denizli Meslek Bazında En Fazla Açık İş Bulunan İşk On Mesleğin Karşılanma Yolları, 2012

MESLEKLER	İŞKUR Aracılığıyla	Gazete	Akraba-Eş Dost	İnternet Siteleri	Özel İstihdam Bürolaro
Makineci (Dikiş)	40,3%	8,5%	78,0%	8,1%	0,0%
Madenci (Genel)	4,5%	59,8%	47,0%	0,0%	0,6%
Mermer İşçisi	52,6%	13,9%	63,4%	1,6%	0,0%
Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	69,9%	32,9%	82,5%	15,4%	0,0%
Kaynakçı (Gaz Altı-Argon-Oksijen)	68,7%	24,4%	90,2%	45,1%	0,0%
Kumaş Paketleme İşçisi	59,6%	23,3%	85,0%	9,3%	0,0%
Satış Elemanı (Tanıtım)	9,6%	3,6%	89,2%	8,4%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	40,1%	10,5%	93,8%	17,3%	16,7%
Kalite Kontrolcü - Tekstil	87,8%	45,6%	82,3%	17,7%	0,0%
Konfeksiyon İşçisi	22,9%	3,5%	80,6%	20,1%	0,0%

Kaynak : Denizli İPA 2012

Makineci(tekstil) mesleğinde açık iş talebi bulunan işletmeler %78 oranında akraba-eş dost aracılığıyla, %40,3 oranında İŞKUR aracılığıyla söz konusu meslekteki eleman ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte işletmelerin makineci mesleğindeki açık işleri karşılamakta en az tercih ettikleri kanalların %8,5 ile gazete ve %8,1 ile internet siteleri olduğu görülmektedir.

Madenci(genel) mesleğinde açık iş talebi bulunan işletmeler %59,8 ile gazete aracılığıyla,%47,0 ile akraba-eş dost aracılığıyla söz konusu meslekteki eleman ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu meslekte İŞKUR aracılığıyla eleman temin etme oranı %4,5 olup, açık iş talebi bulunan işletmeler tarafından az tercih edilmektedir.

En fazla açık iş talebi bulunan mesleklerden biri olan mermer işçisi mesleğinde açık iş talebi olan işletmeler %63,4 akraba eş dost aracılığıyla, %52,6 İŞKUR aracılığıyla,%13,9 gazete aracılığıyla,%1,6 internet siteleri aracılığıyla eleman temin etmektedirler.

En fazla açık iş talebi bulunan mesleklerden dördüncü sırada yer alan dokumacı mesleğinde açık iş talebi olan işletmeler %82,5 akraba eş dost aracılığıyla, %69,9 İŞKUR aracılığıyla, %32,9 gazete ve %15,4 internet siteleri aracılığıyla eleman temin etmektedirler.

Kaynakçı mesleğinde açık iş talebi bulunan işletmeler %90,2'si akraba-eş dost aracılığıyla, %68,7 İŞKUR aracılığıyla söz konusu meslekteki eleman ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte işletmelerin kaynakçı mesleğindeki açık işleri karşılamakta tercih ettikleri kanalların %45,1 internet siteleri ve %24,4 gazete aracılığıyla olduğu görülmektedir.

3.4 Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Denizli İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 2012 yılı başından araştırmanın yapıldığı tarihe kadar işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışmıştır. Denizli ilinde 302 farklı meslekte 10.621 temininde güçlük çekilen işgücü tespit edilmiştir. Aşağıdaki grafikte temininde güçlük çekilen mesleklerin yer aldığı sektör bilgisi verilmiştir.

Grafik 35. Türkiye ve Denizli, Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı, 2012

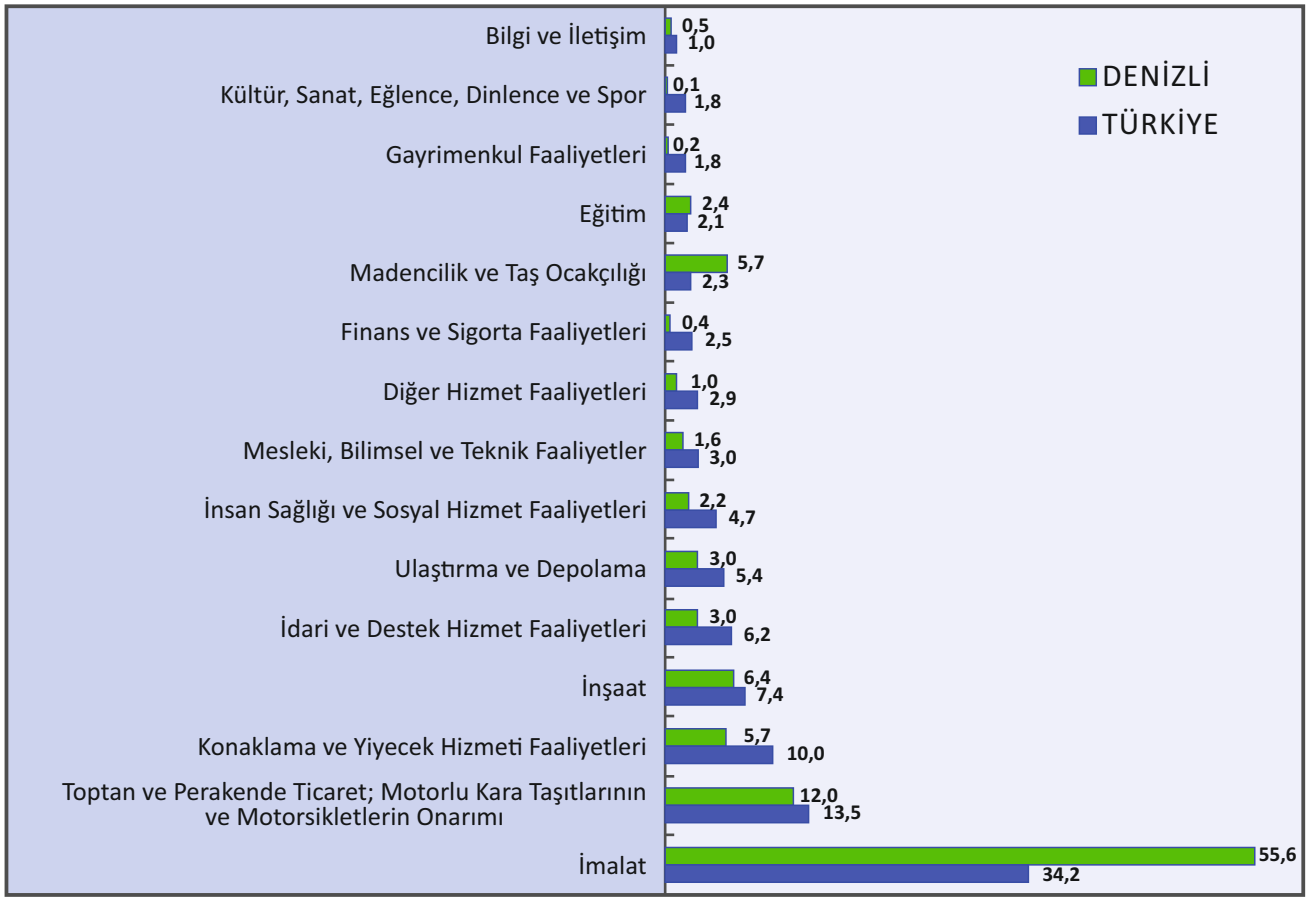

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Temininde güçlük çekilen mesleklere göre sektörler incelendiğinde Türkiye genelinde %34,2 ile, Denizli'de %55,2 ile imalat sektörü başı çekmektedir. İkinci sıradaki sektör ise Türkiye'de %13,5'lik, Denizli'de %12'lik oranla toptan ve perakende ticaret sektörüdür. Türkiye'de üçüncü sektör % 10,1 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri olurken, Denizli'de ise üçüncü sırada %6,4'lük oranla inşaat sektörü bulunmaktadır. Denizli ilinde ilk üç sırada yer alan sektörlerdeki işgücü ihtiyacı, toplam işgücü ihtiyacının % 73'ünü oluşturmaktadır.

Grafik 36. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı, 2012

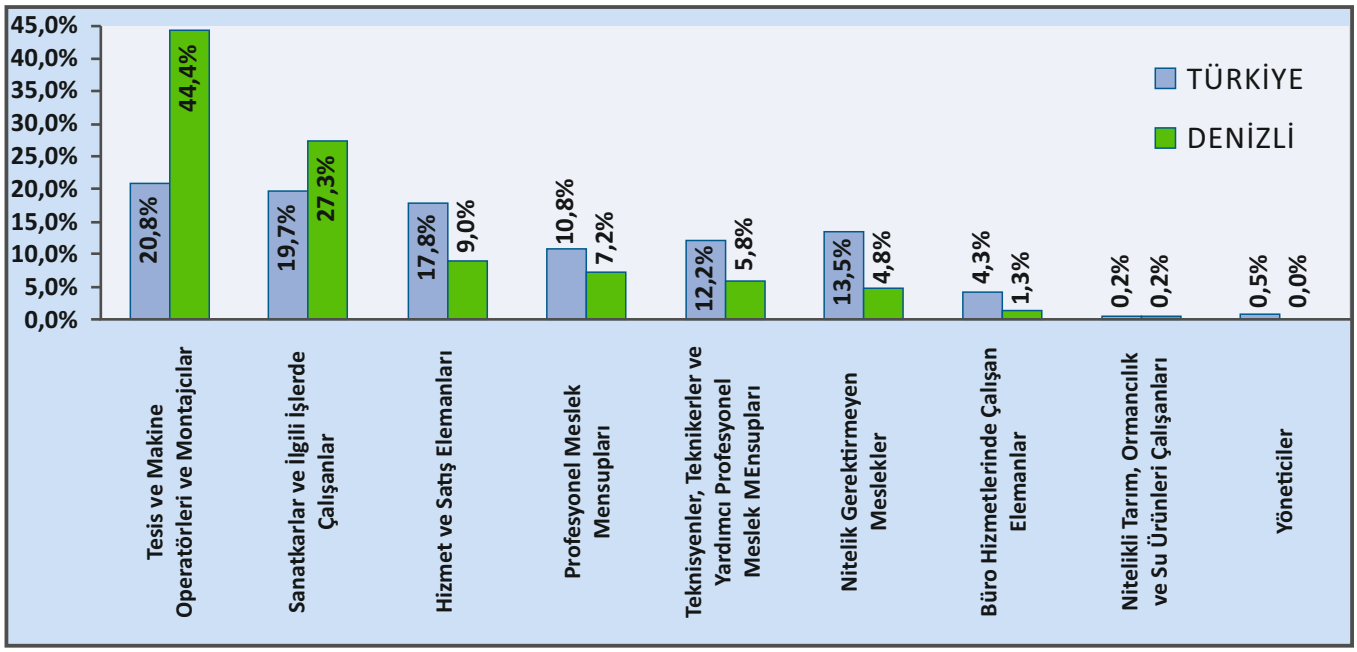

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Denizli ilinde temininde güçlük çekilen mesleklerin yer aldığı meslek grupları sırasıyla; tesis ve makine operatörleri ve montajcılar, sanatkar ve ilgili işlerde çalışanlar, hizmet ve satış elemanları, nitelik gerektirmeyen meslekler şeklinde sıralanmaktadır. Türkiye geneli ile Denizli ili paralel bir yapıdadır. Temininde güçlük çekilen mesleklerin oransal dağılımı ile açık işlerin mesleklere göre oransal dağılımı benzerlik göstermektedir. En fazla temininde güçlük çekilen meslek gruplarında açık iş oranları da yüksektir. Açık iş oranı yüksek mesleklerin temininde de güçlük yaşanmaktadır.

Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen ilk on mesleklerde ilk sıralarda, beden işçisi (genel), makineci, güvenlik görevlisi, garson(servis elemanı) gelmektedir.

Denizli ilinde temininde güçlük çekilen meslekler, makineci, kompleci-dokumacı, mermer işçisi, kaynakçı, madenci, garson, iplikçi, güvenlik görevlisi, haşıl makinesi operatörü ve konfeksiyon işçisi şeklinde sıralanmaktadır. Denizli'de temininde güçlük çekilen ilk on meslek Denizli'deki teminde güçlük çekilen mesleklerin %45,7'sini oluşturmaktadır. Denizli'de temininde güçlük çekilen ilk 10 meslekten 5 tanesi tekstil sektöründe yer alan mesleklerdir.

Tablo 21. Türkiye ve Denizli Temininde Güçlük Çekilen İlk On Meslek, 2012

TÜRKİYE			DENİZLİ		
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER	SAYI	ORAN	TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER	SAYI	ORAN
Beden İşçisi (Genel)	16.945	6,3%	Makineci (Dikiş)	1582	14,9%
Makineci (Dikiş)	13.377	4,9%	Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	849	8,0%
Güvenlik Görevlisi	10.519	3,9%	Mermer İşçisi	709	6,7%
Garson (Servis Elemanı)	7.794	2,9%	Kaynakçı (Gaz Altı - Argon - Oksijen)	397	3,7%
Aşçı	4.910	1,8%	Madenci (Genel)	344	3,2%
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	4.776	1,8%	Garson (Servis Elemanı)	226	2,1%
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4.533	1,7%	İplikçi (Pinag/vater/vargel)	204	1,9%
Hemşire	4.250	1,6%	Güvenlik Görevlisi	202	1,9%
Satış Elemanı (Tanıtım)	4.118	1,5%	Haşıl Makinesi Operatörü	190	1,8%
Temizlik Görevlisi	3.755	1,4%	Konfeksiyon İşçisi	159	1,5%
TOPLAM		27,7%	TOPLAM		45,7%

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Açık işler ve temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük paralellik bulunmaktadır. Denizli'de ve Türkiye'de en fazla açık iş olan ilk on meslekle temininde güçlük çekilen on mesleğin 6 tanesi aynıdır.

Temininde güçlük çekilen ilk 10 mesleği incelediğimizde Denizli'de ara eleman bulma konusundan büyük sıkıntı yaşandığı görülmektedir. Bu mesleklerde temininde neden güçlük çekildiği aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

Grafik 37. Türkiye ve Denizli Temininde Güçlük Çekilen Meslek, 2012

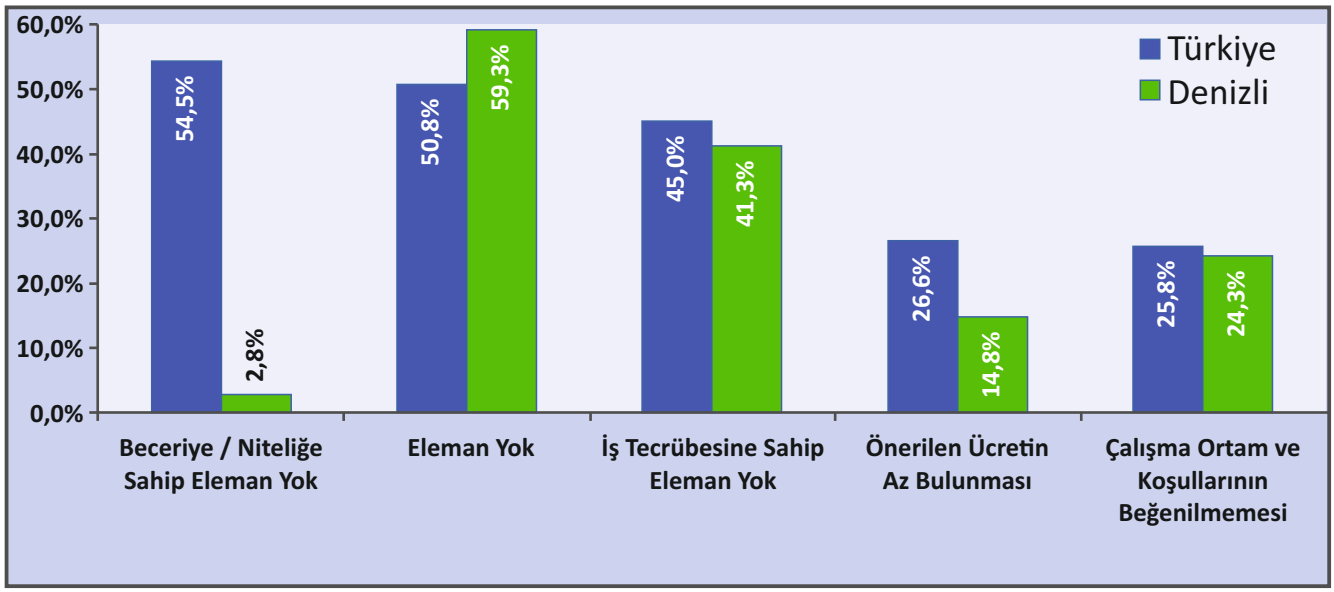

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinde ilk sırada %54,5 ile gerekli beceriye/niteliğe sahip eleman olmaması gelmektedir. İkinci sırayı % 50,8 ile ilgili meslekte eleman bulunamaması, üçüncü sırayı ise %45 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması almaktadır.

Denizli'de ise ilk sırada temas sağlanan işyerlerinden, temininde güçlük çekilen mesleklerin %59,3'ünde neden olarak kesinlikle "eleman bulamıyorum" cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise %41,3 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Denizli'de çalıştırdıkları iş pozisyonları ile ilgili olarak temininde güçlük çekilme durumu bildiren işyerlerinde, temininde güçlük çekilen mesleklerin sadece %2,8'inde eleman var ama yeterli beceri niteliğe sahip eleman yok cevabı alınmıştır.

İşveren tarafından doldurulan anketlerde temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bu veriler Türkiye'de ve Denizli'de iş arayanlardaki mesleksizlik durumunu ortaya koymaktadır.

Tablo 22. Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Mesleğin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Denizli, 2012

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER	Eleman Yok	İş Tecrübesine Sahip Eleman Yok	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Yok
Makineci (Dikiş)	64%	53%	23%	5%	9%
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Mak. Op.)	58%	42%	25%	40%	0%
Mermer İşçisi	68%	12%	64%	25%	0%
Kaynakçı (Gaz Altı - Argon - Oksijen)	54%	71%	18%	13%	7%
Madenci Genel	49%	1%	45%	0%	0%
Garson (Servis Elemanı)	16%	60%	21%	0%	0%
İplikçi (Ring/vater/vargel)	100%	0%	0%	27%	0%
Güvenlik Görevlisi	100%	16%	1%	1%	0%
Haşıl Makinesi Operatörü	89%	31%	23%	32%	0%
Konfeksiyon İşçisi	86%	11%	15%	0%	11%

Kaynak : Denizli İPA 2012[18]

Makineci(%64), kompleci-dokumacı(%58), mermer işçisi(%68), madenci(genel)(%49), iplikçi(%100), güvenlik görevlisi(%100), haşıl makinesi operatörü(%89), Konfeksiyon İşçisi(%86) mesleklerinde eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinde ilk sırada eleman olmaması gelmektedir. Bunun için bu yöndeki taleplerin karşılanması adına işgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi gerekmektedir. Kaynakçı ve garson mesleklerinde "iş tecrübesine sahip eleman bulunmaması" ilk sırada yer alan nedendir. Mermer işçisi, madenci(genel) mesleklerinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi yüksek oranlara sahiptir.

Kompleci-dokumacı, iplikçi, haşıl makinesi operatörü mesleklerinde ise önerilen ücretin az bulunması eleman temininde güçlük çekilmesinin bir başka sebebidir. Önerilen ücretin az bulunması ve nitelikli elemanın bulunamaması mesleklerde ücret beklentisinin yüksek olduğunun ve işverenlerin bu beklentiye uygun ücret önermediklerinin göstergesidir.

18 Temininde güçlük çekilme nedeniyle ilgili birden fazla cevap verilebildiğinden toplam değer %100'ün üzerinde çıkabilmektedir. Buradaki oranlar işletmelerin bir meslekte eleman temininde ne kadar güçlük çektiğinin hangi nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir.

3.5 2012 Yılında İşe Giriş-Çıkışlar

2012 yılında işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve elaman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde, Denizli'de işten çıkartılan toplam 36.265 kişiye karşılık toplam 40.506 kişinin işe alındığı görülmekte iken Türkiye için bu rakamlar 1.409.300 kişinin işten çıkarılmasına karşılık 1.766.431 kişinin işe alındığını göstermektedir. Diğer ifadeyle, Denizli için net istihdam artışı 4.241 kişi iken Türkiye için 357.131 kişi olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 23. Sektörlere Göre Net İstihdam değişimi[19] ve NİDO[20], Denizli ve Türkiye, 2012

SEKTÖRLER	TÜRKİYE		DENİZLİ	
	NET İSTİHDAM DEĞİŞİMİ	NİDO	NET İSTİHDAM DEĞİŞİMİ	NİDO
İMALAT	71.372	4,8%	1.049	1,4%
İNŞAAT	31.557	7,8%	916	14,5%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	44.160	13,7%	633	10,5%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	84.030	10,6%	537	4,8%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	2.205	1,4%	478	13,5%
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	4.483	2,8%	290	4,9%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTORSİKLETLERİN ONARIMI	27.047	4,3%	268	1,4%
EĞİTİM	5.783	1,7%	70	1,3%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	13.976	5,2%	35	1,0%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	13.234	5,0%	29	0,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	12.583	11,0%	2	3,4%
SU TEMİNİ, KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	19.695	5,6%	-	0,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	5.344	4,3%	- 1	-0,1%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	965	1,1%	- 11	-28,9%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	12,022	4,3%	- 17	-0,3%
BİLGİ VE İLETİŞİM	6,431	4,8%	- 18	-4,3%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	2.155	0,7%	- 19	-2,4%
TOPLAM	**357.131**	**5,7%**	**4.241**	**2,8%**

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

[19] Net İstihdam Değişimi = Yıl İçinde İşe girişler – Yıl İçinde İşten Çıkışlar
[20] Net İstihdam Değişimi Oranı= (Yıl İçinde İşe girişler – Yıl İçinde İşten Çıkışlar) / Çalışan Sayısı

Sektör bazında net istihdam değişimi incelendiğinde 2012 yılında Türkiye genelinde bütün sektörlerde istihdam artışı gözlenirken, Denizli'de bazı sektörlerde istihdamda daralma görülmüştür. Denizli'de istihdam artışının en fazla olduğu sektörler sırasıyla 1.049 kişi ile imalat sektörü, 916 kişi ile inşaat sektörü ve 633 kişi ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise 84.030 kişi ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü, 71.372 kişi ile imalat sektörü ve 44.160 kişi ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri sektörü istihdamın en fazla arttığı sektörlerdir.

Denizli ilinde diğer hizmet faaliyetleri, gayrimenkul faaliyetleri, ulaştırma ve depolama, bilgi ve iletişim ile elektrik, gaz, buharlandırma ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerinde daralma gerçekleşmiştir.

2012 yılında Net İstihdam Değişimi Oranına bakacak olursak Türkiye'de istihdamda %5,7'lik bir büyüme söz konusu iken bu oran Denizli'de %2,8'lik istihdam artışı söz konusudur. Denizli'de sektörel bazda Net İstihdam Değişim Oranına bakacak olursak inşaat sektöründe %14,5'lik, mesleki bilimsel ve teknik faaliyetleri sektöründe %13,5'lik ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri %10,5'lik istihdam gelişimi olmuştur. Türkiye'de NİDO'nun en yüksek olduğu sektörler ise %13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektörü, %11 ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörü ve %10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür.

3.6 Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi

Türkiye genelinde yürütülen araştırma kapsamında işverenlerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri alınarak birtakım sayısal verilere dönüştürülmüştür. Gelecek istihdam beklentisi iki dönem (31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013) itibarıyla ölçülmek istenmiştir.

Tablo 24. 31 Aralık 2012 İtibariyle İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek, Denizli ve Türkiye

31 ARALIK 2012 İSTİHDAM ARTIŞI BEKLENEN MESLEKLER		31 ARALIK 2012 İSTİHDAM AZALIŞI BEKLENEN MESLEKLER	
TÜRKİYE	DENİZLİ	TÜRKİYE	DENİZLİ
Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)	Garson	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)
Güvenlik Görevlisi	Dokumacı (Dokuma Mak. Op.)	Tuğla İmal İşçisi	Sıvacı
Beden İşçisi (Genel)	Madenci (Genel)	Tur Operatörü	Duvarcı
Makineci (Dikiş)	Mermer İşçisi	Aşçı	Betonarme Demirci
Çöp Kamyonu Sürücüsü	Güvenlik Görevlisi	Kat Görevlisi	İnşaat Bakım İşçisi
Çocuk Bakım Elemanı	Gaz Altı Kaynakçısı	Turizm Meslek Elemanı	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı	İmal İşçisi	Sevkiyat Görevlisi	Hamal
Profesyonel Sporcu	Kumaş Paketleme İşçisi	İnşaat İşçisi	Diş Protez Teknisyeni
Pazarlamacı	Konfeksiyon İşçisi	Konserve Hazırlama İşçisi	Direksiyon Eğitmeni
Gaz Altı Kaynakçısı	Kablo İmal Makinesi Opt.	Resepsiyonist	Alçı Dekorasyoncu

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

31 Aralık 2012 tarihine kadar işletmelerde beklenen istihdam artışı sıralamasında Türkiye genelinde öne çıkan meslekler; temizlik görevlisi, güvenlik görevlisi ve beden işçisi (genel)'dir. Denizli'de ise bu sıralama; makineci(dikiş), dokumacı(dokuma makinesi operatörü) ve madenci(genel) şeklindedir.

31 Aralık itibarıyla meslekler bazında istihdam azalışına ilişkin meslekler değerlendirmesi yaptığımızda Türkiye genelinde garson, tuğla imal işçisi ve tur operatörü ilk üç sırada gelmektedir. Yıl sonunda Denizli için azalış beklenen ilk üç mesleğe bakacak olursak inşaat kalıpçısı, sıvacı ve duvarcı yer almaktadır. Denizli'de istihdamında azalış beklenen ilk 10 meslek incelendiğinde mevsimsel etkiyle inşaat sektörün yavaşlamasına bağlı olarak bu sektörde çalışılan meslekleri içermektedir.

Tablo 25. 30 Haziran 2013 İtibariyle İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek, Denizli ve Türkiye

30 HAZİRAN 2013 İSTİHDAM ARTIŞI BEKLENEN MESLEKLER		30 HAZİRAN 2013 İSTİHDAM AZALIŞI BEKLENEN MESLEKLER	
TÜRKİYE	DENİZLİ	TÜRKİYE	DENİZLİ
Beden İşçsi	Mermer İşçisi	Kasiyer	İplik Eğirme Opt. (Ring/Vater/Vargel)
Temzilik Görevlisi	Madenci (Genel)	Öğretmen	Şarap İmal İşçisi
Garson	Makineci (Dikiş)	Sevkiyat Görevlisi	Pastalcı
İnşaat İşçisi	Şoför - Yük Taşıma	Tarla İşçisi (Pancar,Fındık)	Döner Ustası
Satış Elemanı	Dokumacı (Dokuma Mak. Op.)	Çaycı / Kantinci	Alçı Dekorasyoncu
Güvenlik Görevlisi	İnşaat İşçisi	Güzellik Uzmanı	Halı Dokuyucu - Otomatik Tezgah
Makineci (Tekstil)	İmal İşçisi	Kalite Kontrolcü	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim
Şoför	Gaz Altı Kaynakçısı	Raspacı (Gemi)	
Aşçı	Garson (Servis Elemanı)	Boyacı (Gemi)	
Kaynakçı	Tabaka Ofset Baskı Op. Yard.	Hamal	

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 tarihi itibarıyla Türkiye genelindeki istihdamında artış beklenen mesleklerde sırasıyla beden işçisi, temizlik görevlisi ve garson bulunurken; Denizli'de mermer işçisi, madenci(genel), makineci(dikiş) meslekleri gelmektedir.

Türkiye genelinde; 30 Haziran 2013 tarihi itibarıyla meslekler bazında en fazla azalış kasiyer, öğretmen ve sevkiyat görevlisi mesleklerinde beklenirken, Denizli'de iplik eğirme makinesi, şarap imal işçisi ve pastalcı bulunmaktadır.

Genel olarak meslekler bazında değişim incelendiğinde, özellikle Denizli için makineci(dikiş), dokumacı, iplikçi ve haşıl makinesi operatöründe de yıl sonu hem işten çıkarılmalar hem de işe alımlar olacağı anlaşılmaktadır. Mevcut veri bu dört meslekte Denizli'de ciddi bir sirkülasyon olduğunun da bir göstergesidir. Bu durumun muhtemel sebepleri, bu mesleklerin temininde güçlük yaşanan meslekler olması ve çalışanların ücretler nedeniyle daha fazla ücret veren firmayı tercih etmesinden ve firmaların bu şekilde diğer firmalardan transfer etme yolunu seçmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 26. Sektörlere Göre Aralık 2012 ve Haziran 2013 İtibariyle NİDO; Türkiye ve Denizli

SEKTÖRLER	Aralık 2012 Net İstihdam Değişim Oranı		Haziran 2012 Net İstihdam Değişim Oranı	
	TÜRKİYE	DENİZLİ	TÜRKİYE	DENİZLİ
Bilgi ve İletişim	2,3%	-0,7%	1,4%	2,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4,5%	2,6%	1,7%	3,1%
Elektrik Gaz. Buhar İklim. Ür. ve Dağıtımı	1,8%	0,8%	0,1%	1,5%
Eğitim	1,1%	1,3%	0,5%	2,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,7%	0,5%	0,5%	- %
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,2%	115,8%	1,1%	- %
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	-4,0%	6,3%	7,0%	5,9%
Kültür Sanat Eğlence Dinlence ve Spor	3,1%	- %	2,3%	- %
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,9%	14,9%	3,4%	16,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,4%	2,3%	5,2%	2,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,6%	- %	2,6%	- %
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motorsikletlerin Onarımı	0,3%	3,8%	4,6%	2,7%
Ulaştırma ve Depolama	1,2%	4,8%	7,0%	4,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2,5%	3,0%	4,8%	0,9%
İmalat	3,3%	5,2%	4,0%	3,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1,4%	3,3%	1,6%	1,8%
İnşaat	0,5%	0,0%	5,8%	7,9%
TOPLAM	**1,9%**	**4,7%**	**3,7%**	**3,8%**

Kaynak : Denizli ve Türkiye İPA 2012

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi, istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Denizli İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 4,7 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 3,8'e düşmektedir. 2012 yılı sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %115,8 ile gayrimenkul faaliyetleri, %14,9 ile madencilik ve taş ocakçılığı ve % 6,3 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri sektörlerindedir. 2013 yılında bilgi iletişim, diğer hizmet faaliyetleri, elektrik gaz, buhar ve iklimlendirme üretim ve dağıtımı, eğitim, madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörlerinde 2012 yılı sonuna göre daha yüksek oranda artış beklentisi bulunmaktadır. Hem 2012 hem 2013 yılında kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri sektöründe istihdam artışı veya azalışı beklenmemektedir. 2013 yılında en yüksek net istihdam artışı beklentisinde ilk sırada %16,8 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunurken, mevsimsel etkiyle %7,9'luk net istihdam oranıyla inşaat sektörü ikinci sırada gelmektedir.

21 Net istihdam değişim oranları değerlendirilirken, gayrimenkul faaliyetleri sektöründe çalışanların toplam çalışanların sadece %0,04'ü olduğu dikkate alınmalıdır.

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlara göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,8 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 3,6'ya yükselmektedir. İki zaman aralığında artış oranına bakıldığında Türkiye'de araştırma kapsamında görüşülen işyerlerinin 2013 yılında daha fazla büyüme eğilimde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Türkiye 2012 yılı sonu NİDO rakamları incelendiğinde ise en fazla net istihdam artışı %4,5 ile diğer hizmet faaliyetleri sektöründe beklenirken ikinci sırada %3,2 ile imalat sektörü gelmektedir. Üçüncü sırayı da %3 ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri almaktadır. 2013 yılı Haziran ayında net istihdam artışına dair beklentiler incelendiğinde ise sırasıyla en fazla artış % 7 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, yine %7 ile ulaştırma ve depolama ve %5,8 ile inşaat sektöründe beklenmektedir.

4. SONUÇ

Denizli İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2012 yılında Denizli ilinde gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Denizli ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TR32 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne işyerlerinin ve bu işyerlerindeki istihdamın azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran işyerlerini kapsamamıştır. Sadece önceden 10 ve üzeri çalışan işletmelerde 1-9 aralığına düşmüş işletmeler vardır. İkinci tespit ise araştırma çerçevesinde Denizli'de 10 ve üzeri kişi çalıştıran işyerlerinin örneklem seçimiyle 1507 işyeriyle görüşülmüş olmasıdır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında birtakım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

Denizli'de çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha düşük eğitimlidir. Buna ek olarak Denizli ilinde çalışma yaşı kapsamındaki kadın nüfus, erkek nüfustan daha az eğitimlidir. TR32 bölgesinde özellikle kadınlar işgücü piyasası dışındadır.(%62,1). Bu oran erkekler için %28,2, toplamda da %45,6 oranındadır. Ayrıca işsizlik oranlarına bakıldığında, TR32 bölgesinde işsizliğin %5,3 oranıyla Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülse de, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun hem kadınlar, hem erkekler için %12,9 ile 20-24 yaş grubu olduğu gözlenmektedir. TR32 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

İşgücü arzının eğitim durumu açısından bir diğer önemli tespit, son yıllar için bakıldığında ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile izleyen dönemde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 1910 öğrencilik bir fark olduğudur. İlköğretim mezunlarının %13'üne tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. Bu durumda ilköğretimden sonra öğrenim hayatına son veren kesimin de işgücüne katılabilmesi ve istihdam olanaklarından yararlanabilmesi için verilecek işgücü yetiştirme eğitimlerinden faydalanması gerekmektedir. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Denizli ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2011 yılı itibarıyla Denizli ilinde açık işlere başvuru yapan 12.539 kişi 20-34 yaş aralığında yer almaktadır. Bu gruptan işe yerleştirilmiş olanların sayısı ise başvuranların yaklaşık beşte birinden aza tekabül eden 2.071 kişidir. Ayrıca TR32 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da %63 ile 20-34 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda %64'5 lise altı eğitimliler tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Denizli ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden bir tanesinin 20-34 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Denizli ili özelinde imalat, toptan ve perakende ticaret sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir. Bunun yanı sıra madencilik ve taş ocakçılığı ile inşaat sektörlerinde duraklama ve/veya düşüş olduğu da fark edilmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu duraklama ve düşüşü göz önüne alması gerekir.

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Denizli ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler madencilik ve taş ocakçılığı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor olarak belirmektedir. Ayrıca kısa ve orta vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektörlerde madencilik ve taş ocakçılığı, inşaat ve imalat olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslek olarak açık işlere bakıldığındaysa Denizli ilinde işgücü talebinin tesis ve makine operatörleri ve montajcılar (3731 kişi); sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar (2411 kişi); nitelik gerektirmeyen meslekler (678 kişi) ve hizmet ve satış elemanları (665 kişi); mesleklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Ayrıca temininde güçlük çekilen mesleklerde makineci, kompleci-dokumacı(dokuma makineleri operatörü), mermer işçisi, kaynakçı(gaz altı-argon-oksijen), kategorileri gibi zor çalışma koşullarıyla bilinen meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Denizli ilinde işgücü talebi açısından, vasıflı işgücü aradığının göstergesidir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Denizli'de istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

• İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.

• İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.

• İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.

• Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.

• Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.

• Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.

• Özellikle madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

1. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı

2. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara

3. Türkiye İş Kurumu, 2011 İstatistik Yıllığı

4. Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistikleri

5. Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvikleri

6. Kalkınma Bakanlığı, Kamu Yatırımları

7. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Açılan Kapanan İşyerleri

8. Türkiye İşgücü Piyasası Analizi, 2012

9. Denizli İşgücü Piyasası Analizi, 2012

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

Denizli İli İşgücü Piyasası Talep Araştırma

(İŞYERİ BİLGİ FORMU)

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi

Bilgi verme ve gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır.

Bilgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan kaynakları, personel, İşletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

Örnek No: : ☐☐☐☐☐

İşyerinin Yasal Ünvanı :

İşyerinin Tabela Ünvanı :

ADRES BİLGİLERİ

İL :

İLÇE : .....

KÖY : .....

MAHALLE : .....

CADDE/SOKAK : .....

DIŞ KAPI NO : .....

İÇ KAPI NO : .....

TELEFON/FAKS/e-MAİL : ...../...../.....@

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı : ..... **Unvanı** : .....

Tarih : ..... **Telefonu** : .....

E-posta : @ **İmzası/Kaşe** :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu çalışanlarınca" doldurulacaktır.

BU BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	Ziyaretçi	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı :			
Tarih ve İmza :	...../.....		/.....

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü				

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı	
	Değişmiş	

3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ **Soru 4'e geçiniz.**
	Hayır		→ **Soru 4'e geçiniz.**

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam
TOPLAM			

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

Bölüm III - AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? **1-EVET** **2- HAYIR**	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					
	___	__											__					

(*) Birden fazla işaretlenebilir.

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz

S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|

S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz

S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|
	|__|__|

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**10.3'e geçiniz**
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**11.3'e geçiniz**
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	
	|__|__|	

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni **(*)** 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
	|__|__|	|__|					
*** Birden fazla güçlük nedeni işaretlenebilir.**							

VIII.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Önerileriniz?

(Bu kısım ziyaretçi tarafından doldurulacaktır)

Ek 2. Yöntem

Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number -PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2b:Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / \left(n_h - 1\right)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c:Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Riza	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	**1.507**
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: *Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.*

İl İşgücü Piyasası: *İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.*

İşgücü Piyasası Analizi: *Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.*

İşgücü Talebi: *İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.*

İşgücü Talep Araştırması: *İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.*

İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi: *Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.*

İşgücü Arzı: *Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.*

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: *İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar*

İşgücü: *İstihdam edilenler+ İşsizler*

Kurumsal olmayan nüfus: *Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapisane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.*

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: *Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.*

Genç nüfus: *15-24 yaş grubundaki nüfustur.*

İşgücü: *İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.*

Eğitim seviyelerine göre işgücü: *Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.*

İstihdam edilenler: *Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.*

İş başında olanlar: *Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.*

İş başında olmayanlar: *İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.*

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: *Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.*

$$\text{İstihdam Oranı} = \frac{\textit{Toplam istihdam}}{\textit{Kurumsal olmayan sivil nüfus}} x\ 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: *Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.*

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: *Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.*

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini: kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletrin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari e destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri: Hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak
U	Uluslar arası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: *Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.*

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: *Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.*

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: *Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.*

$$\text{Kayıt Dışı İstihdam Oranı} = \frac{\text{Kayıtdışı istihdam}}{\text{Toplam istihdam}} x\ 100$$

Eksik istihdam: *Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.*

Zamana bağlı eksik istihdam: *Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.*

Yetersiz istihdam: *Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.*

İşsiz: *Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.*

İşsizlik oranı: *İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.*

$$\text{İşsizlik oranı} = \frac{\text{İşsiz}}{\text{İşgücü arzı (istihdam+işsiz)}} x\ 100$$

Genç işsizlik: *Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın birçok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.*

Genç işsizlik oranı : *Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.*

- *15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.*
- *İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı*
- *Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi*
- *Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı*
- *Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı*

Uzun süreli işsizlik: *Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.*

- *Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı*
- *Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı*

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: *İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler, çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.*

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu
belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi
nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı} = \frac{\text{Kurumsal olmayan sivil nüfus-(İstihdam+işsiz)}}{\text{Kurumsal olmayan sivil nüfus}} \times 100$$

Eğitim durumu: *6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır*

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Başvuru: *İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)*

Kayıtlı İşsiz: *Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)*

Kayıtlı işgücü: *İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.*

Aktif kayıt: *Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.*

Açık İş: *Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.*

Açık İş: *İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.*

İşe Yerleştirme: *İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.*

Beceri: *Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.*

Beceri Eksiği: *İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.*

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: *Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.*

Temininde güçlük çekilen meslekler: *İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.*

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): *Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.*

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: *Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.*

Girişim: *Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.*

Yerel birim: *Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır. Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.*

Açık İş Oranı: *Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.*

Net İstihdam Değişim Oranı: *Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.*

Ek 4- EK TABLOLAR

Ek-4.1: Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri[22]

Ek-4.2: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)[23]

---

22 Denizli İşgücü Piyasasası Araştırması yazım aşamasında 2011 verileri yayınlanmadığın dolayı 2010 verilerine yer verilmiştir. 2011 Temel İşgücü Göstergeleri sadece ek olarak sunulmuştur.

23 SEGE-2011 çalışması ise demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişilebilirlik ile yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride, çoğunluğu 2009-2010 yıllarına ait 61 değişken kullanılarak hazırlanmıştır.

Ek-4.1: Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	55 639	26 420	24 320	2 100	29 219	47,5	43,7	7,9
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonakarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,2
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak : TÜİK *(2 Ekim 2011 itibarıyla)

Ek-4.2: İlleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

İL KODU	İLLER	SEGE 2011 Sırası
TR100	İstanbul	1
TR510	Ankara	2
TR310	İzmir	3
TR412	Kocaeli	4
TR611	Antalya	5
TR411	Bursa	6
TR412	Eskişehir	7
TR323	Muğla	8
TR211	Tekirdağ	9
TR322	Denizli	10
TR424	Bolu	11
TR212	Edirne	12
TR425	Yalova	13
TR222	Çanakkale	14
TR213	Kırklareli	15
TR621	Adana	16
TR721	Kayseri	17
TR422	Sakarya	18
TR321	Aydın	19
TR521	Konya	20
TR612	Isparta	21
TR221	Balıkesir	22
TR331	Manisa	23
TR622	Mersin	24
TR334	Uşak	25
TR613	Burdur	26
TR413	Bilecik	27
TR812	Karabük	28
TR811	Zonguldak	29
TRC11	Gaziantep	30
TR901	Trabzon	31
TR522	Karaman	32
TR831	Samsun	33
TR904	Rize	34
TR423	Düzce	35
TR714	Nevşehir	36
TR834	Amasya	37
TR333	Kütahya	38
TRB12	Elazığ	39
TR715	Kırşehir	40
TR711	Kırıkkale	41

İL KODU	İLLER	SEGE 2011 Sırası
TRB11	Malatya	42
TR332	Afyon	43
TR905	Artvin	44
TRA12	Erzincan	45
TR631	Hatay	46
TR821	Kastamonu	47
TR813	Bartın	48
TR722	Sivas	49
TR833	Çorum	50
TR823	Sinop	51
TR903	Giresun	52
TR633	Osmaniye	53
TR822	Çankırı	54
TR712	Aksaray	55
TR713	Niğde	56
TR832	Tokat	57
TRB14	Tunceli	58
TRA11	Erzurum	59
TR632	Kahramanmaraş	60
TR902	Ordu	61
TR906	Gümüşhane	62
TRC13	Kilis	63
TRA13	Bayburt	64
TR723	Yozgat	65
TRC12	Adıyaman	66
TRC22	Diyarbakır	67
TRA22	Kars	68
TRA23	Iğdır	69
TRC32	Batman	70
TRA24	Ardahan	71
TRB13	Bingöl	72
TRC21	Şanlıurfa	73
TRC31	Mardin	74
TRB21	Van	75
TRB23	Bitlis	76
TRC34	Siirt	77
TRC33	Şırnak	78
TRA21	Ağrı	79
TRB24	Hakkari	80
TRB22	Muş	81

TR 32 BÖLGESİ

AYDIN - DENİZLİ - MUĞLA

hedefimiz istihdam

çeşm-i bülbül

buğdan el dokuması

güney şelalesi

bozdağ

inciliçınar parkı

inciliçınar parkı